

MEDBORGARFÖRSLAG från

Namn: Anna-Karin Lundqvist
Postadress: [REDACTED]
Telefon: [REDACTED]
E-postadress: [REDACTED]

Förslaget i korthet:
Socialmåltid på demensboende/äldreboende

Beskriv och motivera ditt förslag:

Jag har en anhörig som bor på ett demensboende i kommunen. Om jag kommer dit vid måltidstid, så sitter de och äter i total tystnad och personalen sitter i köket. Vid förskolor äter personal med barnen och det kallas pedagogisk måltid och då tänker jag att det skulle gå att översätta på demens/åldringsvården, att personal sitter med och äter tillsammans med de boende, att det alltså ska ingå i arbetet. Det är toppen med planerad underhållning men äldre behöver mer stimulans på sina boenden i vardagen.

Information om behandling av personuppgifter

Orsa kommun kommer att behandla dina/era personuppgifter för myndighetsutövning och andra arbetsuppgifter inom nämndens verksamhetsområde.

Uppgifterna används enligt dataskyddsförordningens artikel 6.1. Uppgifterna förvaras i ett dokument- och ärendehanteringssystem/verksamhetssystem och gallras enligt gällande dokumenthanteringsplan.

Uppgifterna kan komma att överföras till andra system inom kommunen samt externa myndigheter/ verksamheter. För mer information om detta så kontaktar du verksamhetens dataskyddskontaktperson.

Läs mer om personuppgifter och behandling av personuppgifter på www.orsa.se

Orsa 23/10-23

Ort och datum

Und

Medborgarförslaget skickas till

Orsa kommun, Gemensamt stöd och medborgarservice, Box 23, 794 21 Orsa
eller lämnas in till presidiet vid ordinarie fullmäktigesammanträde

§ 165

KS 2023/149

Svar på medborgarförslag, skolskjuts för barn med växelvis boende Orsa/Mora

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige:
Orsa kommun fortsätter som tidigare och följer skolskjutsreglementet vilket innebär att skolskjuts ej kan erbjudas över kommungräns för växelvis boende.

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit där medborgaren önskar att barn med växelvis boende i Orsa-Mora skall erbjudas skolskjuts även om ena föräldern inte är folkbokförd i Orsa kommun.

Enligt Skollagen 9 kap 15b § En elev i förskoleklass med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Enligt skollagen 10 kap 32 § har elever i grundskolan med offentlig huvudman rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Utbildning avses inte fritidsverksamhet.

Under 2021 kom ett uppdaterat reglemente gällande länets skolskjuts som länets samtliga kommuner och region arbetat fram. Enligt reglementet står det att skolskjuts kan, efter ansökan, beviljas de barn vars vårdnadshavare lever åtskilda men har gemensam vårdnad om barnet. Barnet måste vid växelvis boende bo ungefär lika mycket hos båda vårdnadshavarna. Kommunens regler ska vara uppfyllda för beviljande av skolskjuts, båda vårdnadshavarna ska vara folkbokförda i kommunen, folkbokföringsadressen styr placeringsskolan och skolskjutsen prövas från båda adresserna.

Orsa kommun arbetar efter och följer det reglemente som gemensamt har arbetats fram för att skapa en likvärdighet för barn och unga i länets kommuner.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande lärande 2023-09-21
Medborgarförslag 2023-03-07

Förslag till beslut

Orsa kommun fortsätter som tidigare och följer skolskjutsreglementet vilket innebär att skolskjuts ej kan erbjudas över kommungräns för växelvis boende.

Skickas till

Kommunfullmäktige

Lärande

Johanna Jadling Ingvarsson

Svar på medborgarförslag skolskjuts för barn med växervisboende Orsa/Mora

Sammanfattning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit där medborgaren önskar att barn med växervisboende i Orsa-Mora skall erbjudas skolskjuts även om ena föräldern inte är folkbokförd i Orsa Kommun

Beslutsunderlag

Enligt Skollagen 9 kap 15b § En elev i förskoleklass med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Enligt skollagen 10 kap 32 § Elever i grundskolan med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Utbildning avses inte fritidsverksamhet.

Under 2021 kom ett uppdaterat reglemente gällande länets skolskjuts som länets samtliga kommuner och region arbetat fram. Enligt reglementet står det att skolskjuts kan efter ansökan beviljas

- de barn vars vårdnadshavare lever åtskilda men har gemensam vårdnad.
- barnet måste vid växervisboende bo ungefär lika mycket hos båda vårdnadshavarna.
- kommunens regler ska vara uppfyllda för beviljande av skolskjuts,
- båda vårdnadshavarna ska vara folkbokförda i kommunen,
- folkbokföringsadressen styr placeringsskolan och skolskjutsen prövas från båda adresserna.

Orsa kommun arbetar efter och följer det reglemente som gemensamt har arbetats fram för att skapa en likvärdighet för barn och unga i länets kommuner.

Förslag till beslut

Är att Orsa kommun fortsätter som tidigare och följer skolskjutsreglementet vilket innebär att skolskjuts ej kan erbjudas över kommungräns för växervisboende.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Christine Alexandersson

Verksamhetsområdeschef

MEDBORGARFÖRSLAG från

Namn: William Godman
Postadress: [REDACTED]
Telefon: [REDACTED]
E-postadress: [REDACTED]

Förslaget i korthet:

Barn med växelvis boende i Orsa - Mora skall erbjudas skolskjuts även om ena föräldern inte är folkbokförd i Orsa kommun.

Beskriv och motivera ditt förslag:

Mora och Orsa består av två kommuner där skolskjuts ej erbjuds om ena vårdnadshavaren är skriven i Mora och barnet och andra vårdnadshavaren är folkbokförd i Orsa. Detta trots den geografiska närheten och goda förbindelser med buss ges inga undantag. Då får vårdnadshavaren själv ombesörja transport till och från skola. Indirekt leder detta till ökade kostnader för vårdnadshavare, ökad bilkörning och därigenom ökade koldioxidutsläpp. Tidsaspekten bör även den beaktas.

Mora och Orsa är beroende av varandra och många pendlar av arbetsmässiga skäl fram och tillbaka. Att ena vårdnadshavaren väljer att bosätta sig i Mora bör inte utgöra hinder för kommunen att erbjuda barn med växelvis boende skjuts till och från skolan.

Information om behandling av personuppgifter

Orsa kommun kommer att behandla dina/era personuppgifter för myndighetsutövning och andra arbetsuppgifter inom nämndens verksamhetsområde.

Uppgifterna används enligt dataskyddsförordningens artikel 6.1. Uppgifterna förvaras i ett dokument- och ärendehanteringssystem/verksamhetssystem och gallras enligt gällande dokumenthanteringsplan.

Uppgifterna kan komma att överföras till andra system inom kommunen samt externa myndigheter/ verksamheter. För mer information om detta så kontaktar du verksamhetens dataskyddskontaktperson.

Läs mer om personuppgifter och behandling av personuppgifter på www.orsa.se

Mora 230307

Ort och datum

Underskrift

Medborgarförslaget skickas till

Orsa kommun, Gemensamt stöd och medborgarservice, Box 23, 794 21 Orsa
eller lämnas in till presidiet vid ordinarie fullmäktigesammanträde

§ 168

KS 2022/37

Svar till motion om språkrav

Beslut

Kommunstyrelsen antar lämnat förslag till svar till kommunfullmäktige.

Reservation

Marc Ersson (SD) reserverar sig skriftligt enligt bilaga.

Lars-Olov Simu (KD) och Roine Andersson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

På kommunfullmäktige i november 2022 behandlades en inkommen motion gällande språkrav inom vård och omsorg. Motionären önskar att kommunen ska använda sig av Socialstyrelsens rekommendationer gällande språkförmåga i äldreomsorgen i framtagandet av ett obligatoriskt språktest vid nyanställning och att redan anställda som inte har fullgoda kunskaper i svenska språket ska ges möjlighet till språklyft.

Som ytterligare bakgrund bör nämnas att sedan motionen lämnats till kommunfullmäktige i slutet av förra året så har det i år även startats en nationell utredning som ska utreda vilka språkrav som kan ställas på personal i äldreomsorgen, och hur språkkunskaperna ska bedömas (dir. 2023:44 *Språkrav för personal inom äldreomsorgen*). Den av regeringen utsedda utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2024.

I det följande redogörs för hur verksamheten jobbar med dessa frågor idag och lämnas förslag på besvarande av motionen.

Inom omsorgen i Orsa kommun tillämpas redan idag en strukturerad kompetensbaserad rekryteringsmodell för att bland annat säkerställa en viss lägstanivå av språkkunskaper vid nyrekrytering. I samband med intervju av sökande kandidater till såväl intermittenta anställningar (timvikarier) som tills vidare-anställningar får kandidaterna genomgå praktiska arbetsprovsmoment där exempelvis den sökandes språkkunskaper testas. Det är arbetsgivarens sätt att redan från början försöka hitta så rätt som möjligt vid urvalet av nya medarbetare, för att sätta fokus på jobbkandidaternas kompetens och för att motverka diskriminering.

Den som sedan rekryteras som ny omsorgsmedarbetare omfattas därefter av ett gediget utbildningsupplägg. Orsa kommun har satsat mycket på fortlöpande kompetensutveckling av medarbetarna inom äldreomsorgen. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har det tagits fram en utbildningsplan som säkerställer att samtlig omsorgspersonal regelbundet och återkommande genomgår ett samlat utbildningspaket som pågår i 2,5 år innan det börjar om igen. På så sätt säkerställs och underhålls en viss lägsta nivå av kunskaper som krävs för att jobba inom omsorgen i Orsa kommun. Som ytterligare verktyg för stöttning och vägledning in i yrket för den som förvisso klarat de grundläggande kraven på språkkunskaper

men ändå skulle må bra av lite extra hjälp på det området så har verksamheten även en särskild handledare vars uppgift är att hjälpa till med praktisk handledning av sådana medarbetare.

Utöver detta systematiska sätt att stärka kompetensen löpande har även en större satsning gjorts inom ramen för äldreomsorgslyftet, vilket möjliggjort att en stor andel av den befintliga omsorgspersonalen, hittills ca 50 st. har kunnat ta examen som undersköterska – och förberedelser för start av ytterligare en klass i den utbildningen pågår för närvarande.

Sammanfattningsvis är det min bild att det sätt som vi försöker säkerställa en viss lägsta nivå av kunskaper, däribland språket, fungerar på ett tillfredsställande sätt inom omsorgen i Orsa kommun. Det är en praktisk och enkel modell, som inte bygger på en ökad administrativ börda och ökad byråkrati till följd av svåra bedömningar av en teoretisk bakgrund med rekommendationer framtagna och formulerade delvis med hjälp av GERS (Gemensam europeisk referensram för språk). Och då det även pågår en nationell utredning i frågan är min rekommendation att kommunen för tillfället avvaktar och inte föregriper ev. slutsatser och förslag i den utredningen. Med det föreslår jag motionen vara besvarad.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Svar till motion om språkrav, 4 oktober 2023

Motion om språkrav inom vård och äldreomsorg, 7 september 2022

Förslag till beslut

Utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta ovan lämnat förslag till svar till kommunfullmäktige.

Skickas till

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen 23-11-13 § 168

Skriftlig reservation - Svar på motion om språkrav.

Jag reserverar mig mot beslutet då jag anser att svaret på motionen inte ger tydligt svar på vilken nivå på språkrav som ställs. Exemplet som visades på KS var ett mycket enkelt språktest helt utan fackuttryck eller medicinska termer. Efter att motionen lämnats in har även IVO starkt kritiserat språkkunskaperna inom omsorgen vilket ytterligare stärker min beslutsamhet att vi behöver höja språkraven för allas säkerhet och trygghet.

Marc Ersson (SD)

Omsorgen
Jesper Karlsson

Svar till motion om språkrav

Sammanfattning av ärendet

På kommunfullmäktige i november 2022 behandlades en inkommen motion gällande språkrav inom vård och omsorg. Motionären önskar att kommunen ska använda sig av Socialstyrelsens rekommendationer gällande språkförmåga i äldreomsorgen i framtagandet av ett obligatoriskt språktest vid nyanställning och att redan anställda som inte har fullgoda kunskaper i svenska språket ska ges möjlighet till språklyft.

Som ytterligare bakgrund bör nämnas att sedan motionen lämnats till kommunfullmäktige i slutet av förra året så har det i år även startats en nationell utredning som ska utreda vilka språkrav som kan ställas på personal i äldreomsorgen, och hur språkkunskaperna ska bedömas (dir. 2023:44 *Språkrav för personal inom äldreomsorgen*). Den av regeringen utsedda utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2024.

I det följande redogörs för hur verksamheten jobbar med dessa frågor idag och lämnas förslag på besvarande av motionen.

Inom omsorgen i Orsa kommun tillämpas redan idag en strukturerad kompetensbaserad rekryteringsmodell för att bland annat säkerställa en viss lägstanivå av språkkunskaper vid nyrekrytering. I samband med intervju av sökande kandidater till såväl intermittenta anställningar (timvikarier) som tills vidare-anställningar får kandidaterna genomgå praktiska arbetsprovsmoment där exempelvis den sökandes språkkunskaper testas. Det är arbetsgivarens sätt att redan från början försöka hitta så rätt som möjligt vid urvalet av nya medarbetare, för att sätta fokus på jobbkandidaternas kompetens och för att motverka diskriminering.

Den som sedan rekryteras som ny omsorgsmedarbetare omfattas därefter av ett gediget utbildningsupplägg. Orsa kommun har satsat mycket på fortlöpande kompetensutveckling av medarbetarna inom äldreomsorgen. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har det tagits fram en utbildningsplan som säkerställer att samtlig omsorgspersonal regelbundet och återkommande genomgår ett samlat utbildningspaket som pågår i 2,5 år innan det börjar om igen. På så sätt säkerställs och underhålls en viss lägsta nivå av kunskaper som krävs för att jobba inom omsorgen i Orsa kommun. Som ytterligare verktyg för stöttning och vägledning in i yrket för den som förvisso klarat de grundläggande kraven på språkkunskaper men ändå skulle må bra av lite extra hjälp på det området så har verksamheten även en särskild handledare vars uppgift är att hjälpa till med praktisk handledning av sådana medarbetare.

Utöver detta systematiska sätt att stärka kompetensen löpande har även en större satsning gjorts inom ramen för äldreomsorgslyftet, vilket möjliggjort att en stor andel av den befintliga omsorgspersonalen, hittills ca 50 st. har kunnat ta examen som undersköterska – och förberedelser för start av ytterligare en klass i den utbildningen pågår för närvarande.

Sammanfattningsvis är det min bild att det sätt som vi försöker säkerställa en viss lägsta nivå av kunskaper, däribland språket, fungerar på ett tillfredsställande sätt inom omsorgen i Orsa kommun. Det är en praktisk och enkel modell, som inte bygger på en ökad administrativ börda och ökad byråkrati till följd av svåra bedömningar av en teoretisk bakgrund med rekommendationer framtagna och formulerade delvis med hjälp av GERS (Gemensam europeisk referensram för språk). Och då det även pågår en nationell utredning i frågan är min rekommendation att kommunen för tillfället avvaktar och inte föregriper ev. slutsatser och förslag i den utredningen. Med det föreslår jag motionen vara besvarad.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, Svar till motion om språkrav, 4 oktober 2023

Motion om språkrav inom vård och äldreomsorg, 7 september 2022

Förslag till beslut

Utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta ovan lämnat förslag till svar till kommunfullmäktige.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Jesper Karlsson

Omsorgschef

2022-09-29

OK OMS 2022/00161-1, 289

Motion till Orsa fullmäktige

Motion om språkrav inom vård och äldreomsorg

Det råder brist på personal inom vård och äldreomsorg och personalbehovet kommer dessutom att öka då andelen äldre ökar. Vi ser därför positivt på att personer med utländsk bakgrund väljer att arbeta inom dessa yrken. Tyvärr brister det ibland med kunskaperna i svenska. Framför allt äldres behov att kunna göra sig förstådda ska alltid gå i första hand. Den som behöver vård och omsorg ska känna sig trygg i att personalen förstår dels vad brukaren, dels den övriga personalen säger. Bristfälliga kunskaper i svenska språket hos personalen kan innebära missförstånd och därmed utgöra en risk för brukaren genom felaktig medicinering och vårdplaner. Personal med goda kunskaper i svenska riskerar också merarbete när de utöver sina ordinarie arbetsuppgifter måste arbeta extra som kommunikatörer mellan brukare och personal som har brister i det svenska språket.

Om ny personal med utländsk bakgrund ska kunna rekryteras bör specifika språkrav genom ett obligatoriskt språktest enligt Socialstyrelsens rekommendationer, genomföras.

Enligt en rapport från Kommunal har det dock visat sig att flertalet elever kommer med glädjebetyg från SFI-kurser där språkkunskaperna inte motsvarar betygen. Arbetsgivaren måste därför åläggas ett språkansvar för att tillförsäkra sig att tillräckliga kunskaper finns inför anställning inom verksamheterna. Även den personal som redan arbetar inom skola, vård och omsorg men som inte har tillräckliga språkkunskaper ska få möjlighet till ett språklyft för att uppnå goda kunskaper i svenska språket.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

- Att ge berörda nämnder i uppdrag att tillsammans ta fram ett obligatoriskt språktest med språkrav enligt Socialstyrelsen rekommendationer för användning vid nyanställning.
- Att redan anställda inom berörda förvaltningar i Orsa kommun som inte har fullgoda kunskaper i svenska språket ska ges möjlighet till språklyft.

För Sverigedemokraterna Orsa

Marc Ersson

2022-09-07

§ 141

KS 2023/540

Delårsrapport 2023

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår:
Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten för 2023.
Verksamheten får göra redaktionella ändringar i rapporten.

Reservation

Elisabet Setterlund Alvarsson (M) reserverar sig skriftligt enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Orsa kommun och koncernbolagen redovisar sammanlagt ett bra resultat per augusti, jämfört med samma period föregående år är resultatet 20 mkr lägre.

För finansieringen förväntas ett överskott om 11 mkr och för nämnder och utskott prognostiseras ett samlat underskott om 5 mkr.

Arbetet för att nå målen går enligt plan, och inga större avvikelser rapporteras. Målet om att Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa har redan följts upp via Svenskt Näringslivs ranking och Orsa har klättrat högre än det satta målet för 2023. Anslutningen till stadsnätet ligger redan på den för 2023 målsatta nivån.

Trots flertalet insatser ligger resultaten i matematik för årskurs 9 lägre än föregående läsår. Inför det nya läsåret görs ytterligare insatser för att kunna vända utvecklingen.

De ekonomiska målen är uppfyllda till och med delårsbokslutet 31 augusti 2023. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda.

De uppdrag som tilldelades verksamheterna via kommunplanen 2023 är alla påbörjade och löper på enligt plan.

Beslutsunderlag

Delårsrapport 2023

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:
Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten för 2023.

Yrkande

Elisabet Setterlund Alvarsson (M) yrkar att rad 5, sid 23 om "Arbetet för att nå målen går enligt plan och inga större avvikelser rapporteras" ska strykas samt att det ska läggas till en rad på sidan 27 om att befolkningstalet går mot bristande måluppfyllnad för år 2023.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på utskottets förslag och Elisabet Setterlund Alvarssons yrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt utskottets förslag.

Skickas till

Kommunfullmäktige
Ekonomienheten

Skriftlig reservation Kommunstyrelsen 231030

1/ Delårsrapporten

Eftersom vi i Moderaterna inte tycker att delårsrapporten ger en tillräckligt balanserad bild av det första halvåret reserverar jag mig.

Elisabet Setterlund Alvarsson (M)

Ekonomienheten
Anna-Karin Göthe

Delårsrapport 2023

Sammanfattning av ärendet

Orsa kommun och koncernbolagen redovisar sammanlagt ett bra resultat per augusti, jämfört med samma period föregående år är resultatet 20 mkr lägre.

För finansieringen förväntas ett överskott om 11 mkr och för nämnder och utskott prognostiseras ett samlat underskott om 5 mkr.

Arbetet för att nå målen går enligt plan, och inga större avvikelser rapporteras. Målet om att Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa har redan följts upp via Svenskt Näringslivs ranking och Orsa har klättrat högre än det satta målet för 2023. Anslutningen till stadsnätet ligger redan på den för 2023 målsatta nivån.

Trots flertalet insatser ligger resultatet i matematik för årskurs 9 lägre än föregående läsår. Inför det nya läsåret görs ytterligare insatser för att kunna vända utvecklingen.

De ekonomiska målen är uppfyllda till och med delårsbokslutet 31 augusti 2023. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda.

De uppdrag som tilldelades verksamheterna via kommunplanen 2023 är alla påbörjade och löper på enligt plan.

Beslutsunderlag

Delårsrapport 2023

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:
Kommunfullmäktige godkänner delårsrapporten för 2023.

Skickas till

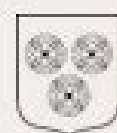
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Ekonomienheten

Anna-Karin Göthe

Ekonomichef

Delårsrapport 2023

**ORSA
KOMMUN**

Innehåll

Inledning - om delårsrapporten	3
Vision Orsa 2050.....	4
I Orsa skapar vi med människor, inte för.....	4
I Orsa finns livskvalitet.....	4
I Orsa gör vi saker möjliga.....	4
Förvaltningsberättelse.....	6
Översikt över verksamhetens utveckling.....	6
Den kommunala koncernen	9
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
Händelser av väsentlig betydelse	14
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	20
God ekonomisk hushållning, ekonomisk ställning samt måluppfyllelse	23
Måluppfyllelse	23
Balanskravsresultat.....	31
Väsentliga personalförhållanden	32
Förväntad utveckling	34
Räkenskaper	38
Resultaträkning per 2023-08-31.....	38
Prognos för 2023 års resultaträkning (kommunen).....	38
Balansräkning	39

Noter	41
Drift- och investeringsredovisning per 2023-08-31	47
Prognos för 2023 års driftsredovisning.....	49
Bilagor.....	50
Revisorernas bedömning av delårsrapporten.....	50
Ekonomisk redovisning verksamheterna	51

Inledning - om delårsrapporten

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) ska kommuner minst en gång under räkenskapsåret upprätta en särskild redovisning, delårsrapport, som omfattar verksamheten och ekonomin från räkenskapsårets början. Denna delårsrapport avser perioden januari till och med sista augusti 2023.

Delårsrapporten visar kommunens resultat för perioden. Rapporten innehåller också en prognos för hela verksamhetsåret. Utöver prognos av det ekonomiska utfallet görs även en uppföljning och prognos av måluppfyllelsen.

I kommunens delårsrapport och i den kommande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de prioriteringar som finns i kommunplanen.

Delårsrapporten består av två delar; *Förvaltningsberättelse* och *Räkenskaper*. Förvaltningsberättelsen är strukturerad enligt de krav som finns i *lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)* samt de rekommendationer som återfinns i *Rekommendation R17* (Rådet för kommunal redovisning). För delårsrapporten till skillnad från årsredovisningen gäller endast krav på en förenklad förvaltningsberättelse, men för att underlätta läsningen och förståelsen är strukturen densamma i de två rapporterna, men omfattningen och innehållet under respektive avsnitt kan vara något mindre i delårsrapporten.

Vision Orsa 2050

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

I Orsa får du vara den du är och bli den du vill.

I Orsa har alla människor plats att växa. Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning. Här tar vi till oss utbildningar från hela världen och här finns skolan mitt i byn. Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör. I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling. Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.

Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven. Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung. I Orsa finns gemenskap, mod och skaparkraft.

I Orsa finns livskvalitet.

Att bo i Orsa är att leva.

I Orsa är naturen alltid tillgänglig och synlig. Här finns ett unikt centrum för upplevelser utomhus och här finns den orörda vildmarken och tystnaden. Orsa är en plats som vi är stolta över. Vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur och här behöver ingen vara ensam. Vi har ett liv i balans och det är tryggt att leva just här.

Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda. Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut. Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje. I Orsa har vi tid och kraft att leva.

I Orsa gör vi saker möjliga.

I Orsa möter du det enkla.

I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.

I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för. Här både vill och hinner vi mer.

Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter. Här finns företagare och entreprenörer som erbjuder tjänster och produkter både lokalt och globalt. Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig. Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet. I Orsa gör vi det möjligt.

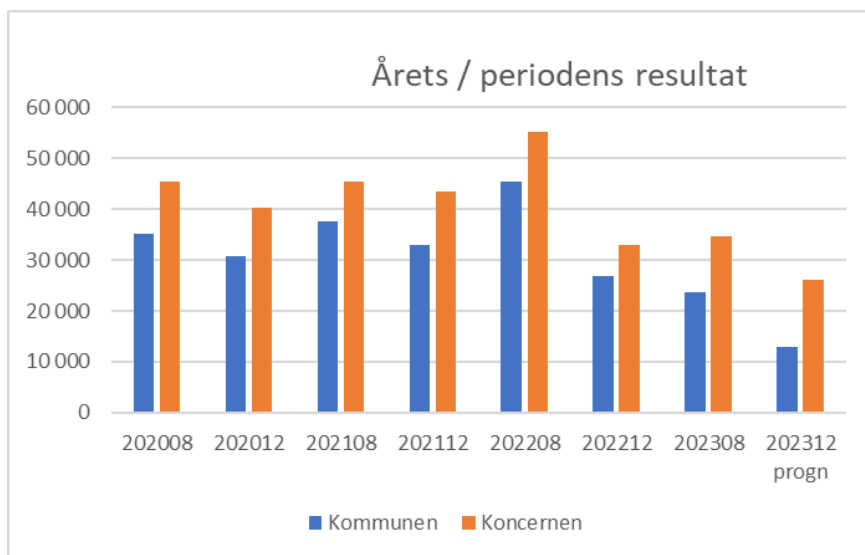

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

Även detta år är det oro i världen med bland annat fortsatt krig i Ukraina och en hög inflation som inte sjunker enligt tidigare förväntningar. Den förhållandevis svaga kronan bidrar till den högre inflationen genom att allt som importeras blir dyrare. Livsmedel och höjda räntor bidrar också till den höga inflationen samtidigt som sjunkande energipriser i dagsläget sänker inflationen. Räntehöjningarna har endast marginellt slagit igenom i kommunkoncernen då lånen varit bundna och ränteeffekten blir synlig först när lånen sätts om.

Kommunkoncernen redovisar trots detta ett resultat som är högre än budgeterat, 35 mkr (55 mkr motsvarande period 2022) vilket är 27 mkr bättre än budgeterat. De helägda bolagens bidrag är 11 mkr (10 mkr motsvarande period 2022). Kommunens ekonomiska resultat per augusti är 24 mkr vilket är 20 mkr högre än budgeterat för 2023. Delårsresultatet utgör 7 procent av skatter och bidrag jämfört med målet som är 1,5 procent. De stora förklaringarna till den positiva avvikelsen är högre skatter och bidrag än budgeterat, semesterlöneskulden har till och med augusti minskat eftersom stora semesteruttag gjorts under sommaren vilket medför en lägre kostnad. Skatteintäkter har ökat med nästan 2,5 procent jämfört med augusti 2022. Den senaste skatteprognosen visar ökade skatteintäkter då prognostiserade avräkningar för 2022 och 2023 är mer positiva än i tidigare prognoser.

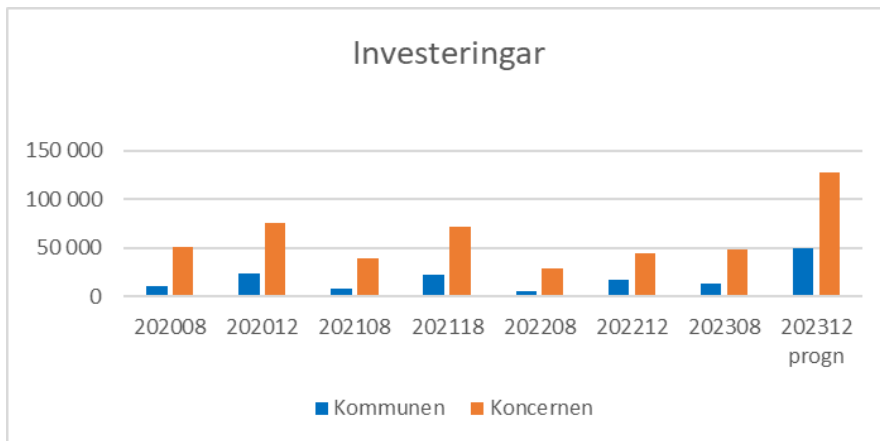

Figur 1 Årets/periodens resultat

Koncernens investeringsnetto till och med augusti uppgår till 47 mkr. Koncernens prognos för 2023 uppgår till 126 mkr men beräknas bli betydligt högre de närmaste åren när det planerade särskilda äldreboendet (SÄBO) och överföringsledningen till Grönklitt genomförs. De investeringar som skett under 2023 är genomförda med en ökad upplåning om 10 mkr.

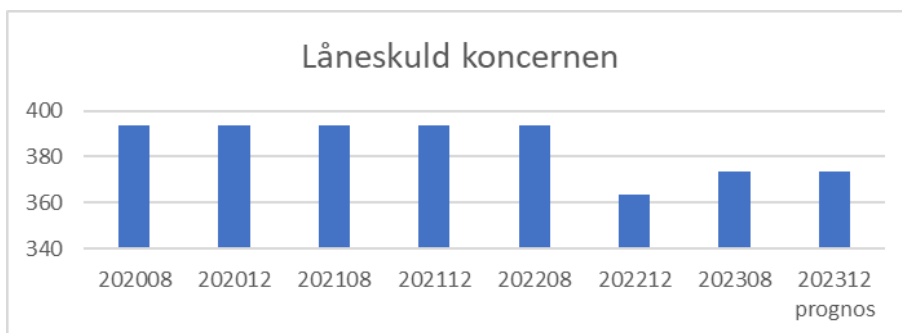

Investeringarna i kommunen uppgår till 13 mkr jämfört med budgeterade investeringar som är på 85 mkr. Det är inom områdena gator och vägar samt nytt SÄBO som de största avvikelserna mot budgeterade investeringar återfinns. De största enskilda investeringarna hittills under 2023 avser inköp av bilar till hemtjänsten.

Figur 2 Investeringar

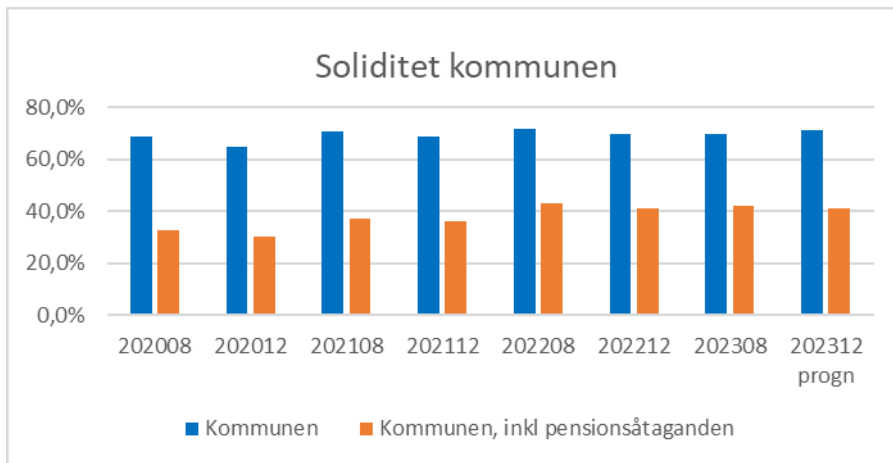
De långfristiga låneskulderna återfinns i bolagen och nyupplåningen under året uppgår till 10 mkr.

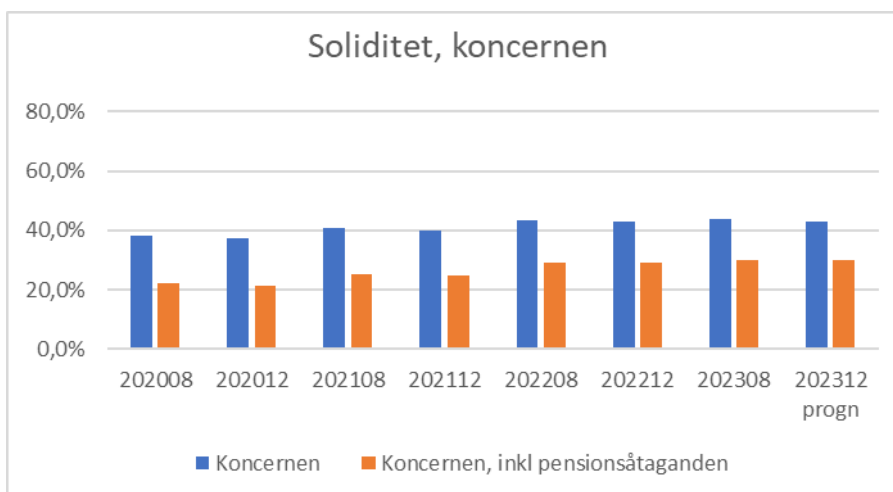
Figur 3 Låneskuld koncernen

Soliditeten har utvecklats positivt tack vare goda resultat och stabil skuldsättning de senaste åren. Det är främst soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden som har ökat. Förklaring till den kraftiga ökningen är att de pensionsåtaganden som inte redovisas i balansräkningen (ansvarsförbindelsen) har minskat mellan åren.

Figur 4 Soliditet kommunen

Figur 5 Soliditet koncernen

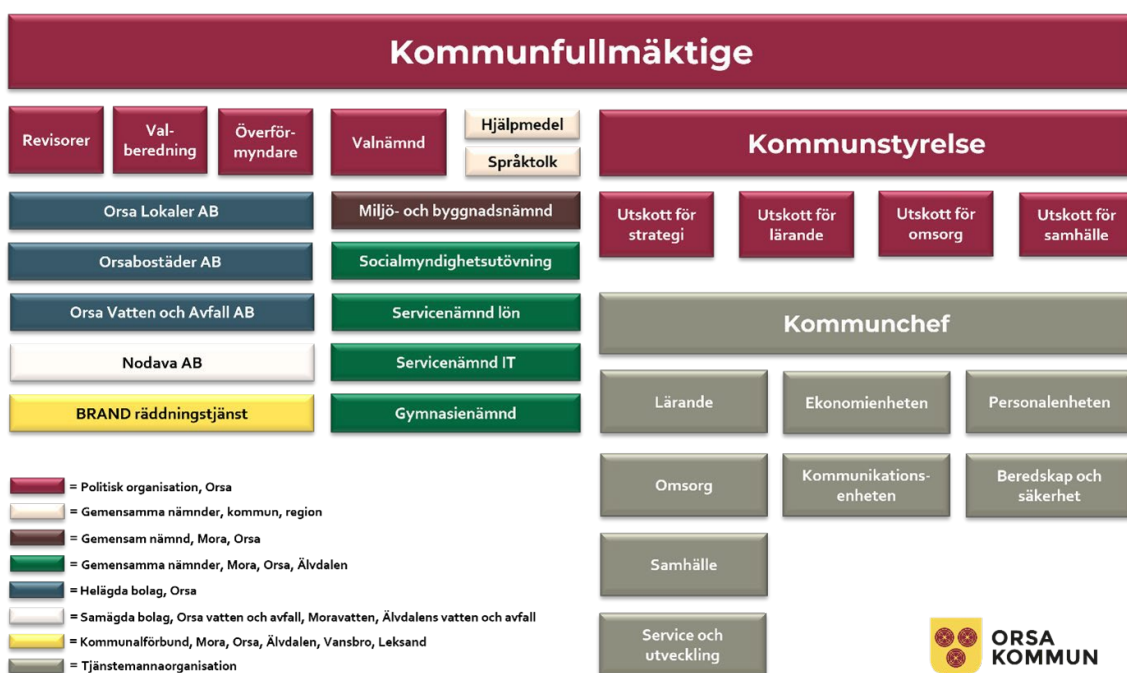
Under årets första åtta månader har börsutvecklingen varit positiv vilket medfört att kommunens placeringar har ökat i värde samtidigt som det kapital som funnits på bankkontot genererat ränteintäkter. De likvida medlen består av kommunens bankkonton och fondplaceringar. Det goda resultatet och de förhållandevis låga investeringarna bidrar till att de likvida medlen endast sjunkit marginellt.

Verksamhetens nettokostnader (nettot av verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar) har ökat med 11 procent jämfört med augusti 2022. Den största negativa budgetavvikelsen återfinns inom omsorgen där underskottet till och med augusti är 7 mkr. Vid en jämförelse av verksamhetens kostnader mellan augusti 2022 och augusti 2023 är kostnadsökningen 24 mkr. Dessa förklaras bland annat av 11 mkr högre pensionskostnader och att övriga personalkostnader ökat med 8 mkr.

Den kommunala koncernen

Kommunkoncernen är det samlade begreppet för hela kommunens verksamheter. Här ingår såväl den politiska organisationen, tjänstemannaorganisationen samt helägda bolag. Kommunens uppgifter och befogenheter regleras ytterst av regeringsformen och kommunallagen.

I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens andel av bolaget ska konsolideras. Kommunen är även delägare i Visit Dalarna AB till 6,6 procent, och Inlandsbanan AB 6 procent.

Sedan 1 januari 2023 har Orsa och Mora en gemensam miljö och byggnadsnämnd och de båda byggnadsnämnderna i Mora och Orsa samt den tidigare gemensamma miljönämnden har upphört.

Centerpartiet och Socialdemokraterna bildar politisk majoritet i Orsa kommun 2022–2026.

Valet till kommunfullmäktige i september 2022 resulterade i följande mandat: Vänsterpartiet 2 mandat, Socialdemokraterna 7 mandat, Miljöpartiet 1 mandat, Centerpartiet 11 mandat, Kristdemokraterna 2 mandat, Moderaterna 3 mandat, Sverigedemokraterna 5 mandat.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I begreppet ekonomisk ställning innefattas inte bara hur det ser ut idag utan också hur förutsättningarna är för att bedriva den verksamhet vi önskar även i framtiden. Här ingår att förbereda oss för de framtida investeringsbehoven som ökar.

Den osäkerhet som råder och som ser ut att fortsätta en tid framöver är den höga inflationen, stigande räntor och de högre pensionskostnaderna. Vart detta kommer att ta vägen påverkas förmodligen till stora delar av omvärlden och de konflikter som pågår.

Koncernen

I kommunkoncernen ingår de helägda bolagen Orsa Lokaler AB (OLAB), Orsabostäder AB (OBAB) samt Orsa Vatten och Avfall AB (OVAB). Koncernens ekonomiska resultat uppgår till 35 mkr (55 mkr 2022). Avvikelsen mellan åren är fördelat med 21 mkr lägre resultat i kommunen samtidigt som bolagen redovisar bättre resultat om 1 mkr. Både OLAB och OBAB har förbättrat sina resultat mellan åren med 2 mkr respektive 1 mkr samtidigt som de första åtta månaderna blivit 2 mkr sämre för OVAB.

Förutom osäkerheten i omvärlden så är det koncernbolagens och kommunens framtida investeringsbehov som är en stor utmaning vad gäller vår framtida samlade ekonomi. Ett till vissa delar gammalt fastighetsbestånd och vatten- och avloppsledningar som behöver byggas och underhållas tillsammans med ökade resurser till reningsverk med mera kräver mycket stora investeringar. Till detta kommer även kommunens investering i ett nytt särskilt boende (SÄBO). I och med högre räntekostnader blir det dyrare att låna samtidigt som den höga inflationen medför ökade kostnader.

Befolkningsutveckling

För helåret 2022 ökade befolkningen med 16 personer till 6 934 st. Under årets första 8 månader har befolkningen ökat med 2 personer till 6 936. Normalt sett sjunker befolkningen under hösten. Befolkningsmålet för 2023 är 6 980 invånare.

Demografiutvecklingen är fortfarande sådan att våra äldre ökar och kommer öka allt snabbare inom ett par år. Födelsealen har sjunkit de senaste åren och till och med augusti i år har 31 barn fötts.

Finansiella risker

Orsa kommun har i dagsläget inga egna lån utan samtliga koncernens lån ligger i dotterbolagen. Låneskulderna uppgår total till 374 mkr. Räntorna har stigit det senaste året och det kommer troligen fler räntehöjningar med tanke på att inflationen är fortsatt hög. Under de närmaste åren kommer även kommunen att behöva låna för att finansiera planerade investeringar.

Kommunen har placerat 60 mkr i korta räntepapper. Detta gjordes under den period då det var ett lågt ränteläge och kommunen tvingades betala en avgift till banken om saldot var för högt. I samband med delårsbokslutet 2022-08-31 skedde en nedskrivning av värdet på placeringarna då marknadsvärdet sjunkit med 1,2 mkr jämfört med värdet vid årsskiftet 2021/2022. Värdet på placeringarna har under 2023 stigit och värderats upp med 1,5 mkr i bokslutet 2023-08-31. Del av placeringen kommer sannolikt att användas för att finansiera kommande investeringar.

Pensioner

Kommunens riktlinjer för förvaltning av pensionsförpliktelser är gamla och idag finns inga placeringar som är förpliktade att användas för framtida pensionsutbetalningar. Inga förpliktelser har tryggats i pensionsförsäkring eller pensionsstiftelse, inte heller egna förvaltade pensionsmedel. Kommunen har dock placerat cirka 60 mkr i korta räntefonder. Fonden avser tillfällig placering av överlikviditet att använda till pensioner och/eller investeringar.

Pensionsavsättning inklusive löneskatt uppgår i augusti till 50 mkr och beräknas 31/12 vara 51 mkr. Pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår i augusti till 143 mkr och prognostiseras till 140 mkr sista december.

Enligt de senaste prognoserna kommer pensionskostnaderna att öka med närmare 6 mkr mellan åren 2023 och 2024.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har högre kostnader för arvoden än vad som har budgeterats.

Kommunstyrelsen

Inflationen är fortsatt hög och låg i juli på 9,3 procent. Kostnadsökningarna påverkar alla verksamheter, bland annat genom höjda hyror, ökade kostnader för livsmedel och entreprenader.

I mars gav Kommunstyrelsen i uppdrag till förvaltningen att utreda och redovisa: Översyn av arbetsmarknads- och integrationsenheten, administration/ekonomi, organisation bemanningen och vikarier, effektiv bemanning och organisation omsorgen inklusive prognos till och med 2035, effektiv och ändamålsenlig organisation lärande inklusive prognos till och med 2035, riktlinjer för lokalförsörjningen, översyn av lokalhyror, förvaltningsplan för kommunägda fastigheter samt kostnader för gemensamma nämnder. Prognos för behov av äldreomsorg, förskola och skola presenterades på mål- och budgetberedningen i maj. Övriga uppdrag ska redovisas under året.

Ingen av de verksamheter som redovisas direkt under kommunstyrelsen visar några svårigheter att hålla årets budget, stor del av verksamheterna prognostiserar däremot överskott för helåret 2023.

Kommunikation ligger bra till i förhållande till budget, vilket förklaras av att projektet *Min digitala arbetsplats* ännu inte har kommit i gång. Innan sommaren upphandlades en byrå som ska hjälpa MOA (Mora, Orsa och Älvdalens kommuner) med den tekniska utvecklingen i det gemensamma projektet, och då kommer också kostnaderna att öka.

Service och utveckling

Service och utveckling håller budget förutom kostenheten där livsmedelspriserna stigit vilket kommer att medföra ett underskott för innevarande år. Underskottet är dock något mindre än tidigare prognoser. Kostenhetens medarbetare arbetar intensivt med ändrade menyer och förbättrade samarbeten med Omsorgen och Lärande för att minska utgifter. Kostenheten har haft två kämpiga år med höga livsmedelspriser vilket försvårar att hålla kostpolicy och kvaliteten. Det är fortfarande billigare och godare med matlagning från grunden, dock har livsmedel som fisk, kyckling och kött ökat avsevärt i pris.

Utskottet för samhälle

Delårsbokslutet kommer ekonomiskt att visa på negativ avvikelse för Samhälle. Höga drivmedelskostnader och snöröjning, höjda hyror samt förhöjd avgift till Visit Dalarna har gett ökade kostnader. Förväntade riktade medel från Migrationsverket för 2023 har fått ändrad inriktning vilket medför avvikelse för Integration i avtalet med Korpen kring arbete för ökad integration. Elstödet har återbetalats vilket lindrar elkostnaderna för året.

Utskottet för lärande

Lärande visar ett budgetunderskott vid delårsbokslutet. Anledningarna till detta är att elever i anpassad grundskola har ökat och elever som läst integrerat efter den anpassade grundskolans studieplan tillkom i våras. Under våren ökade antalet elever i behov av stöd. Incidenter på skolor medförde att extra personal behövdes tillsättas. Barnomsorg på obekvämt arbetstid ökade under våren med antal timmar och brukare i förhållande till budget.

Hyreshöjningar som inte var budgeterade tillkom vilket påverkat det ekonomiska läget. Ett ökat elevantal på förskolan bidrog till att en tillfällig förskoleavdelning öppnades med 15 platser i Kyrkbyskolans lokaler. Den tillfälliga förskoleavdelningen öppnade 1: a mars och stängde sedan 30 juni vilket medförde ökade personalkostnader. För att hämta hem delar av underskottet har lärande sett över tjänstefördelning och fördelning av resursbehovet samt hur det går att effektivisera i grundskolan.

Utskottet för omsorg

Omsorgen gör ett underskott för årets första del. Inom äldreomsorgen beror underskottet bland annat på ett markant ökat inflöde. Det är framför allt inom hemtjänsten som den största skillnaden ligger, men med det ökade inflödet har även kön och väntetiden på att få en plats på SÄBO ökat. Dessutom är verksamheten inte i mål med att få till en helt optimerad resursanvändning, det finns fortfarande vinster att göra med att få till bättre schemaplanering. Därtill har kostnaderna i allmänhet stigit, det märks på allt från hyror till

skyddsutrustning - de allmänna kringkostnaderna utöver personalkostnaderna är rekordhöga i år.

På IFO-sidan prognostiseras ett underskott, vilket i sin tur beror på framför allt höga placeringskostnader. Under 2023 har det varit ovanligt många komplexa, och därmed även kostnadsdrivande, ärenden både bland barn, unga och vuxna. Den under fjolåret dystra trenden med allt fler ärenden på vuxensidan har även fortsatt under årets första del.

Händelser av väsentlig betydelse

Boende och miljö

Arbetet med att bygga det nya särskilda boendet, Slipstenen, har kommit vidare till nästa steg. I juli fattade kommunfullmäktige beslut om igångsättandet av bygget, och upphandlingen kunde således avslutas och byggentreprenör Peab tilldelades uppdraget.

Boendet kommer att innehålla 90 lägenheter för permanentboende och 18 lägenheter för korttidsboende och beräknas vara färdigt för inflyttning under 2027. Anbudssumman för utförandeentreprenaden är 337 mkr. Med höjd taget för eventuella kostnadsökningar för index samt buffert för oförutsedda kostnader bedöms investeringen sluta på cirka 384 mkr. Planerad byggstart är hösten 2023. Orsa Lokaler AB har det övergripande ansvaret för genomförandet.

Orsa vatten och avfall har påbörjat byggnationen av överföringsledning från Grönklitt till centrala Orsa. Överföringsledningen innebär att vattenverket i Grönklitt förstärks med vatten från Orsa vid behov. Avloppsreningsverket i Grönklitt byggs om till avloppspumpstation och allt spillvattenavlopp från Grönklitt skickas till Orsa samhälle. I samband med bygget av överföringsledningen för spillvatten/avlopp läggs avloppsreningsanläggningen i Fryksås ned och spillvattnet skickas också härifrån till Orsa samhälle.

Kommunstyrelsen beslutade i februari att godkänna ett planbesked för fastigheten 135:68 i Grönklitt. Därmed startar kommunen ett detaljplaneområde för fastigheten och två bredvidliggande områden. Det är Orsa Grönklitt, som vill bygga boenden på platsen, som kommit in med en så kallad begäran om planbesked.

Planenhetens bedömning, som ligger som grund för det positiva planbeskedet är att Orsa Grönklitt är av betydande intresse för allmänheten, främst utifrån befintliga rekreationsvärden och betydelse för friluftslivet. Att Grönklitt fortsätter att utvecklas med bostadsbebyggelse anses vara lämpligt under förutsättning att hänsyn tas till de natur- och rekreationsvärden som finns i området.

Dalavind lämnade i februari in två ansökningar om vindparker i Noppikoski och Jordikamäck. Av de 67 planerade vindkraftverken vill bolaget bygga 37 i Orsa (27 stycken i Noppikoski och 10 i Jordikamäck), övriga i Ljusdals kommun. Kommunen kommer att yttra sig kring etableringen som en del av Länsstyrelsens miljöprövning. Tillstånd kan bara ges om kommunen tillstyrker det. Kommunfullmäktige tog i början av oktober beslut om folkomröstning i juni nästa år gällande kommunens ställningstagande.

Kommunstyrelsen har godkänt förslag till markanvisningsavtal gällande nedre Kuruld, del av Viborg 44:21, som tecknas med Lillskär AB. På den tomt som kommunen äger i närheten av Digerbergetsskola vill byggherren Lillskär bygga bostäder.

Invånardialog, service och delaktighet

Entrén och receptionen till kommunhuset har renoverats och det nya kontaktcentret invigdes i april. Nu möts besökare av en öppen och trivsamt miljö, där de tre kommunvägledarna svarar på frågor och vid behov guidar vidare till handläggare ute på verksamheterna. Det finns även två datastationer som kommuninvånare kan låna för att använda e-tjänster, fylla i och skriva ut blanketter, läsa på kommunens webbplats och ta del av kartor över kommunen.

Arbetet med att strukturera invånardialoger har fortsatt under våren. Invånardialoger i Orsa kommun ska främja inkludering och bidra till att skapa en positiv lokal samhällsutveckling. Dialogerna kan användas för att identifiera behov, analysera olika förslag, hitta lösningar på problem, få nya idéer och kommunicera beslut. Styrdokument har tagits fram i form av policy och riktlinjer för att förtydliga arbetet.

Projektet med visionspeng, där privatpersoner eller föreningar kan söka pengar för att utveckla Orsa, har fortsatt med att fyra nya projekt beviljades stöd under våren.

Unga kommunutvecklare, som numera är anställda på årsbasis, har under sommaren arbetat fram förslag på hur eleverna i Orsas skolor kan trivas bättre och känna sig trygga i skolmiljön. Förslagen har presenterats för kommunledningsgruppen, och kommunens ungdomsstrateg stöttar i arbetet med att planera konkreta insatser och aktiviteter ute på skolorna utifrån förslagen.

Ett program för kulturområdet har tagits fram i dialog med representanter från föreningar och andra aktörer på kulturområdet. Den pekar ut övergripande prioriteringar och utvecklingsområden inom kulturområdet. Beslut av programmet planeras i oktober av kommunfullmäktige. Utifrån programmet tas sen en mer detaljerad handlingsplan fram.

Orsa bibliotek har gått med i Dalabiblioteken tillsammans med andra kommuner i Dalarna. Detta innebär bland annat ökad tillgång till litteratur och media för Orsas invånare. Utlåningsautomater har också köpts in och satts i drift vilket möjliggjort ökade öppettider för bibliotekets plan 2.

En effektiv organisation med god arbetsmiljö

Efter årets första kvartal kunde även omsorgens verksamheter, liksom resten av samhället, lämna restriktionerna som kom till följd av Covid-19 pandemin. Verksamheterna är tillbaka i ett nytt sorts normalläge, där mer skyddsutrustning används och där kohortvård oftare bedrivs än innan pandemin bröt ut.

Arbetet med heltid som norm fortsätter inom omsorgens verksamheter, och har nu varit i gång drygt ett år. Det är ett arbete som följs noga med månatliga uppföljningar och löpande justeringar av schema och arbets sätt för att hitta ett så effektivt och bra upplägg som möjligt.

Sommaren, som är den mest utmanande tiden på året för omsorgens verksamhet, har fungerat bättre än tidigare år. Det har dels berott på den minskade Covid-19 smittspridningen, dels på en ny semesterperiodplanering där fler ordinarie medarbetare varit i tjänst under sommaren.

För att få till en sammanhållen Familjehälsa/Familjens hus har en lokal överenskommelse om samverkan och samarbete mellan Orsa kommun, Region Dalarna och Orsa församling gjorts. Kommunstyrelsen i Orsa kommun har beslutat att behålla en lokal variant av Familjecentral, ett Familjens hus/Familjehälsa som framför allt bygger på att skapa bättre samordning, stöd och tydlighet till familjer. Invigning av detta planeras i oktober.

Kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet förstärks från och med 1 juli 2023. Kommunerna har redan tidigare arbetat tillsammans med polisen gällande lägesbild över brottsligheten i kommunen men ska nu också utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunen får ett mer uttalat ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och måste ha en samordningsfunktion. I Orsa ligger samordningsansvaret på Säkerhetsskyddschef och beredskapssamordnare. En ny samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Mora tecknades i februari som bland annat innebär utökad arbete med dokumentation av problembild (DAP).

För miljö- och byggnadsförvaltningen har det under delårsperioden varit fullt fokus på att starta upp den nya gemensamma nämnden och utbilda nämndens ledamöter. Beslut om samtliga styrdokument togs i januari. Utbildning i alkohollagstiftningen var den utbildning som prioriterades först då det är ett helt nytt område för nämnden. Därefter har olika utbildningspass genomförts inom de olika lagstiftningsområdena. Taxorna för miljöbalken, alkohol & tobak samt bygglov-, kart- och mättaxa har beslutats av miljö- och byggnadsnämnden och av kommunfullmäktige i Mora och ska nu upp för beslut i Orsa i november.

Staben och planenheten med flera flyttade under slutet av 2022 till nya lokaler på Älvgatan i Mora. Efter lite anpassningar så har lokalerna blivit väldigt bra.

Bygglovsenheten har haft en märkbart minskad ärendemängd, dock från en extremt hög nivå till en mer normal sådan. Enheten har påbörjat det omfattande arbetet med revidering av *Plan och bygglovs-taxan* utifrån SKR:s rekommendationer.

Företagsklimat

Resultatet från Svenskt Näringslivs årliga enkätundersökning presenterades i maj där Orsa fortsätter sin starka utveckling och behåller positionen som bästa kommun i Dalarna.

Varje år mäter Svenskt Näringsliv drygt 30 000 företags upplevelser av att driva företag i sina respektive kommuner. Svaren från enkäten ger en bild av hur företagsklimatet uppfattas av

företagen. Frågorna handlar bland annat om kontakter med kommunen, myndighetsutövning, dialog och infrastruktur. Orsa kommun fortsätter sin starka utveckling med ett samlat omdöme på 4,34¹ (4,21 år 2022). Det är också den högsta noteringen i Dalarna och Orsa kommun tar för andra året i rad topplaceringen i länet, före Vansbro (4,10) och Rättvik (4,04). Det ger dessutom en plats på topp 10 i Sverige.

I september kom Svenskt Näringslivs ranking av det lokala företagsklimatet. Även där har Orsa stärkt sin plats. Från plats 55 (2022) till plats 48.

Barn, unga och lärande

I och med höstens terminsstart introduceras den nya lärplattformen Meitner för förskola, grundskola och fritidshem i Orsa, Mora och Älvdalen. Det nya systemet kommer att underlätta för lärare, elever och vårdnadshavare och ge en bättre överblick och möjlighet att följa elevernas arbete och resultat, samt underlätta samarbete och kommunikation.

Ett ökat elevantal under våren inom förskolan bidrog till att en tillfällig förskoleavdelning med 15 platser i Kyrkbyskolans lokaler behövde öppnas. Den tillfälliga förskoleavdelningen öppnade 1: a mars och stängde sedan 30 juni då behovet inte fanns längre.

Efter Kommunstyrelsens beslut under våren kommer NTA-arbete påbörjas i kommunens förskolor under hösten. NTA är ett skolutvecklingsprogram inom naturvetenskap, teknik och matematik med undervisningsmaterial, lärarhandledning och kompetensutveckling. Förskoleavdelningar med barn i åldern 3–5 år kommer att omfattas av arbetet med NTA. Det innebär 8 förskoleavdelningar med cirka 140 barn. All tillsvidareanställd personal som arbetar i dessa barngrupper kommer att ges utbildning i det tema som de ska undervisa i. Första året är teknik och hållbar utveckling temat på samtliga förskolor.

---

¹ Skalan går från 1-6

Ett samarbete med Orsa grafikverkstad och eleverna i årskurs 6 har inletts. Varje skola har haft besök av grafikverkstaden för en introduktion följt av att samtliga elever i årskurs 6 fått besöka grafikverkstaden i mindre grupper en gång under våren.

Samverkan mellan socialtjänsten och skolans elevhälsa har fortgått och under våren har arbetet påbörjats med fortbildning och föreläsning kring Suicidprevention.

Med höstterminens start kommer luncherna att schemaläggas för eleverna på Orsaskolan. Detta är ett samarbete mellan Orsaskolan och kostenheten och görs för att skapa bättre förutsättningar till att fler elever äter lunch.

Kommunala bolagen

Orsabostäders styrelse tog under våren beslutet att genomföra ombyggnation av en lokalyta på Kyrkogatan 2 (Ga: Handelsbanken) till 8 nya lägenheter enligt tidigare förslag. Planerad byggstart är i början av 2024.

Diskussioner har förts med SBB (Samhällsbyggnadsbolaget i Norden) angående Orsabostäders möjligheter att förvärva vissa fastigheter som har ett bra läge och utvecklingsmöjligheter utifrån Orsabostäders befintliga bestånd. SBB har meddelat att de har för avsikt att avyttra bostadsbeståndet i Orsa i sin helhet och att enskilda avyttringar inte är aktuellt.

Orsa Lokalers utbyggnad av köket på Lillåhem har intensifierats då köket har fått krav på åtgärder från Miljö- och byggnadsförvaltningen. Projektet har startat cirka ett år tidigare än planerat vilket kommer att påverka verksamheter under byggtiden.

Fram till juni har folkparken Skeer rustats upp för kommande evenemang både ute och inne. Utomhusscenen har renoverats och byggts om, köket har uppdaterats, nytt avloppsreningsverk, fettavskiljare samt ett utrymningslarm har installerats i stora byggnaden. Detta för att klara av dagens myndighetskrav. Hyreskontrakt har tecknats med ett nystartat bolag som ska bedriva olika evenemang i byggnaderna. Kontraktstiden löper på 5 år.

Företagshuset Dalagatan 1 ligger nu ute för försäljning, efter att Kommunfullmäktige i april beslutade att Orsa Lokaler får sälja den 4 693 kvadratmeter stora fastigheten.

I maj antog Kommunfullmäktige en ny ABVA för Orsa kommun. ABVA står för Allmänna bestämmelser för användande av Orsa kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning. Föreskriften reglerar rättigheter och skyldigheter mellan VA-huvudmannen och de fastighetsägare som enligt Lagen om allmänna vattentjänster har rätt att bruka Va-anläggningen.

I samband med stigande vattennivå i Siljan och Orsasjön under augusti togs beslutet om att valla in Boggas samtliga borrhål och själva vattenverket samt Bunk avloppsreningsverk.

Materialet för invallning lånades från Vansbro kommun, Orsa kommun samt MSB. Pumpar för att länsa eventuellt vatten som tar sig in i invallningarna hyrdes. För att avlasta ledningsnätet samt undvika att avloppsvatten tränger in i källarna skedde bräddningar från avloppspumpstationerna under några dagar.

I samband med nybyggnation av nytt särskilt boende i Orsa kommer Blästgatan göras om. För att inte riskera att få ledningsnät under ny väg, bestående av dyrt material för att klara markförhållanden med lera, behöver ledningsnätet delvis förläggas utanför väg. Även pumpstation och vattenkiosk behöver flyttas. Projektering av nya VA-ledningar med ny lokalisering för pumpstation pågår, parallellt utreds ny placering av vattenkiosk.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Orsa 2050 och andra viktiga utgångspunkter för styrning

All styrning i Orsa kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen, Orsa 2050. Visionen beslutades av kommunfullmäktige våren 2020 och ska fungera som en ledstjärna och vara styrande för hela kommunens utveckling. I det dagliga arbetet ska visionen vara vägledande i allt från målformuleringar till genomförande av uppdrag och aktiviteter.

Kommunens verksamheter styrs också på olika sätt av lagar. Grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Kommunens verksamhet regleras i vissa fall även genom speciallagar för olika områden. Inom kommunen finns dessutom styrdokument som alla verksamheter är skyldiga att följa. I styrdokumenterna regleras ramar och gemensamma förhållningssätt för verksamheterna. I kommunens Riktlinje för styrdokument beskrivs de olika kategorierna och nivåerna av styrdokument i kommunen.

Vision Orsa 2050 och kommunplanen är kommunens främsta styrdokument och är styrande för hela den kommunala verksamheten. Övriga av kommunens styrdokument ska förhålla sig till dessa. Utöver vision och kommunplan finns till exempel också översiktsplanen som även det är ett övergripande strategiskt styrdokument.

Styrformer och processer för ledning och styrning

Mål och resultatstyrning

Kommunens styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar om de övergripande mål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta mot, för att röra sig i riktning mot visionen. Kommunens mål tillsammans med budget sammanställs i kommunplanen.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrningen är den politiska ledningens mest konkreta verktyg. Särskilda uppdrag från den politiska ledningen beslutas årligen i kommunplanen. Ett uppdrag ska tydligt beskriva vad som ska utföras eller utredas samt tidpunkt för uppföljning och återredovisning.

Ekonomistyrning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt och att resurser ska utnyttjas effektivt. Kommunerna ska enligt lagen anta mål både för ekonomin och för verksamheten – så kallade finansiella mål och verksamhetsmål. De finansiella målen ger ramar för verksamhetens omfattning och resultat, och verksamhetsmålen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

Ansvar och roller

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högst beslutande organ. Ledamöterna i kommunfullmäktige väljs vart fjärde år genom allmänna val. Det är kommunfullmäktige som tillsätter kommunstyrelsen och nämnder. Till kommunfullmäktiges uppgifter hör att bestämma vilka uppdrag nämnder och styrelser ska ha. För nämnderna och styrelser regleras detta i reglementen och för bolagen i bolagsordningar och ägardirektiv samt i kommunens bolagspolicy.

Kommunstyrelsen och tillhörande utskott

Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige att leda, samordna och utöva uppsikt över kommunkoncernens nämnder, styrelser och bolag. I uppdraget ingår även att bereda ärenden till kommunfullmäktige och följa upp att organisationen genomför dess beslut. Kommunstyrelsen är att betrakta som nämnd för alla kommunens verksamheter utom de med egna nämnder.

Kommunstyrelsen beslutar om vilka utskott som ska finnas och vilka områden dessa har ett särskilt ansvar för. Utskotten bereder de ärenden som sedan beslutas i kommunstyrelsen. De kan också på delegation få viss beslutanderätt.

Nämnder, kommunalförbund och utskott

Utöver kommunstyrelsen har kommunen två egna nämnder; valnämnden och överförmyndaren som också är att betrakta som en egen nämnd.

Orsa kommun har också ett flertal samverkansnämnder där andra kommuner eller regionen kan vara värd för nämnd och tillhörande förvaltning. Samverkansavtal styr det gemensamma åtagandet. Räddningstjänsten bedrivs via ett kommunalförbund.

Kommunala bolag

Bolagen har en viktig roll i att fullgöra de uppdrag som kommunfullmäktige beslutar om, samt att medverka till att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås och att kommunen arbetar i riktning mot visionen. Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Förhållandet mellan bolagen och kommunen som ägare/delägare regleras i ägardirektiv som beslutas av kommunfullmäktige.

Övergripande tjänstemannaorganisation

Enligt bestämmelserna i kommunallagen ska kommunstyrelsen också utse en kommunchef som ska ha den ledande ställningen bland de anställda samt vara chef för kommunstyrelsens förvaltning. Kommunchefen har ansvar för att samordna arbetet utifrån ett helhetsperspektiv för kommunkoncernen.

Orsa kommun har en förvaltning under kommunstyrelsen. Syftet med detta är att ha ett tydligt helhetsperspektiv för kommunens alla verksamheter. Förvaltningen har i tjänstemannaorganisationen ett antal underliggande verksamhetsområden.

För en övergripande bild av hela den kommunala koncernen se organisationsschema under avsnitt *Den kommunala koncernen* på sida 8.

Uppföljning och kvalitetssäkring

Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och för att detta sker enligt en väl utarbetad process. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

I kommunens delårsrapport och i den avslutande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de mål som finns i kommunplanen. I såväl delårsrapporten per augusti som i årsredovisningen redovisas måluppfyllelse, resultat, ekonomisk ställning och finansiering. Även en sammanställning av resultatet för hela kommunkoncernen, det vill säga kommunen och bolagen gemensamt, redovisas.

Kvalitetssäkring av grunduppdraget

I ansvaret ingår att kvalitetssäkra verksamheten och ständigt utveckla och förbättra den service och de tjänster som kommunen levererar. Hur det systematiska kvalitetsarbetet är uppbyggt kan se olika ut inom kommunens olika verksamheter, men utgångspunkten är att kvalitetsarbetet ska göras regelbundet och systematiskt. I arbetet bör det ingå moment för att följa upp verksamheten, analysera resultaten och utifrån detta planera och ständigt utveckla verksamheter, service och tjänster.

Internkontroll

Orsa kommuns internkontroll genomförs utifrån *Riktlinje för internkontroll*. Syftet med riktlinje för interkontroll är att säkerställa att kommunstyrelsen och de kommunala bolagen upprätthåller en tillfredsställande internkontroll.

Internkontrollen ska säkerställa lagefterlevnad, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet i verksamheterna och att verksamheternas rapportering och information är tillförlitlig.

God ekonomisk hushållning, ekonomisk ställning samt måluppfyllelse

Måluppfyllelse

Kommunens mål är strukturerade efter Vision Orsa 2050 och dess tre målområden. Många av målen följs upp i slutet av året. I delårsrapporten ges en lägesrapport och där det är möjligt en prognos över måluppfyllelse vid årets slut. Under respektive målområde beskrivs också status på de uppdrag som nämnder och utskott tilldelats i kommunplanen.

Arbetet för att nå målen går enligt plan, och inga större avvikelser rapporteras. Målet om att Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa har redan följts upp via Svenskt Näringslivs ranking och Orsa har klättrat högre än det satta målet för 2023. Anslutningen till stadsnätet ligger redan på den för 2023 målsatta nivån.

Trots flertalet insatser ligger resultaten i matematik för årskurs 9 lägre än föregående läsår. Inför det nya läsåret görs ytterligare insatser för att kunna vända utvecklingen.

De ekonomiska målen är uppfyllda till och med delårsboks slutet 2023-08-31. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda.

De uppdrag som tilldelades verksamheterna via kommunplanen 2023 är alla påbörjade och löper på enligt plan.

I följande avsnitt kommenteras vart och ett av målen och uppdragen samt tillhörande indikatorer.

Målområde 1: I Orsa skapar vi med människor - inte för

Mål 1: Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling

Kommentar/analys:

Kommunen jobbar kontinuerligt med dialog och delaktighet med kommuninvånarna. *Program för Kultur* som planeras beslutas i kommunfullmäktige under hösten har exempelvis tagits fram i dialog med föreningar och arrangörer i kommunen.

Arbete pågår för att förtydliga informationen kring medborgarförslag och för att se till att processen för inkomna medborgarförslag blir mer transparent. Även hur medborgarförslag lyfts på kommunfullmäktige kommer att förbättras. Medborgarförslagen resulterar ofta i dialog och delaktighet.

I september fick Orsas 36 elevrådsrepresentanter (åk. 4–9) utbildning i demokratifrågor och vara med och diskutera hur elevråd och klassråd kan utvecklas ute på skolorna.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Medborgarundersökningen - Invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%)	21%	26%		22%
Kommentar: Medborgarundersökningen görs under hösten. Resultat redovisas i årsredovisningen.				
Andel barn och unga som har vetskap om sina möjligheter att påverka i samhället ökar	26,0%	38,0%		28,0%
Kommentar: Undersökningen görs i oktober/november. Resultaten redovisas i årsredovisningen.				

Mål 2: Orsas barn och unga får en god och likvärdig utbildning

Kommentar/analys:

Resultaten för svenska i årskurs 6 är högre än föregående läsår och i årskurs 9 ligger resultatet lika som året innan. Under läsåret har fokus på det fortsatta arbetet med läsning och läsinläring varit i centrum i samtliga ämnen. Vi har arbetat med kommunövergripande möten kring läsning/läsförståelse och arbetsmetoden skriva sig till lärande (STL).

I matematik för årskurs 6 har resultaten höjts, vilket delvis går att koppla till arbetet med kooperativt lärande. Genomgående har skolorna haft fokus på begreppen i ämnet matematik för att öka förståelsen hos eleverna.

Trots flertalet insatser såsom extra resurser, flera behöriga pedagoger under lektionstid, studiestugor och anpassat material ligger resultaten i matematik lägre än föregående läsår i årskurs 9. Diskussion och analys kring bedömningsuppgifter, hur används resurser, hur bemöter man eleverna, hur stöttar man deras låga självförtroende i matte, långa planeringar som elever halkar efter i är saker vi utreder inför kommande läsår.

Arbetet med studieron fortsätter ute på alla skolor. Studieron lyfts kontinuerligt, och det är bra att skapa en medvetenhet kring begreppet hos elever och personal. De behöver förstå vikten av studiero både för egen del, och för skolkamraternas, samt också att begreppet innebär att jag som individ och vi som grupp får sådant fokus att det som ska göras blir gjort. Vi jobbar medvetet med lärmiljön samt involverar eleverna i vilka insatser de ser behov av.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Andel elever i årskurs 6 som uppnår kunskapskraven i svenska ökar	89,5%	83,0%	94,0%	91,0%
Andel elever i årskurs 9 som uppnår kunskapskraven i svenska ökar	94,2%	94,0%	94,0%	96,0%
Andelen elever i årskurs 6 som uppnår kunskapskraven i matematik ökar	80,6%	80,0%	85,0%	92,0%
Andelen elever i årskurs 9 som uppnår kunskapskraven i matematik ökar	79,4%	91,0%	83,6%	86,0%
Elevernas upplevda studiero ökar	78,0%		72,0%	82,0%

Mål 3: Kommunens arbetsmarknadsverksamhet leder till att fler Orsabor går vidare till studier eller arbete

Kommentar/analys:

Arbetsmarknads- och integrationsenheten fortsätter utveckla processen ATA (Alla till Arbete). Syftet är att deltagarna går vidare i sysselsättningen eller till studier. Deltagarna erbjuds exempelvis arbetspraktik i interna verksamheter och i samverkan med näringslivet.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Andel deltagare som fått arbete efter avslutad arbetsinsats i kommunens arbetsmarknadsverksamhet ökar	37,0%	32,0%	30,0%	35,0%
Andel deltagare som gått vidare till studier efter avslutad insats i	7,0%	8,0%	Följs upp vid årets slut	10,0%

kommunens arbetsmarknadsverksamhet ökar				
--	--	--	--	--

Uppdrag	Slutdatum	Status
Arbeta för att öka integrationen i syfte att minska klyftorna och utanförskapet i kommunen.	2024-12-31	Pågående
<p>Kommentar: Genom ett samarbete med Korpen har fokus legat på aktiviteter som "Inkludering Sommar Sport-Lek", "Inkludering-Vollyboll", "Inkludering och Hälsa", "Multi-Kulti Fest", Inspirationsföreläsningar och kurs i Föreningslära. Sammantaget har 26 män, 58 kvinnor och 30 barn deltagit i de olika aktiviteterna under perioden. Flertalet aktiviteter har även genomförts genom IOGT/NTO på Röda kvarn.</p>		
Genomföra invånardialog med fokusområde inkludering	2025-12-31	Pågående
<p>Kommentar: Arbetet med invånardialog med fokus på inkludering har inletts. Ett första steg har varit en enkät på mässan Orsa Expo där kommuninvånare intervjuats om vilka frågor de vill vara med och diskutera och i vilka forum. Enkäten har också funnits tillgänglig på webbplatsen orsa.se. En arbetsgrupp med representanter från olika verksamheter har skapats för att jobba med fokusområde inkludering. Under våren har styrdokument tagits fram för invånardialoger.</p>		

Målområde 2: I Orsa finns livskvalitet

Mål 4: Orsa är en plats där människor trivs och vill bo

Kommentar/analys:

Resultatet i medborgarundersökningen 2021 och 2022 har visat på mycket höga siffror på frågan om man anser Orsa vara en bra plats att leva och bo på. Detta påverkas av många olika faktorer inte minst vacker natur, kultur, bra boende och boendemiljöer, bra skola och möjlighet till en aktiv fritid. För att utveckla och samordna utbudet av fritidsaktiviteter i Orsa förbereds arbetet med att ta fram ett Program för fritid för kommunen. Målsättningen är att stärka föreningslivet, tillgängliggöra och utveckla befintligt utbud samt utveckla nya förslag. Arbetet med att utveckla Orsas centrum pågår genom uppdraget *Ett grönare och attraktivare centrum*.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Medborgarundersökningen - Kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	87,4%	84,3%		88,0%
Kommentar: Medborgarundersökningen görs under hösten. Resultat redovisas i årsredovisningen.				
Medborgarundersökningen - Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)	95,9%	95,5%		97,0%
Kommentar: Medborgarundersökningen görs under hösten. Resultat redovisas i årsredovisningen.				

Mål 5: Orsas befolkning växer

Kommentar/analys:

Fler möjligheter till attraktiva boenden är viktigt för att få människor att flytta till Orsa. Exploateringen av Löva Strand pågår. Markanvisningar för externa exploatörer har beslutats för bostadsutveckling i Orsa. Orsabostäders styrelse tog under våren beslutet att genomföra ombyggnation av Handelsbankens tidigare lokal på Kyrkogatan 2 till åtta lägenheter. Planerad byggstart är i början av 2024.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Invånare totalt, antal	6 918	6 934	6 936	6 980

Kommentar: SCB presenterar statistik över kommunernas invånarantal i februari, vilket är den siffra som används vid uppföljningen i årsredovisningen. Vid ett nedslag 12 september ligger invånarantalet på 6 936.

Mål 6: Orsas barn och unga upplever att de är trygga och respekterade i kommunens verksamheter

Kommentar/analys:

Högstadiet arbetar med MVP (Mentorer för våldsprevention) som ska arbeta i klasserna enligt en strukturerad modell för att öka tryggheten på skolan. Förskolan arbetar med materialet "Liten och trygg". För att bygga en röd tråd för lärandet så har personal från mellanstadiet utbildning i materialet "Agera tillsammans" Arbetet har kommit i gång i årskurs 5 på samtliga F-6 skolor.

Skolorna jobbar också kontinuerligt med värdegrundsarbete i och utanför undervisningen.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Andel unga (13–16 år) som uppger att de ibland eller ofta utsätts för mobbing, trakasserier eller utfrysning minskar	Pojkar: 22,1 % Flickor: 28,8%			minskar
Kommentar: Undersökningen görs i oktober/november. Undersökningen gjordes ej 2022.				

Mål 7: Orsas äldre har tillgång till en god äldreomsorg

Kommentar/analys:

Alla de områden som indikatorerna ringar in, som möjlighet att påverka tider, framföra synpunkter/klagomål och tillräckligt med tid är föremål för det ständiga förbättringsarbetet. På enhetsmöten tas förslag fram på insatser som ska ge resultat och leda till nöjdare brukare.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - möjlighet att framföra synpunkter eller klagomål, andel (%)		32,0% rött		gult
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - möjlighet påverka tider, andel (%)		74,0% grönt		gult
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - tillräckligt med tid, andel (%)		89,0% grönt		gult
Kommentar: Mål och utfall visas enligt Koladas klassificeringssystem grön 25% bästa kommunerna, röd 25% bästa kommunerna och 50% däremellan. Årets siffror har inte kommit än, utan följs upp i årsredovisningen. 2021 gjordes inte undersökningen pga. pandemin.				

Uppdrag	Slutdatum	Status
Exploatering av Löva Strand; det planerade naturnära bostadsområdet vid Orsasjöns strand	2023-12-31	pågående
Kommentar: Exploateringen av Löva Strand pågår. Vägutredningen kommer att ge förslag på möjliga anslutningsvägar till området. Detaljplanearbetet startas upp på nytt under hösten 2023.		
Investeringar för ett grönare och attraktivare centrum.	2023-12-31	pågående
Kommentar: Arbetet har påbörjats med moduler med blommor. Rondellen vid hotellet har planerats och kommer att genomföras under hösten 2023.		

Målområde 3: I Orsa gör vi saker möjliga

Mål 8: Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa

Kommentar/analys:

Betyget för Orsas företagsklimat fortsätter att förbättras både i Svenskt Näringslivs ranking samt i det samlade omdömet för företagsklimatet. Dialog mellan kommunen, företag och företagarföreningen är en nyckel till den positiva utvecklingen. Att se till att det finns mötesforum är också viktig, som företagarfrikostar och företagsbesök. En annan viktig faktor är att hela kommunen involveras i arbetet med näringslivsutveckling; även de kommunala bolagen.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Orsas plats i Svenskt Näringslivs ranking om lokalt företagsklimat förbättras	72.0	55.0	48.0	50.0

Mål 9: Orsas invånare och företag har tillgång till snabb och säker digital infrastruktur

Kommentar/analys:

Orsa har som första kommun i Dalarna nått de nationella målen om en utbyggnad av stadsnätet på 98%. Nu är fokus att ansluta så många som möjligt för en säker och snabb uppkoppling. Förutom fokus på att ansluta fler i Orsa till stadsnätet är säkerhetsfrågorna och drift av nätet viktiga delar. Målet som är satt till 80% för 2023 är uppnått.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Andel hushåll och företag anslutna till stadsnätet ökar	70,0%	80,0%	80,0%	80,0%

Mål 10: Kommunen har en god ekonomisk hushållning

Kommentar/analys:

De ekonomiska målen är uppfyllda till och med delårsbokslutet 2023-08-31. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda. Prognosen per december vad gäller resultatet är 2,5 procent och soliditeten för koncernen är 30 procent.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5% av skatteintäkterna	6,9%	5,5%	7,2%	Minst 1,5% (genomsnitt under perioden)
Max 2 % avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut	0,1%	0,4%	-	Max 2,0%
Kommentar: Mäts vid årsredovisningen.				
Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen ska uppgå till minst 20% år 2025 (planperiodens slut)	24,8%	28,5%	30%	20,0%

Uppdrag	Slutdatum	Status
Fortsätta arbetet med Främjande myndighetsutövning; det ska vara lätt för företag att göra rätt	2023-12-31	Pågående
Kommentar: Miljö- och byggnadsförvaltningen fortsätter arbetet med att ställa om till ett mer proaktivt arbetssätt för att kunna möta upp invånare och företagare i ett tidigt skede. Under hösten kommer ett flertal medarbetare genomföra en YH-utbildning inom ämnesområdet "Företagsklimat och myndighetsutövning."		
Digitalisering; utveckla och förbättra digitala tjänster som underlättar för kommuninvånarna och skapar en effektivare organisation.	2023-12-31	Pågående
Kommentar: Nya e-tjänster har tagits fram i objekten teknik/bygg/miljö – exempelvis inom stadsnätet, grävtjänst, bygglov. Ny lärplattform inom skolan, Meitner har implementerats under våren. Vid årsskiftet kom en e-tjänst för klagomålshantering och under våren planerades det för en e-tjänst för ansökan och byte av plats i förskola och fritids. E-tjänsten startade upp vid skolstart 2023. Flera nya system upphandlas och implementeras för ett effektivare arbetsflöde.		
En handlingsplan med åtgärder som ska prioriteras för ökad trafiksäkerhet i kommunen ska tas fram.	2023-12-31	Pågående
Kommentar: Arbetet med framtagande av handlingsplan pågår.		

Balanskravsresultat

Balanskravet gäller enligt lag kommunen men inte koncernen. Kommunen har inga gamla underskott att återställa och liggande prognos visar att det inte är någon risk för att kommunen inte ska klara balanskravsresultatet för helåret.

Balanskravsutredning 2023		
	Årets resultat enligt resultaträkningen (prognos)	12 961
-	Samtliga realisationsvinster	0
+	Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0
+	Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0
-/+	Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-1 546
+/-	Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	0
=	Årets resultat efter balanskravsjusteringar	11 415
-	Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
+	Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
=	Balanskravsresultat	11 415

Orsa kommuns RUR (resultatutjämningsreserv) uppgår till 35 mkr vilket motsvarar kommunens mål enligt de ekonomiska riktlinjerna.

Väsentliga personalförhållanden

Tillsvidareanställda och årsarbetare

Antalet tillsvidareanställda i Orsa kommun per 31 juli 2023 är 489 personer, en liten ökning jämfört med 31 juli 2022 då kommunen hade 481 tillsvidareanställda. Det finns ytterligare 12 personer som är provanställda. Den totala arbetskraften, alla anställningsformer är 491 årsarbetare, vilket är en ökning med 2 årsarbetare jämfört med 2022. De flesta verksamheter har mycket små förändringar, men vi kan se en ökning med knappt 6 årsarbetare på arbetsmarknadsenheten och en minskning med 3 årsarbetare inom omsorgen.

Sysselsättningsgrad

Den genomsnittliga faktiska sysselsättningsgraden i hela kommun är 83,05 procent, vilket är en ökning med en halv procent. I faktiskt sysselsättningsgrad räknas tjänstledigheter bort.

Avgångar

Bland de tillsvidareanställda har 36 personer slutat i kommunen under årets första 7 månader. Av dessa har 10 personer gått i pension. Antalet avgångar har ökat jämfört med förra året då det var totalt 21 personer som slutat under första 7 månaderna, varvid 4 gick i pension.

Medelålder

Medelåldern för månadsavlönade i kommunen är 46,5 år. För männen är det 44,5 år och för kvinnor 47 år. För andra året i rad så är medelåldern oförändrad. 12 anställda med månadslön i kommunen har fyllt 65 i år, vilket också är oförändrat från förra året.

Könsfördelning

Av kommunens tillsvidareanställda är cirka 16,5 procent män. Andelen män har minskat lite varje år de senaste åren. Vid samma tid förra året var andelen 17 procent. Tittar man på andelen män inklusive vikarier oavsett anställningsform är den lite högre, 23,8 procent.

Lön och personalkostnader

Den genomsnittliga baslönen för månadsavlönade i Orsa kommun per 31 juli 2023 är 32 832 kronor. Kvinnorna har en medellön på 32 967 kronor medan männens medellön ligger på 32 214 kronor. Vid samma tidpunkt var kommunens medellön 32 196 kronor per månad.

Ohälsotal (perioden 1/1 – 31/7 2023)

Ohälsotalet är ett nyckeltal som beskriver andel sjukskriven tid av disponibel arbetstid.

Orsa kommun	%	%
<i>Fördelat på kön</i>	<i>2022.07</i>	<i>2023.07</i>
Män	7,20	6,60
Kvinnor	10,10	9,40
Totalt	9,50	8,90
<i>Fördelat på ålder</i>	<i>2022.07</i>	<i>2023.07</i>
-29	10,30	9,50
30–40	9,00	8,90
50-	9,70	8,80
Totalt	9,50	8,90
Varav långtidssjuka	33,80	37,20

Hela Orsa koncern	%	%
<i>Fördelat på kön</i>	<i>2022.07</i>	<i>2023.07</i>
Män	7,00	6,40
Kvinnor	10,00	9,60
Totalt	9,60	9,00
<i>Fördelat på ålder</i>	<i>2022.07</i>	<i>2023.07</i>
-29	10,30	9,40
30–40	9,00	10,10
50-	10,00	8,90
Totalt	9,60	9,00
Varav långtidssjuka	33,20	35,60

Ohälsotalet har sjunkit något jämfört med samma period förra året. Inom Orsa kommun är det samhälle som har högst sjukfrånvaro med 12,2 procent. Omsorgen har minskat och ligger nu på en nivå på 10,3 procent jämfört med 11,8 procent förra året.

Förväntad utveckling

Ekonomiska förutsättningar

Orsa kommun har de senaste åren redovisat goda resultat och har en stabil ekonomi. Även 2023 års prognos tyder på ett bra resultat men lägre än 2022. Detta är en bra grund med tanke på de osäkerheter som råder. De stora utmaningarna är bland annat den kraftiga inflationen, de högre pensionskostnaderna och den stigande räntan. Tack och lov ser det ut som att inflationen har börjat att bromsa in men kostnaderna är ju trots det på en betydligt högre nivå än vad de var för 1,5 år sedan.

Kommande investeringar kommer att fördyras den närmaste tiden med tanke på det högre kostnadsläget. De investeringar som dessutom kräver upplåning fördyras ytterligare till följd av de ökade räntekostnaderna.

I det fall oron och lågkonjunkturen kommer att leda till en sämre arbetsmarknad kan även skatteintäkterna komma att påverkas.

Boende och miljö

Från och med 2023 gäller den nya vattentjänstlagen som bland annat innebär att kommunerna måste ta beslut om en vattentjänstplan. Den nya lagen innebär också att kommunens bedömning av behovet av en allmän vattentjänst ska bli mer flexibel. Kommunen ska vid bedömningen om det finns behov av en allmän vattentjänst ta särskild hänsyn till förutsättningarna att tillgodose behovet av vattenförsörjning och avlopp genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Detta innebär en ökad utredningsbörda för kommunen. Ändringen medför samtidigt att kommuner får möjlighet att se om fastighetsägarna kan ordna egna lösningar. Detta gäller dock endast i bedömningen av huruvida ett kommunalt verksamhetsområde behövs eller inte. När ett beslut om ett nytt verksamhetsområde är beslutat är huvudregeln fortfarande att alla fastigheter inom detta område ska anslutas till den allmänna anläggningen.

Vattenförsörjning i Orsa behöver säkras för framtiden. Fortsatt om- och tillbyggnad av Bunk avloppsreningsverk är ett måste med hänsyn till utveckling i exempelvis Grönklitt och därmed fler anslutna.

En ny kretsloppsplan ska ersätta tidigare Avfallsplan, beslut planeras till kommunfullmäktige i april 2024. Nya bestämmelserna gällande förpackningsinsamling innebär att kommunerna tar över det operationella ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall från 1 januari 2024, idag sköts insamlingen av producenterna.

Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling vara införd för hushållen. De vanligast förekommande förpackningsslagen (papper, plast, metall och glas) ska alltid samlas in fastighetsnära. Den ersättning som en kommun får för hanteringen av förpackningsavfallet från producentansvarsorganisationerna ska räknas av från renhållningsavgiften. Om en

enskild kommun trots allt inte skulle få ersättning och kostnader att gå ihop kan de ta ut en eventuell mellanskillnad mellan faktiska kostnader och den ersättning som betalats av producentansvarsorganisationerna via renhållningsavgiften.

Under hösten föreslås samverkansavtal ingås mellan Stadsnäten i Mora och Orsa. Stadsnätutbyggnaden har nått målet om 98procents utbyggnad och arbetet fokuserar nu på att öka anslutningsgraden, stärka säkerheten och dokumentera.

Kommunstyrelsen har beslutat om renovering av Storåbron. Storåbron över Ore älv byggdes år 1925–26 och är i dag en av få kvarvarande broar av denna typ i landet. Bron används i dag som gång- och cykelbro. Arbetet beräknas påbörjas under 2024 och vara klart under 2025.

Tillsammans med den lokala besöksnäringen har kommunen startat ett arbete med ambassadörskap i syfte att bygga samhörighet och stolthet över Orsas besöksmål.

En effektiv organisation med god arbetsmiljö

Från och med 1 oktober 2023 skräps reglerna gällande dygnsvila. Kravet på 11 timmars dygnsvila som norm förtydligas och indirekt påverkar det arbetspassets möjliga längd. Möjligheten att förlägga arbetspass och jourpass i direkt anslutning till varandra begränsas och möjligheten att förlägga två arbetspass i anslutning till varandra tas bort. Det är framför allt omsorgens verksamheter som berörs.

Heltid som norm, vilket innebär att anställda inom kommunals avtalsområde har rätt till heltidsanställning infördes inom omsorgens verksamhetsområde och inom kostenheten i mars 2022. Med goda erfarenheter ifrån det arbetet planeras nu för införande inom Lärande och övriga verksamheter.

Ny mandatperiod innebär att ett flertal styrdokument ska revideras; bland annat kommunens Risk och sårbarhetsanalys. Risk- och sårbarhetsanalysen utgör en grund i kommunens krisberedskapsarbete och är ett viktigt beslutsunderlag. Dokumentet är också ett underlag för samhällsplanering och ett underlag för information till allmänheten och anställda om samhällets risker.

Kommunen är också skyldig att ta fram ett handlingsprogram för skydd mot olyckor som kan leda till räddningsinsatser. Handlingsprogrammet ska beskriva vilka risker som finns i kommunen och vilken förmåga kommunen har att hantera riskerna.

Under hösten revideras också bostadsförsörjningsplanen. Bostadsförsörjningsplanen är ett styr- och planeringsinstrument för kommunen när det gäller planering och beslut om bostäder.

Flera stora system har upphandlats senaste året; lärplattformen Meitner, Lednings- och beslutsstöd Hypergene, samt nytt diarieföringssystem Evolution. Implementeringen av

systemen och avvecklingen av de gamla systemen tar mycket tid i anspråk för medarbetare, innan de nya systemen fullt ut kan nyttjas och skapa effektivare processer.

Ett stort fokus för kommunikationsenheten är arbetet med nytt intranät i projektet Min digitala arbetsplats. Planerad lansering av det nya intranätet är kvartal 2, 2024.

Personalförsörjningen inom omsorgen och den ökande kostnadsutvecklingen är stora utmaningar. Dessa frågor hänger till stor del ihop. På äldreomsorgssidan så handlar det huvudsakligen om att få fram så bra scheman som möjligt, så att medarbetares tid nyttjas på bästa möjliga sätt. En närliggande fråga är att säkra behovet av korttidsvikarier och även kunna sköta den frågan så kostnadseffektiv som möjligt. Omsorgen arbetar aktivt och kontinuerligt med dessa frågor för att få till en effektivare organisation.

Den nationella målbilden om en digital obruten samhällsbyggnadsprocess påverkar kommunerna i högsta grad. En obruten digital samhällsbyggnadsprocess innebär att informationshanteringen sker digitalt genom hela processen där översiktsplaner, detaljplaner och bygglov ingår. Här behöver kommunerna bestämma ambitionsnivå och avsätta resurser för dessa uppdrag och arbetsuppgifter som till många delar är nya. Till viss del kan det inrymmas inom befintligt uppdrag men det tillkommer nya arbetsuppgifter som även kommer att kräva andra kompetenser. Information ska göras digitalt tillgänglig och återanvändbar i interna handläggningsstöd och olika interna och externa e-tjänster. Det kommer alltmer lagstiftning inom området som ställer ökade krav på kommunerna, med stöd av EU- direktivet INSPIRE. Myndigheter ska också kunna utbyta digital information via en nationell informationsplattform och befintliga data och geodata ska tillgängliggöras som så kallad öppen data så långt det är möjligt.

Barn, unga och lärande

Inom för- och grundskolorna fortsätter arbetet med att fördjupa, utveckla och analysera kvalitetsarbetet. Ett fungerande kvalitetsarbete som harmoniserar med Skolverkets nationella kvalitetssystem är enligt Skolverket avgörande för att kunna främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Ett tydligt och långsiktigt kvalitetsarbete bidrar också till att huvudmannens kompensatoriska uppdrag tydliggörs och riktade insatser får ett bättre utfall.

Arbete med nationella riktlinjer för krisberedskap inom lärande fortsätter även under 2024, förskolor och skolor ska enligt Skolverket ha en god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera frestida krissituationer och genomföra myndighetens uppgifter vid höjd beredskap.

Utifrån Unga kommunutvecklarnas förslag kring hur skolmiljön kan bli en tryggare och trivsammare planeras konkreta insatser och aktiviteter under hösten tillsammans med skolläringarna.

Kommunala bolagen

Orsabostäder AB har ett stort underhållsbehov på sina fastigheter, vilket är i fokus under många år framöver. För att klara ekonomin och se till att hyresgästerna kan bo kvar efter större renoveringar måste vi vara öppna för nya innovativa och effektiva lösningar inom underhåll och förvaltning. Demografin visar att Orsas befolkning blir allt äldre, vilket ställer andra krav på boendet som kommer att påverka Orsas underhållsarbete och bostadsutveckling.

Orsabostäder kan komma att ta över kommande och befintliga trygghetsboenden på Lillåhem då det är vanliga lägenheter som är tillgänglighetsanpassade och bör rymmas inom bostadsbolagets verksamhet.

Byggandet av det nya särskilda boendet Slipstenen kommer att ta stora resurser från Orsa Lokalers förvaltning under cirka fyra år framöver. När renoveringen/utbyggnaden av köket på Lillåhem och Slipstenen står färdigt ska Lillåhems vårdboende byggas om till trygghetsbostäder. Detta arbete påbörjas i början av 2025 med bland annat förstudie.

Kommunens lokalförsörjningsplan styr Orsa Lokalers arbete kring underhåll, förädling och innehåll i fastighetsportföljen. Med Lillåhem ombygg till trygghetsboende får Orsa Lokaler ytterligare en byggnad att förvalta, samtidigt som eventuella avyttringar diskuteras för att effektivisera lokalytorna.

Räkenskaper

Resultaträkning per 2023-08-31

Periodens resultaträkning (tkr)						
		Kommunen			Koncernen	
	Not	Utfall	Utfall	Diff	Utfall	Utfall
		2023-08-31	2022-08-31		2023-08-31	2022-08-31
Verksamhetens intäkter	2	58 041	66 305	-8 264	122 841	126 702
Verksamhetens kostnader	3	-363 885	-340 307	-23 578	-396 985	-371 432
Avskrivningar	4	-10 064	-9 812	-252	-27 873	-26 545
Verksamhetens nettokostnader		-315 908	-283 814	-32 094	-302 017	-271 275
Skatteintäkter	5	224 293	216 623	7 670	224 293	216 623
Generella statsbidrag och utjämning	6	116 483	115 926	557	116 483	115 926
Verksamhetens resultat		24 868	48 735	-23 867	38 760	61 274
Finansiella intäkter	7	3 161	570	2 591	3 021	365
Finansiella kostnader	8	-3 589	-3 873	284	-6 436	-6 480
Resultat före extraordinära poster		24 439	45 432	-20 993	35 345	55 159
Periodens resultat		24 439	45 432	-20 993	35 345	55 159

Prognos för 2023 års resultaträkning (kommunen)

Prognos för 2023 års resultaträkning (tkr)				
	Prognos 2023	Budget 2023	Avvikelse Budget/ Prognos	Resultat 2022
Verksamhetens nettokostnader (exkl. avskrivningar)	-481 590	-478 588	-3 002	-447 280
Avskrivningar	-15 570	-17 471	1 901	-14 732
Verksamhetens nettokostnader	-497 160	-496 059	-1 101	-462 012
Skatteintäkter	335 701	329 254	6 447	324 342
Generella statsbidrag och utjämning	176 231	176 651	-420	167 195
Verksamhetens resultat	14 772	9 846	4 926	29 525
Finansiella intäkter	1 795	465	1 330	1 065
Finansiella kostnader	-3 606	-3 708	102	-3 724
Årets resultat	12 961	6 603	6 358	26 866

Balansräkning

Balansräkning (tkr)						
TILLGÅNGAR		Kommunen			Koncernen	
	Not	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31	2023-08-31	2022-08-31
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar						
Dataprogram, ledningsrätter		0	0	0	300	311
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9	174 203	176 999	171 852	737 521	716 514
Maskiner och inventarier	10	17 689	12 165	10 869	31 223	23 340
Pågående nyanläggning		213	0	0	31 771	54 953
Finansiella anläggningstillgångar	11	116 965	96 276	96 741	11 229	10 970
Summa anläggningstillgångar		309 070	285 440	279 462	812 044	806 088
Omsättningstillgångar						
Förråd med mera		0	0	0		302
Exploateringsfastigheter		7 412	7 131	7 006	7 412	7 006
Fordringar		69 760	73 333	66 458	77 978	70 179
Kortfristiga placeringar		60 789	59 255	58 962	60 789	58 962
Kassa och bank		71 819	56 102	73 689	72 705	74 557
Summa omsättningstillgångar		209 780	195 821	206 115	218 884	211 006
SUMMA TILLGÅNGAR		518 850	481 261	485 577	1 030 928	1 017 094

Balansräkning (tkr)						
EGET KAPITAL OCH SKULDER		Kommunen			Koncernen	
	Not	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31	2023-08-31	2022-08-31
Eget kapital						
Årets resultat		24 439	26 866	45 432	35 345	55 160
Resultatutjämningsreserv		35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Övrigt eget kapital		301 265	274 399	274 398	387 361	352 209
Summa eget kapital		360 704	336 265	354 830	457 706	442 369
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	12	50 427	41 480	39 519	51 126	40 264
Uppskjutna skatteskulder		0	0	0	16 294	14 733
Summa avsättningar		50 427	41 480	39 519	67 420	54 997
Skulder						
Långfristiga skulder	13	8 951	9 714	10 096	403 823	414 458
Kortfristiga skulder		98 768	93 802	81 132	101 979	105 270
Summa skulder		107 719	103 516	91 228	505 802	519 728
SUMMA EGET KAPITAL & SKULDER		518 850	481 261	485 577	1 030 928	1 017 094
<u>Panter och ansvarsförbindelser</u>						
Panter och därmed jämförliga säkerheter						
Uttagna fastighetsinteckningar		400	400	400	142 640	142 640
Avgår: panter i eget förvar		-400	-400	-400	142 640	-142 640
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna		142 561	139 012	146 462	142 561	144 405
Övriga ansvarsförbindelser		387 394	379 734	411 086	388 817	410 975
Summa		529 955	518 746	557 548	531 984	555 380

Noter

1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Kommunallagens kapitel 11 samt Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och Orsa kommun tillämpar de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Samma redovisningsprinciper som används i årsredovisningen tillämpas även i delårsrapporten med undantag för att skuld för de timanställdas löner inte har beräknats per sista augusti. Som grund för detta ställningstagande ligger främst att skulden inte kan beräknas i tid för att ingå i delårsbokslutet. Snabbhet prioriteras före exakthet. Osäkra kundfordringar äldre än 6 månader värderas vid årsskiftet. Löpande under året värderas kundfordringar som Intrum bedömt osäkra och därmed överfört till långtidsbevakning.

Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år:			
Avgifter (tkr)	2023-08-31	2022-08-31	
Med förfall inom 1 år	446	589	
Med förfall senare än 1 år men inom 5 år	576	1 150	
Med förfall senare än 5 år	0	0	
Noter Resultaträkning (tkr)			
<u>2 Verksamhetens intäkter</u>	2023-08-31	2022-08-31	
Försäljningsintäkter	2 786	4 197	
Taxor och avgifter	11 070	15 098	
Hyror och arrenden	5 323	4 581	
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	32 768	31 738	
Bidrag och gåvor från privata aktörer	733	798	
Övriga bidrag	118	695	
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	5 132	9 085	
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	111	113	
Summa	58 041	66 305	

<u>3 Verksamhetens kostnader</u>			
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-188 540	-180 192	
Pensionskostnader	-25 672	-14 991	
Köp av verksamhet	-76 199	-73 578	
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-33 032	-31 115	
Lämnade bidrag	-11 178	-11 831	
Total kostnad för räkenskapsrevision	-138	-122	
<i>Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna</i>	<i>-87</i>	<i>-87</i>	
Inköp av material och varor	-10 782	-9 331	
Inköp av tjänster	-18 431	-19 240	
Övriga verksamhetskostnader	-51	-29	
Summa	-363 885	-340 307	
<i>Vid tidpunkten för delårsbokslutet påverkar förändringen av semesterlöneskulden resultatet positivt med 8,2 mkr. I prognosen för helåret beräknas förändring av semesterlöneskulden påverka med endast ett mindre belopp.</i>			
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (oavsett löptid)			
<i>Avgifter</i>			
<i>med förfall inom 1 år</i>	<i>623</i>	<i>75</i>	
<i>med förfall inom 1–5 år</i>	<i>348</i>	<i>1</i>	
<i>med förfall senare än 5 år</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Summa	971	76	
<u>4 Avskrivningar</u>			
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde.			
<u>5 Skatteintäkter</u>			
Egna skatteintäkter	224 293	216 623	
Summa	224 293	216 623	

6 Generella statsbidrag och utjämning			
Kommunalekonomisk utjämning	104 063	97 548	
LSS-utjämning	-2 738	-1 726	
Kommunal fastighetsavgift	14 381	14 590	
Generella bidrag från staten	777	5 514	
Summa	116 483	115 926	
7 Finansiella intäkter			
Utdelning aktier	0	7	
Ränteintäkter bank	1 354	3	
Övriga ränteintäkter	4	17	
Borgensavgifter	217	217	
Återbäring kommuninvest	0	162	
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	1 546	0	
Övriga finansiella intäkter	40	164	
Summa	3 161	570	
8 Finansiella kostnader			
Övriga räntekostnader	-22	0	
Bankavgifter	-116	-122	
Dröjsmålsräntor	-1	-8	
Ränta på pensionsmedel	-3 444	-692	
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0	-1 825	
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0	-1 217	
Övriga finansiella kostnader	-6	-9	
Summa	-3 589	-3 873	

Noter Balansräkning (tkr)			
9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar			
Anskaffningsvärde	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
Ack anskaffningsvärde IB	296 572	284 190	284 190
Årets anskaffningar	4 736	12 382	3 561
<i>Ack anskaffningsvärde UB</i>	<i>301 308</i>	<i>296 572</i>	<i>287 751</i>
Avskrivningar			
Ack avskrivningar IB	-119 573	-108 649	-108 649
Årets avskrivningar	-7 532	-10 923	-7 250
<i>Ack avskrivningar UB</i>	<i>-127 105</i>	<i>-119 573</i>	<i>-115 899</i>
Bokfört värde	174 203	176 999	171 852
10 Maskiner och inventarier			
Anskaffningsvärde			
Ack anskaffningsvärde IB	74 499	73 401	73 401
Årets anskaffningar	8 056	3 926	1 288
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	-1 612	-1 053	-1 053
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	0	-1 775	0
<i>Ack anskaffningsvärde UB</i>	<i>80 943</i>	<i>74 499</i>	<i>73 636</i>
Avskrivningar			
Ack avskrivningar IB	-62 334	-61 259	-61 259
Årets avskrivningar	-2 532	-3 808	-2 561
Ack avskrivningar på årets avyttring	1 612	1 053	1 053
Ack avskrivningar på årets korrigeringar	0	1 680	0
<i>Ack avskrivningar UB</i>	<i>-63 254</i>	<i>-62 334</i>	<i>-62 767</i>
Bokfört värde	17 689	12 165	10 869
Det bokförda värdet fördelar sig på följande sätt:			
Mark	572	572	572
Verksamhetsfastigheter	8 282	8 011	7 497
Publika fastigheter	164 532	167 551	162 894
Fastighet för annan verksamhet	817	865	889
Summa bokfört värde	174 203	176 999	171 852

Maskiner	2 445	1 170	884
Inventarier	9 337	8 566	7 329
Fordon	5 435	1 922	2 132
Konst	400	400	400
Övriga maskiner och inventarier	72	107	124
Summa inventarier	17 689	12 165	10 869
<u>11 Finansiella anläggningstillgångar</u>	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
<u>Aktier</u>			
Orsa bostäder AB (100%)	35 393	35 393	35 393
Orsa lokaler AB (100%)	39 448	39 448	39 448
Orsa vatten och avfall AB (100%)	32 000	12 000	12 000
Oreälvens kraft AB (35%)	158	158	158
Dalarna Holding AB	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170
Dalhalla Förvaltning AB	94	94	94
Diverse övriga aktier	124	116	100
Summa	107 607	87 599	87 583
<u>Andelar</u>			
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30
Kommuninvest	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	25	25	26
Summa	3 595	3 595	3 596
<u>Långfristiga fordringar</u>			
Lån till Orsa SK multiskidbana	4 120	4 120	4 600
Kortfristig del av lån till Orsa SK	-400	-400	-400
Kommuninvest förlagslån	2 043	1 362	1 362
Summa	5 763	5 082	5 562
Summa finansiella anläggningstillgångar	116 965	96 276	96 741

12 Avsättningar för pensioner			
Pensionsskuld	37 137	32 563	31 111
Ränta på pensionsskuld	3 445	818	692
Särskild löneskatt	9 845	8 099	7 716
Summa pensionsskuld	50 427	41 480	39 519
13 Långfristiga skulder			
Gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000
Anslutningsavgifter/anläggningsavgifter	20 027	20 027	20 027
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 278	5 278
Akkumulerad upplösning investeringsbidrag	-23 354	-22 591	-22 209
Summa långfristiga skulder	8 951	9 714	10 096

Drift- och investeringsredovisning per 2023-08-31

Driftredovisning för perioden januari-augusti 2023 (tkr)				
	Nettokostnad	Budget	Avvikelse	Nettokostnad
	Jan-Aug 2023	Jan-Aug 2023		Jan-Aug 2022
Kommunfullmäktige	1 725	1 722	-3	1 411
Kommunstyrelse	50 044	54 299	4 255	16 801
Utskott för Strategi	15 265	15 273	8	13 350
Utskott för Samhälle	33 561	33 799	238	30 685
Utskott för Lärande	94 001	93 103	-898	108 755
Utskott för Omsorg	126 798	119 966	-6 832	113 015
Miljönämnd	0	0	0	309
Byggnadsnämnd	0	0	0	2 693
Övrig verksamhet	-5 486	12 544	18 030	-3 206
Summa verksamhetens nettokostnader	315 908	330 706	14 798	283 813
Skatter	-224 293	-219 502	4 791	-216 623
Generellt statsbidrag	-116 483	-117 767	-1 284	-115 926
Finans	429	2 162	1 733	3 304
Summa	-24 439	-4 401	20 038	-45 432

Investeringsredovisning för perioden januari-augusti 2023 (tkr)

	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
	Jan-Dec	Jan-Aug	Jan-Aug
Kommunstyrelse	340	0	0
Utskott för Strategi	2 863	1 791	272
Utskott för Samhälle	47 259	5 762	3 944
<i>varav stadsnät</i>	<i>6 337</i>	<i>1 190</i>	<i>2 249</i>
<i>varav ombyggnad Blästgatan</i>	<i>19 872</i>	<i>0</i>	<i>805</i>
Utskott för Lärande	2 900	2 001	634
varav IT	1 500	1 056	439
Utskott för Omsorg	23 650	3 493	0
<i>varav bilar</i>	<i>3 100</i>	<i>3 437</i>	<i>0</i>
<i>varav SÄBO</i>	<i>20 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Exploateringsfastighet	7 588	239	567
Totalt Orsa kommun	84 600	13 286	5 417

16 % av kommunens budgeterade investeringar var förbrukade vid delårsbokslutets upprättande.

De största investeringarna är (tkr)	Budget	Utfall
	2023	2023 Jan-Aug
Ombyggnad SÄBO	20 000	55
Ombyggnad Blästgatan	19 872	0
Stadsnät	6 337	1 190
Exploatering Odlingen	5 250	0
Bilar Omsorgen	3 100	3 437
Summa	54 559	4 683

Prognos för 2023 års driftsredovisning

Prognos för driftredovisning 2023 (tkr)				
	Prognos	Budget	Avvikelse	Avvikelse
	2023	2023		2022
Kommunfullmäktige	2 643	2 583	-60	20
Kommunstyrelse	75 657	81 448	5 791	7 776
Utskott för Strategi	23 210	22 910	-300	840
Utskott för Samhälle	51 659	50 698	-961	430
Utskott för Lärande	141 536	139 656	-1 880	4 048
Utskott för Omsorg	187 094	179 949	-7 145	-5 590
Miljönämnd	0	0	0	175
Byggnadsnämnd	0	0	0	325
Övrig verksamhet	7 720	18 815	11 095	10 646
Summa verksamheters nettokostnader	489 519	496 059	6 540	18 670
Skatter	-335 701	-329 254	6 447	8 430
Generellt statsbidrag	-168 684	-176 651	-7 967	2 890
Finans	1 905	3 243	1 338	-1 550
Summa	-12 961	-6 603	6 358	28 440

Bilagor

Revisorernas bedömning av delårsrapporten

Revisorerna i Orsa kommun

2023-11-09

Till
Fullmäktige i Orsa kommun
organisationsnummer 212000-2189

Revisorernas bedömning av delårsrapport

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2023-08-31 är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen avser mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten.

Granskningen har utförts av KPMG AB som biträder revisorerna.

Vår bedömning är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen.

Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet.

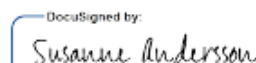
Granskningens resultat presenteras i bifogad rapport.

Vår sammanfattande bedömning att resultatet enligt delårsrapporten är förenligt med det av kommunfullmäktige fastställda finansiella målet.

Vår sammanfattande bedömning är att det inte går att bedöma om resultatet är förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmässiga målen. Detta då endast 11 av 21 indikatorer följs upp vid delåret.

Orsa kommun 2023-11-09

DocuSigned by:

B4322FD1ED6249F...
Elsmari Laggar Bärjegård

DocuSigned by:

F616123509EA46D...
Susanne Andersson

DocuSigned by:

A72E41AE81C6459...
Kåre Olsson

DocuSigned by:

4DF83CC3306B41B...
Elisabeth Langran

DocuSigned by:

A93A11321078467...
Olle Vixner

Bilagor:

Rapport över de sakkunnigas granskning av resultat enligt delårsrapport

Ekonomisk redovisning verksamheterna

KOMMUNFULLMÄKTIGE					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Kommunfullmäktige	350	266	-84	-80	216
Kommunalt partistöd	238	251	13	20	238
Revision	474	500	26	0	344
Valnämnd	8	20	12	0	-197
Överförmyndaren	462	431	-31	0	446
God man och förvaltare	193	254	61	0	364
Summa	1 725	1 722	-3	-60	1 411
KOMMUNSTYRELSEN					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Politisk verksamhet	2 083	3 645	1 562	2 400	1 373
<i>varav Medel till KS föfogande</i>	<i>187</i>	<i>1 933</i>	<i>1 746</i>	<i>2 600</i>	<i>228</i>
Kommunchef	1 993	2 888	895	1 000	1 859
Ekonomi	2 902	3 387	485	400	3 806
Personal	1 544	1 967	423	400	1 718
Kommunikation	1 892	2 502	610	400	1 475
Brandkåren Norra Dalarna	4 950	5 047	97	0	4 541
Gymnasienämnden	27 193	27 401	208	104	26 796
Upphandlingsenhet	870	897	27	158	809
Löneservice	1 274	1 270	-4	400	1 220
Miljö och Bygg	5 343	5 295	-48	529	2 988
Summa	50 044	54 299	4 255	5 791	46 585

UTSKOTT FÖR STRATEGI					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Utskott för Strategi	42	0	-42	-60	7
VO chef Service o utveckling	2 066	2 198	132	160	1 921
Gemensamt stöd	3 633	3 515	-118	0	2 994
Administrativt stöd	3 227	3 311	84	0	3 583
Utredning och utveckling	1 228	1 293	65	0	1 229
Kostenhet	3 327	3 177	-150	-400	1 851
Intendent	1 742	1 779	37	0	1 765
Summa	15 265	15 273	8	-300	13 350
UTSKOTT FÖR SAMHÄLLE					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Utskott för Samhälle	141	67	-74	-100	58
VO chef Samhälle	1 483	1 461	-22	0	1 416
Näringsliv	2 714	2 871	157	464	2 462
Integration	-51	-200	-149	-450	-642
Arbetsmarknad	4 532	4 391	-141	0	4 031
Infrastruktur	11 639	11 589	-50	-512	10 501
Skog och mark	644	441	-203	-350	296
Fastighet	702	821	119	30	728
Kultur och bibliotek	4 708	4 793	85	-30	4 500
Fritid	7 049	7 565	516	-13	7 343
Summa	33 561	33 799	238	-961	30 693

UTSKOTT FÖR LÄRANDE					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Utskott för Lärande	266	185	-81	-100	178
Musikskola	3 039	3 103	64	80	3 016
Förskola	26 799	25 263	-1 536	-1 866	23 573
Grundskola, fritids	58 864	58 647	-217	361	50 152
Anpassad grundskola	1 728	1 700	-28	-1 500	1 662
Administration	3 161	3 464	303	250	3 217
Ej fördelade medel	67	741	674	1 011	100
Insatser barn o ungdom	77	0	-77	-116	68
Summa	94 001	93 103	-898	-1 880	81 966

UTSKOTT FÖR OMSORG					
<i>Delårsrapport jan-aug 2023 (tkr)</i>					
	2023				2022
VERKSAMHET	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Utskott för Omsorg	223	217	-6	-30	172
SOC gemensamt	2 267	1 359	-908	-1 300	1 124
Äldreomsorg	59 570	53 818	-5 752	-6 833	53 157
HS enheten	9 970	11 328	1 358	2 306	9 953
Socialpsykiatri	3 761	2 999	-762	-1 124	2 186
LSS	17 076	18 380	1 304	1 896	17 334
Individ och familjeomsorg	7 515	8 461	946	1 221	8 233
Insatser vuxna	3 832	2 373	-1 459	-1 600	2 982
Insatser barn och ungdom	6 629	4 826	-1 803	-2 405	5 300
Ekonomiskt bistånd	4 493	4 687	194	400	3 764
Familjerådgivning, familjerätt	1 043	1 094	51	21	1 082
Administration	10 433	11 054	621	750	9 301
Ej fördelade medel	0	170	170	255	0
Integration/flykting	-116	-800	-684	-660	-1 409
Projekt	102	0	-102	-42	-164
Summa	126 798	119 966	-6 832	-7 145	113 015

Driftredovisning för perioden januari-augusti 2023

	Nettokostn Jan-Aug 2023	Budget Jan-Aug 2023	Avvikelse	Nettokostn Jan-Aug 2022
Kommunfullmäktige	1 725	1 722	-3	1 411
Kommunstyrelse	50 044	54 299	4 255	16 801
Utskott för Strategi	15 265	15 273	8	13 350
Utskott för Samhälle	33 561	33 799	238	30 685
Utskott för Lärande	94 001	93 103	-898	108 755
Utskott för Omsorg	126 798	119 966	-6 832	113 015
Miljönämnd	0	0	0	309
Byggnadsnämnd		0	0	2 693
Övrig verksamhet	-5 486	12 544	18 030	-3 206
Summa verksamhetens nettokostnader	315 908	330 706	14 798	283 813
Skatter	-224 293	-219 502	4 791	-216 623
Generellt statsbidrag	-116 483	-117 767	-1 284	-115 926
Finans	429	2 162	1 733	3 304
Summa	-24 439	-4 401	20 038	-45 432

Investeringsredovisning för perioden januari-augusti 2023

Nämnd	Budget 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
	Jan-Dec	Jan-Aug	Jan-Aug
Kommunstyrelse	340	0	0
Utskott för Strategi	2 863	1 791	272
Utskott för Samhälle	47 259	5 762	3 944
<i>varav stadsnät</i>	<i>6 337</i>	<i>1 190</i>	<i>2 249</i>
<i>varav ombyggnad Blästgatan</i>	<i>19 872</i>	<i>0</i>	<i>805</i>
Utskott för Lärande	2 900	2 001	634
<i>varav IT</i>	<i>1 500</i>	<i>1 056</i>	<i>439</i>
Utskott för Omsorg	23 650	3 493	0
<i>varav bilar</i>	<i>3 100</i>	<i>3 437</i>	<i>0</i>
<i>varav SÄBO</i>	<i>20 000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Exploateringsfastighet	7 588	239	567
Totalt Orsa kommun	84 600	13 286	5 417

16 % av kommunens budgeterade investeringar var förbrukade vid delårsbokslutets upprättande.

De största investeringarna är (tkr)

	Budget 2023	Utfall 2023 Jan-Aug
Ombyggnad SÄBO	20 000	55
Ombyggnad Blästgatan	19 872	0
Stadsnät	6 337	1 190
Exploatering Odlingen	5 250	0
Bilar Omsorgen	3 100	3 437
Summa	54 559	4 683

Drift- och investeringsredovisning
preliminär 2023-08-31

Prognos för driftredovisning 2023

	Prognos 2023	Budget 2023	Avvikelse	Avvikelse 2022
Kommunfullmäktige	2 643	2 583	-60	20
Kommunstyrelse	75 657	81 448	5 791	7 776
Utskott för Strategi	23 210	22 910	-300	840
Utskott för Samhälle	51 659	50 698	-961	430
Utskott för Lärande	141 536	139 656	-1 880	4 048
Utskott för Omsorg	187 094	179 949	-7 145	-5 590
Miljönämnd			0	175
Byggnadsnämnd			0	325
Övrig verksamhet	7 720	18 815	11 095	10 646
Summa verksamheters nettokostnader	489 519	496 059	6 540	18 670
Skatter	-335 701	-329 254	6 447	8 430
Generellt statsbidrag	-168 684	-176 651	-7 967	2 890
Finans	1 905	3 243	1 338	-1 550
Summa	-12 961	-6 603	6 358	28 440

Resultat-, och balansräkning
preliminär 2023-08-31

Periodens resultaträkning (tkr)

	Kommunen				Koncernen	
	Not	Utfall	Utfall	Diff	Utfall	Utfall
		2023-08-31	2022-08-31		2023-08-31	2022-08-31
Verksamhetens intäkter	2	58 041	66 305	-8 264	122 841	126 702
Verksamhetens kostnader	3	-363 885	-340 307	-23 578	-396 985	-371 432
Avskrivningar	4	-10 064	-9 812	-252	-27 873	-26 545
Verksamhetens nettokostnader		-315 908	-283 814	-32 094	-302 017	-271 275
Skatteintäkter	5	224 293	216 623	7 670	224 293	216 623
Generella statsbidrag och utjämning	6	116 483	115 926	557	116 483	115 926
Verksamhetens resultat		24 868	48 735	-23 867	38 760	61 274
Finansiella intäkter	7	3 161	570	2 591	3 021	365
Finansiella kostnader	8	-3 589	-3 873	284	-6 436	-6 480
Resultat före extraordinära poster		24 439	45 432	-20 993	35 345	55 159
Periodens resultat		24 439	45 432	-20 993	35 345	55 159

Resultat-, och balansräkning
preliminär 2023-08-31

Balansräkning (tkr)

TILLGÅNGAR	Kommunen			Koncernen		
	Not	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31	2023-08-31	2022-08-31
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar						
Dataprogram, ledningsrätter		0	0	0	300	311
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska	9	174 203	176 999	171 852	737 521	716 514
Maskiner och inventarier	10	17 689	12 165	10 869	31 223	23 340
Pågående nyanläggning		213	0	0	31 771	54 953
Finansiella anläggningstillgångar	11	116 965	96 276	96 741	11 229	10 970
Summa anläggningstillgångar		309 070	285 440	279 462	812 044	806 088
Omsättningstillgångar						
Förråd med mera		0	0	0		302
Exploateringsfastigheter		7 412	7 131	7 006	7 412	7 006
Fordringar		69 760	73 333	66 458	77 978	70 179
Kortfristiga placeringar		60 789	59 255	58 962	60 789	58 962
Kassa och bank		71 819	56 102	73 689	72 705	74 557
Summa omsättningstillgångar		209 780	195 821	206 115	218 884	211 006
SUMMA TILLGÅNGAR		518 850	481 261	485 577	1 030 928	1 017 094
EGET KAPITAL OCH SKULDER						
Eget kapital						
Årets resultat		24 439	26 866	45 432	35 345	55 160
Resultatutjämningsreserv		35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Övrigt eget kapital		301 265	274 399	274 398	387 361	352 209
Summa eget kapital		360 704	336 265	354 830	457 706	442 369
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	12	50 427	41 480	39 519	51 126	40 264
Uppskjutna skatteskulder				0	16 294	14 733
Summa avsättningar		50 427	41 480	39 519	67 420	54 997
Skulder						
Långfristiga skulder	13	8 951	9 714	10 096	403 823	414 458
Kortfristiga skulder		98 768	93 802	81 132	101 979	105 270
Summa skulder		107 719	103 516	91 228	505 802	519 728
SUMMA EGET KAPITAL &		518 850	481 261	485 577	1 030 928	1 017 094
<u>Panter och ansvarsförbindelser</u>						
Panter och därmed jämförliga						
Uttagna fastighetsinteckningar		400	400	400	142 640	142 640
Avgår: panter i eget förvar		-400	-400	-400	141 840	-142 640
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelse som inte upptagits bland skulderna eller		142 561	139 012	146 462	142 561	144 405
Övriga ansvarsförbindelser			<u>379 734</u>	<u>411 086</u>	<u>1 423</u>	<u>410 975</u>
Summa		142 561	518 746	557 548	143 984	555 380

Noter delårsresultat
preliminär 2023-08-31

Noter

1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Kommunallagens kapitel 11 samt Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och Orsa kommun tillämpar de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Samma redovisningsprinciper som används i årsredovisningen tillämpas även i delårsrapporten med undantag för att skuld för de timanställdas löner inte har beräknats per sista augusti. Som grund för detta ställningstagande ligger främst att skulden inte kan beräknas i tid för att ingå i delårsbokslutet. Snabbhet prioriteras före exakthet. Osäkra kundfordringar äldre än 6 månader värderas vid årsskiftet. Löpande under året värderas kundfordringar som Intrum bedömt osäkra och därmed överfört till långtidsbevakning.

Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år:

Avgifter (tkr)	2023-08-31	2022-08-31
Med förfall inom 1 år	446	589
Med förfall senare än 1 år men inom 5 år	576	1 150
Med förfall senare än 5 år	0	0

Noter Resultaträkning (tkr)

<u>2 Verksamhetens intäkter</u>	2023-08-31	2022-08-31
Försäljningsintäkter	2 786	4 197
Taxor och avgifter	11 070	15 098
Hyror och arrenden	5 323	4 581
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	32 768	31 738
Bidrag och gåvor från privata aktörer	733	798
Övriga bidrag	118	695
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	5 132	9 085
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	111	113
Förändring av skuld till VA-kollektivet	0	0
Summa	58 041	66 305

3 Verksamhetens kostnader

Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-188 540	-180 192
Pensionskostnader	-25 672	-14 991
Köp av verksamhet	-76 199	-73 578
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnad	-33 032	-31 115
Lämnade bidrag	-11 178	-11 831
<i>Total kostnad för räkenskapsrevision</i>	<i>-138</i>	<i>-122</i>
<i>Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av rä</i>	<i>-87</i>	<i>-87</i>
Inköp av material och varor	-10 782	-9 331
Inköp av tjänster	-18 431	-19 240
Realisationsförluster och utranteringar	0	0
Anskaffningskostnad sålda exploateringsfastigheter	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-51	-29
Summa	-363 885	-340 307

Vid tidpunkten för delårsbokslutet påverkar förändringen av semesterlöneskulden resultatet positivt med 8,2 mkr. I prognosen för helåret beräknas förändring av semesterlöneskulden påverka med endast ett mindre belopp.

Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla oavsett löptid)

<i>Avgifter</i>		
<i>med förfall inom 1 år</i>	623	75
<i>med förfall inom 1-5 år</i>	348	1
<i>med förfall senare än 5 år</i>	0	0
Summa	971	76

Noter delårsresultat
preliminär 2023-08-31

4 Avskrivningar

Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar.

Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde.

5 Skatteintäkter

Egna skatteintäkter	224 293	216 623
Summa	224 293	216 623

6 Generella statsbidrag och utjämning

Kommunalekonomisk utjämning	104 063	97 548
LSS-utjämning	-2 738	-1 726
Kommunal fastighetsavgift	14 381	14 590
Generella bidrag från staten	777	5 514
Summa	116 483	115 926

7 Finansiella intäkter

Utdelning aktier	0	7
Ränteintäkter bank	1 354	3
Vinst vid försäljning av aktier	0	0
Övriga ränteintäkter	4	17
Borgensavgifter	217	217
Återbäring kommuninvest	0	162
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	1 546	0
Övriga finansiella intäkter	40	164
Summa	3 161	570

8 Finansiella kostnader

Räntekostnader på lån	0	0
Övriga räntekostnader	-22	0
Bankavgifter	-116	-122
Dröjsmålsräntor	-1	-8
Ränta på pensionsmedel	-3 444	-692
Nedskrivning av finansiella anläggningstillgångar	0	-1 825
Förlust vid försäljning av finansiella omsättningstillgångar	0	0
Orealiserad värdeminskning finansiella instrument	0	-1 217
Övriga finansiella kostnader	-6	-9
Summa	-3 589	-3 873

Noter delårsresultat
preliminär 2023-08-31

Noter Balansräkning (tkr)

9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

Anskaffningsvärde	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
Ack anskaffningsvärde IB	296 572	284 190	284 190
Årets anskaffningar	4 736	12 382	3 561
Årets nedskrivningar			
Anskaffningsvärde på årets avyttringar			
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar			
Omfördelning pågående nyanläggning			
<i>Ack anskaffningsvärde UB</i>	<i>301 308</i>	<i>296 572</i>	<i>287 751</i>

Avskrivningar

Ack avskrivningar IB	-119 573	-108 649	-108 649
Årets avskrivningar	-7 532	-10 923	-7 250
Ack avskrivningar på årets korrigeringar		0	0
Ack avskrivningar på årets avyttring			
<i>Ack avskrivningar UB</i>	<i>-127 105</i>	<i>-119 573</i>	<i>-115 899</i>

Bokfört värde **174 203** **176 999** **171 852**

10 Maskiner och inventarier

Anskaffningsvärde			
Ack anskaffningsvärde IB	74 499	73 401	73 401
Årets anskaffningar	8 056	3 926	1 288
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	-1 612	-1 053	-1 053
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar		-1 775	0
Omfördelning pågående nyanläggning			
<i>Ack anskaffningsvärde UB</i>	<i>80 943</i>	<i>74 499</i>	<i>73 636</i>

Avskrivningar

Ack avskrivningar IB	-62 334	-61 259	-61 259
Årets avskrivningar	-2 532	-3 808	-2 561
Ack avskrivningar på årets avyttring	1 612	1 053	1 053
Ack avskrivningar på årets korrigeringar		1 680	0
<i>Ack avskrivningar UB</i>	<i>-63 254</i>	<i>-62 334</i>	<i>-62 767</i>

Bokfört värde **17 689** **12 165** **10 869**

Det bokförda värdet fördelar sig på följande sätt:

Mark	572	572	572
Verksamhetsfastigheter	8 282	8 011	7 497
Publika fastigheter	164 532	167 551	162 894
Fastighet för annan verksamhet	817	865	889
Summa bokfört värde	174 203	176 999	171 852

Maskiner	2 445	1 170	884
Inventarier	9 337	8 566	7 329
Fordon	5 435	1 922	2 132
Konst	400	400	400
Övriga maskiner och inventarier	72	107	124
Summa inventarier	17 689	12 165	10 869

Noter delårsresultat
preliminär 2023-08-31

<u>11 Finansiella anläggningstillgångar</u>	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
<i>Aktier</i>			
Orsa bostäder AB (100%)	35 393	35 393	35 393
Orsa lokaler AB (100%)	39 448	39 448	39 448
Orsa vatten och avfall AB (100%)	32 000	12 000	12 000
Oreälvens kraft AB (35%)	158	158	158
Dalarna Holding AB	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170
Dalhalla Förvaltning AB	94	94	94
Diverse övriga aktier	124	116	100
Summa	107 607	87 599	87 583
<i>Andelar</i>			
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30
Kommuninvest	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	25	25	26
Summa	3 595	3 595	3 596
<i>Långfristiga fordringar</i>			
Lån till Orsa SK multiskidbana	4 120	4 120	4 600
Kortfristig del av lån till Orsa SK	-400	-400	-400
Kommuninvest förlagslån	2 043	1 362	1 362
Summa	5 763	5 082	5 562
Summa finansiella anläggningstillgångar	116 965	96 276	96 741
<u>12 Avsättningar för pensioner</u>			
Pensionsskuld	37 137	32 563	31 111
Ränta på pensionsskuld	3 445	818	692
Särskild löneskatt	9 845	8 099	7 716
Summa pensionsskuld	50 427	41 480	39 519
<u>13 Långfristiga skulder</u>			
Gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000
Anslutningsavgifter/anläggningsavgifter	20 027	20 027	20 027
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 278	5 278
Ackumulerad upplösning investeringsbidrag	-23 354	-22 591	-22 209
Summa långfristiga skulder	8 951	9 714	10 096

RESULTATRÄKNING PROGNO
preliminär

Prognos för 2023 års resultaträkning (tkr)

	Prognos 2023	Budget 2023	Avvikelse Budget/ Prognos	Resultat 2022
Verksamhetens nettokostnader (exklusive avskrivningar)	-481 590	-478 588	-3 002	-447 280
Avskrivningar	-15 570	-17 471	1 901	-14 732
Verksamhetens nettokostnader	-497 160	-496 059	-1 101	-462 012
Skatteintäkter	335 701	329 254	6 447	324 342
Generella statsbidrag och utjämning	176 231	176 651	-420	167 195
Verksamhetens resultat	14 772	9 846	4 926	29 525
Finansiella intäkter	1 795	465	1330	1 065
Finansiella kostnader	-3 606	-3 708	102	-3 724
Årets resultat	12 961	6 603	6 358	26 866

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad Jan - Aug	Budget Jan - Aug	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad Jan-Aug
Kommunfullmäktige	350	266	-84	-80	216
Kommunalt partistöd	238	251	13	20	238
Revision	474	500	26	0	344
Valnämnd	8	20	12	0	-197
Överförmyndaren	462	431	-31	0	446
God man och förvaltare	193	254	61	0	364
Summa	1 725	1 722	-3	-60	1 411

KOMMUNSTYRELSEN

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad 0	Budget 0	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad 0
Politisk verksamhet	2 083	3 645	1 562	2 400	1 373
<i>varav Medel till KS förfogande</i>	187	1 933	1 746	2 600	228
Kommunchef	1 993	2 888	895	1 000	1 859
Ekonomi	2 902	3 387	485	400	3 806
Personal	1 544	1 967	423	400	1 718
Kommunikation	1 892	2 502	610	400	1 475
Brandkåren Norra Dalarna	4 950	5 047	97	0	4 541
Gymnasienämnden	27 193	27 401	208	104	26 796
Upphandlingsenhet	870	897	27	158	809
Löneservice	1 274	1 270	-4	400	1 220
Miljö och Bygg	5 343	5 295	-48	529	2 988
Summa	50 044	54 299	4 255	5 791	46 585

UTSKOTT FÖR STRATEGI

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad 0	Budget 0	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad 0
Utskott för Strategi o utv	42	0	-42	-60	7
VO chef Service o utveckl	2 066	2 198	132	160	1 921
Gemensamt stöd	3 633	3 515	-118	0	2 994
Administrativt stöd	3 227	3 311	84	0	3 583
Utredning och utveckling	1 228	1 293	65	0	1 229
Kostenhet	3 327	3 177	-150	-400	1 851
Intendent	1 742	1 779	37	0	1 765
Summa	15 265	15 273	8	-300	13 350

UTSKOTT FÖR SAMHÄLLE

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad 0	Budget 0	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad 0
Utskott för Samhälle	141	67	-74	-100	58
VO chef Samhälle	1 483	1 461	-22	0	1 416
Näringsliv	2 714	2 871	157	464	2 462
Integration	-51	-200	-149	-450	-642
Arbetsmarknad	4 532	4 391	-141	0	4 031
Infrastruktur	11 639	11 589	-50	-512	10 501
Skog och mark	644	441	-203	-350	296
Fastighet	702	821	119	30	728
Kultur och bibliotek	4 708	4 793	85	-30	4 500
Fritid	7 049	7 565	516	-13	7 343
Summa	33 561	33 799	238	-961	30 693

UTSKOTT FÖR LÄRANDE

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad 0	Budget 0	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad 0
Utskott för Lärande	266	185	-81	-100	178
Musikskola	3 039	3 103	64	80	3 016
Förskola	26 799	25 263	-1 536	-1 866	23 573
Grundskola, fritids	58 864	58 647	-217	361	50 152
Anpassad grundskola	1 728	1 700	-28	-1 500	1 662
Administration	3 161	3 464	303	250	3 217
Ej fördelade medel	67	741	674	1 011	100
Insatser barn o ungdom	77	0	-77	-116	68
Summa	94 001	93 103	-898	-1 880	81 966

UTSKOTT FÖR OMSORG

Delårsrapport jan-aug 2023

Tkr	2023				2022
	Nettokostnad 0	Budget 0	Avvikelse perioden	Avvikelse helår prognos	Nettokostnad 0
Utskott för Omsorg	223	217	-6	-30	172
SOC gemensamt	2 267	1 359	-908	-1 300	1 124
Äldreomsorg	59 570	53 818	-5 752	-6 833	53 157
HS enheten	9 970	11 328	1 358	2 306	9 953
Socialpsykiatri	3 761	2 999	-762	-1 124	2 186
LSS	17 076	18 380	1 304	1 896	17 334
Individ och familjeomsorg	7 515	8 461	946	1 221	8 233
Insatser vuxna	3 832	2 373	-1 459	-1 600	2 982
Insatser barn och ungdom	6 629	4 826	-1 803	-2 405	5 300
Ekonomiskt bistånd	4 493	4 687	194	400	3 764
Familjerådgivning, familjerätt	1 043	1 094	51	21	1 082
Administration	10 433	11 054	621	750	9 301
Ej fördelade medel	0	170	170	255	0
Integration/flykting	-116	-800	-684	-660	-1 409
Projekt	102	0	-102	-42	-164
Summa	126 798	119 966	-6 832	-7 145	113 015

Översiktlig granskning

Delårsrapport per 2023-08-31

Granskningsrapport

Orsa Kommun

—

KPMG AB

2023-11-09

Innehåll

Inledning

- Inledning
- Syfte och revisionsfrågor
- Avgränsning
- Ansvarig nämnd
- Revisionskriterier
- Metod

Granskningsresultat

- Delårsrapportens räkenskaper
- God ekonomisk hushållning
  - Bedömning
  - Rekommendation
- Balanskravsresultat

Slutsats

- Delårsrapportens räkenskaper
- God ekonomisk hushållning
- Balanskravsresultat

01

Inledning

Inledning

Av 13 kap. 1§ lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597), hädanefter LKBR, framgår att kommuner ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret, det vill säga minst sex månader och högst åtta månader.

Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av kommunfullmäktige och som revisorerna ska göra en bedömning av.

Kommunens revisorer ska enligt 12 kap. 2§ kommunallagen (2017:275), hädanefter KL bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Syfte och revisionsfrågor

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de av kommunfullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?
- Kommer kommunen att efterleva balanskravet och har åtgärder presenterats vid ett eventuellt prognostiserat negativt balanskravsresultat?

Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av utlåtandet till kommunfullmäktige.

Avgränsning

Vår granskning omfattar delårsrapporten per 2023-08-31.

Vår granskning av räkenskaperna har utförts i den omfattning som krävs enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskningen av måluppfyllelse och bedömning av balanskravet har utförts enligt SKRs God revisionssed i kommunal verksamhet 2022. Den översiktliga granskningen har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning än den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standard on Audit, ISA, har. Vad gäller mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning samt efterlevnad av balanskrav så har granskningen utförts enligt Skyrevs (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) rekommendation R5 Granskning av delårsrapport och årsredovisning.

En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser. De granskningsåtgärder som vidtas gör det inte möjligt att sammantaget skaffa en sådan säkerhet kring alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en fullständig revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av redovisningen utgår från en bedömning av väsentlighet och risk. Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, till exempel förskingring.

I delårsrapporten har vi översiktligt granskat förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt tillhörande noter. Övriga delar har enbart granskats med utgångspunkt från att informationen är förenlig med informationen i de finansiella delarna.

Denna rapport sammanfattar i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

Ansvarig nämnd

Granskningen avser kommunstyrelsens delårsrapport som enligt 11 kap. 16§ KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

Revisionskriterier

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer KL, LKBR samt Rådet för kommunal redovisnings (hädanefter RKR) rekommendationer.

Vidare granskas om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av kommunfullmäktige beslutade målen för ekonomi.

Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Beaktande av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen
- Översiktlig analys och granskning av balans- och resultaträkningen samt resultatprognos

02

Granskningsresultat

Delårsrapportens räkenskaper

Enligt 13 kap. 2§ LKBR ska en delårsrapport innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. RKR preciserar i rekommendation RKR R17 Delårsrapport vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Utöver vad som preciseras gällande den förenklade förvaltningsberättelsen ska en delårsrapport även innehålla resultaträkning, balansräkning, översiktlig beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter.

I driftsredovisningens presenterade nettokostnader respektive generella statsbidrag har vi noterat skillnader jämfört med resultaträkningens motsvarande poster. Vi rekommenderar att man ser över detta till årsredovisningen.

Vår sammanfattande bedömning avseende delårsrapportens räkenskaper är att kommunen inte gör några avsteg från lag och god sed avseende dess innehåll.

God ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap. KL ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

Kommunens mål är strukturerade efter Vision Orsa 2050 och dess tre målområden:

1. I Orsa skapar vi med människor - inte för
2. I Orsa finns livskvalitet
3. I Orsa gör vi saker möjliga

Till de tre målområdena finns 10 delmål med tillhörande 21 indikatorer, vilka mäts genom målvärden för 2023. I delårsrapporten ges en lägesrapport och för vissa indikatorer en prognos över måluppfyllelse vid årets slut. Redogörelse för detta kommer på efterföljande sidor.

God ekonomisk hushållning, forts.

Verksamhetsmål

Av de 21 indikatorer som beslutats för att mäta om verksamhetsmålen uppnås, visar uppföljning vid delår, att 8 av indikatorerna är uppfyllda, 3 inte är uppfyllda och för resterande 10 indikatorer saknas utfall. Vi konstaterar att prognos om måluppfyllelse anges för mål om god ekonomisk hushållning men saknas för övriga verksamhetsmål.

Vi bedömer att vi inte kan uttala oss om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmässiga målen då endast 11 av 21 indikatorer följs upp vid delåret. Vi kan inte uttala oss om kommunstyrelsens bedömning av prognos för måluppfyllelsen för 2023 då uppgift om detta saknas i delårsrapporten för majoriteten av indikatorerna.

Vi rekommenderar kommunstyrelsen att:

- Vid uppföljning av mål i delårsrapporten göra en bedömning av prognos för måluppfyllelse vid årsbokslut för samtliga indikatorer.

God ekonomisk hushållning – forts.

Finansiella mål

Kommunens finansiella mål ingår i målområdet "I Orsa gör vi saker möjliga" där delmål 10 är att kommunen har en god ekonomisk hushållning. Av tabellen nedan framgår att kommunens finansiella mål 2023 omfattar 3 indikatorer.

Indikator	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall Aug 2023	Mål 2023
Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5% av skatteintäkterna	6,9%	5,5%	7,2%	Minst 1,5% (genomsnitt under perioden)
Max 2 % avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut	0,1%	0,4%	-	Max 2,0%
Kommentar: Mäts vid årsredovisningen.				
Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen ska uppgå till minst 20% år 2025 (planperiodens slut)	24,8%	28,5%	30%	20,0%

Av delårsrapporten framgår att de ekonomiska målen är uppfyllda i samband med delårsbokslutet 2023-08-31. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda. Prognosen per december är att resultatet kommer uppgå till 2,5% av skatteintäkterna och att soliditeten för koncernen är 30%.

Utifrån genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att resultatet enligt delårsrapporten är förenligt med det av kommunfullmäktige fastställda finansiella målet.

Gällande prognosen för år 2023 har vi inte funnit några indikationer på att kommunstyrelsens bedömning skulle vara väsentligen felaktig.

Balanskravsresultat

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen.

Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i LKBR och KL.

Kommunstyrelsen redovisar en bedömning av balanskravsresultatet i förvaltningsberättelsen. Av delårsrapporten framgår det att kommunens prognostiserade balanskravsresultat uppgår till 11 415 tkr.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Vi har noterat att årets realisationsvinster inte har beaktats i balanskravsuträkningen. Det handlar dock om mindre belopp. Beräkningen som ligger till grund för kommunens balanskravsresultat innehåller enligt vår bedömning inga väsentliga felaktigheter.

03

Slutsats

Slutsats - Delårsrapportens räkenskaper

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

En förenklad förvaltningsberättelse har upprättats i enlighet med LKBR.

Slutsats – God ekonomisk hushållning

Finansiella mål

Utifrån genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att resultatet enligt delårsrapporten är förenligt med det av kommunfullmäktige fastställda finansiella målet.

Gällande prognosen för år 2023 har vi inte funnit några indikationer på att kommunstyrelsens bedömning skulle vara väsentligen felaktig.

Verksamhetsmål

Utifrån genomförd granskning är det vår sammanfattande bedömning att det inte går att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade verksamhetsmässiga målen då endast 11 av 21 indikatorer följs upp vid delåret.

Vi kan inte uttala oss om kommunstyrelsens bedömning av prognos för måluppfyllelsen för 2023 då uppgift om detta saknas i delårsrapporten för stor del av indikatorerna.

Orsa den 9 november 2023

Jenny Barksjö Forslund
Auktoriserad revisor

Jenny Thörn
Verksamhetsrevisor

[kpmg.se](https://www.kpmg.se)

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2023 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee. All rights reserved.

The KPMG name and logo are trademarks used under license by the independent member firms of the KPMG global organization.

Document Classification: KPMG Public

Kommunfullmäktige

2023-11-27

**ORSA
KOMMUN**

Delårsbokslut 2023-08-31

Kommunfullmäktige 2023-11-27

**ORSA
KOMMUN**

Uppföljning mål och uppdrag

- Arbetet för att nå målen går enligt plan, och inga stora avvikelser rapporteras.
  - *Resultaten i matematik för årskurs 9 är lägre än föregående läsår. Inför det nya läsåret görs ytterligare insatser för att kunna vända utvecklingen.*
  - *Målet om att Orsa är en attraktiv plats för företag som vill etablera sig och växa har redan följts upp via Svenskt Näringslivs ranking och Orsa har klättrat högre än det satta målet för 2023.*
- De ekonomiska målen är uppfyllda till och med delårsbokslutet 2023-08-31. Prognosen inför årets slut är att samtliga ekonomiska mål även då kommer att vara uppfyllda.
- De uppdrag som tilldelades verksamheterna via kommunplanen 2023 är alla påbörjade och löper på enligt plan.

Delårsbokslutet per 31 augusti 2023

	Utfall 2022-08	Budget 2023	Utfall 2023-08	Prognos 2023
Kommunens resultat i mkr	45	6,6	24	13
Koncernens resultat i mkr	55	12	35	26
Resultat i % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	13,7	1,3	7,2	2,5
Investeringar i mkr	5	85	13	49

Kommunplanen

2024

**ORSA
KOMMUN**

Mål och uppdrag 2024 (2025-2026)

- Sju övergripande mål. Varje mål hör till ett målområde som har koppling till *Vision Orsa 2050*.
- Målen tillsammans med indikatorerna är styrande.
- Utöver målen har nämnderna och utskotten fått ett antal uppdrag från den politiska majoriteten. (*Också strukturerade efter visionens målområden*)
- Nytt: Benämning indikatorer i stället för mått

Mål

Målområde	Mål	Ansvar
<i>I Orsa skapar vi med människor, inte för</i>	Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	KS/SU/LÄ/SA
	Eleverna är trygga och längtar till skolan	KS/LÄ
	Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	KS/LÄ
<i>I Orsa finns livskvalitet</i>	Orsa har en bra äldreomsorg	KS/OM
	Orsas befolkning ökar	KS/SU/SA
<i>I Orsa gör vi saker möjliga</i>	Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	KS/SU/MBN
	Kommunen har en god ekonomisk hushållning	KS/SU

Uppdrag

Målområde: I Orsa skapar vi med människor, inte för...

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Genomföra invånardialoger i enlighet med policy och riktlinje för invånardialoger med fokusområde inkludering. Invånardialogerna med fokus på inkludering ska öka möjligheterna till delaktighet i de frågor som berör invånarna samt öka känslan av tillhörighet till platsen Orsa kommun och samhället i stort.	SU, SA	2023–2025

Målområde: I Orsa finns livskvalitet

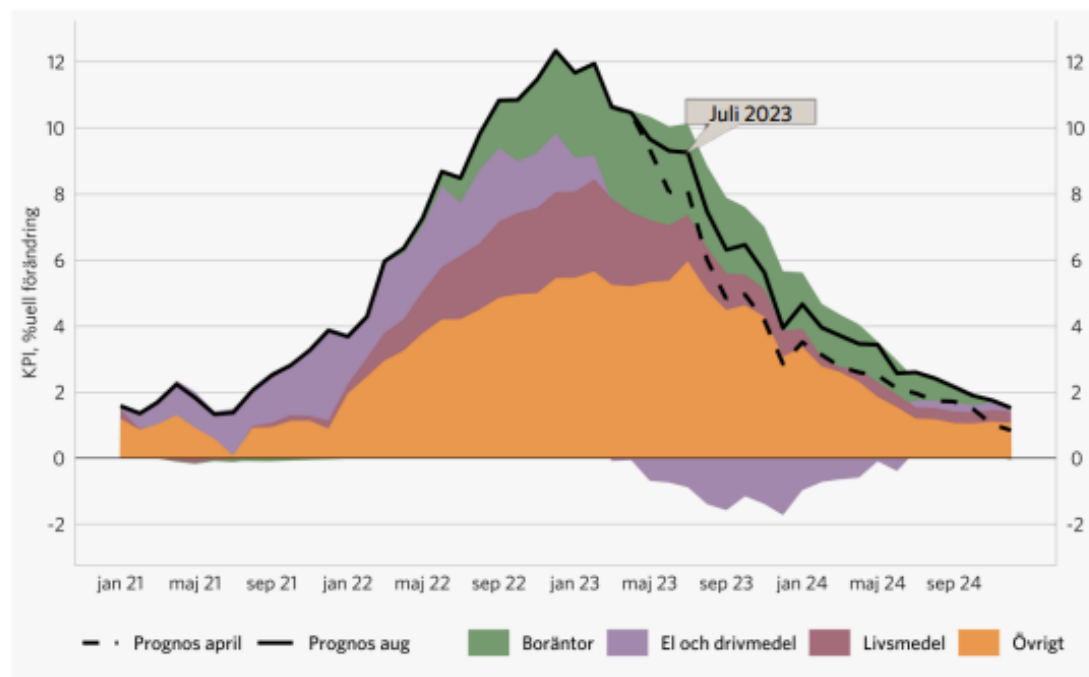
Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Ta fram ett fritidspolitiskt program	SA	2024
Göra investeringar för ett grönare och attraktivare centrum, med fokus på Slipstenstorget.	SA	2024–2026

Målområde: I Orsa gör vi saker möjliga

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Utreda och förbereda anläggandet av en gästbrygga vid ångbåtsudden.	SA	2024

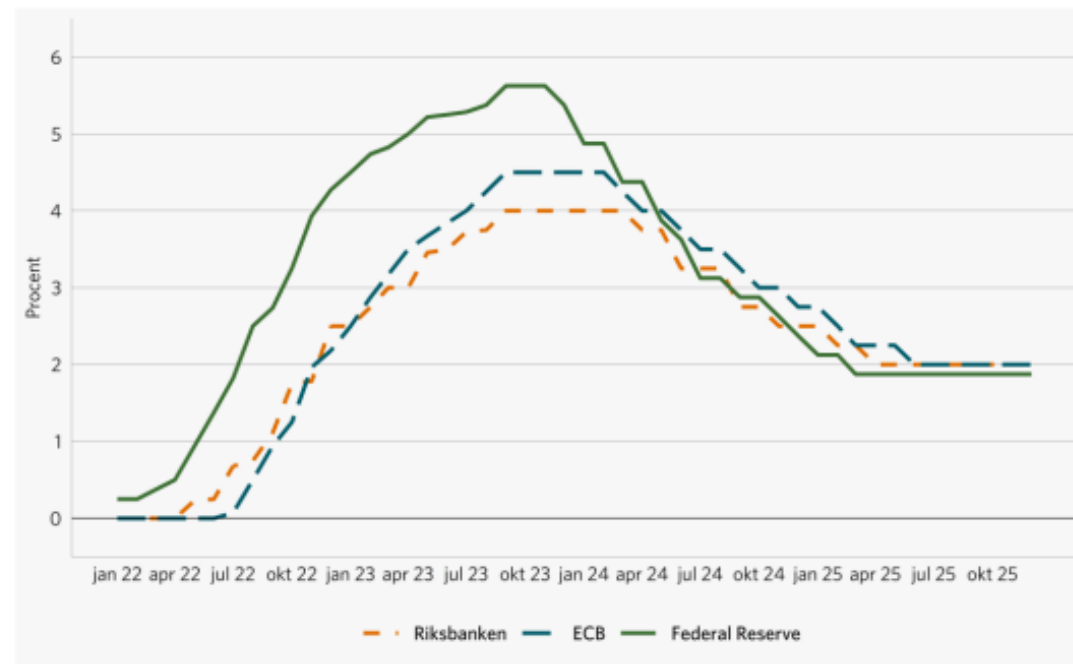
Seglivad hög inflation – men på väg ned

KPI-inflationen hög, men toppen är bakom oss
Procentuell förändring och bidrag, procentenheter

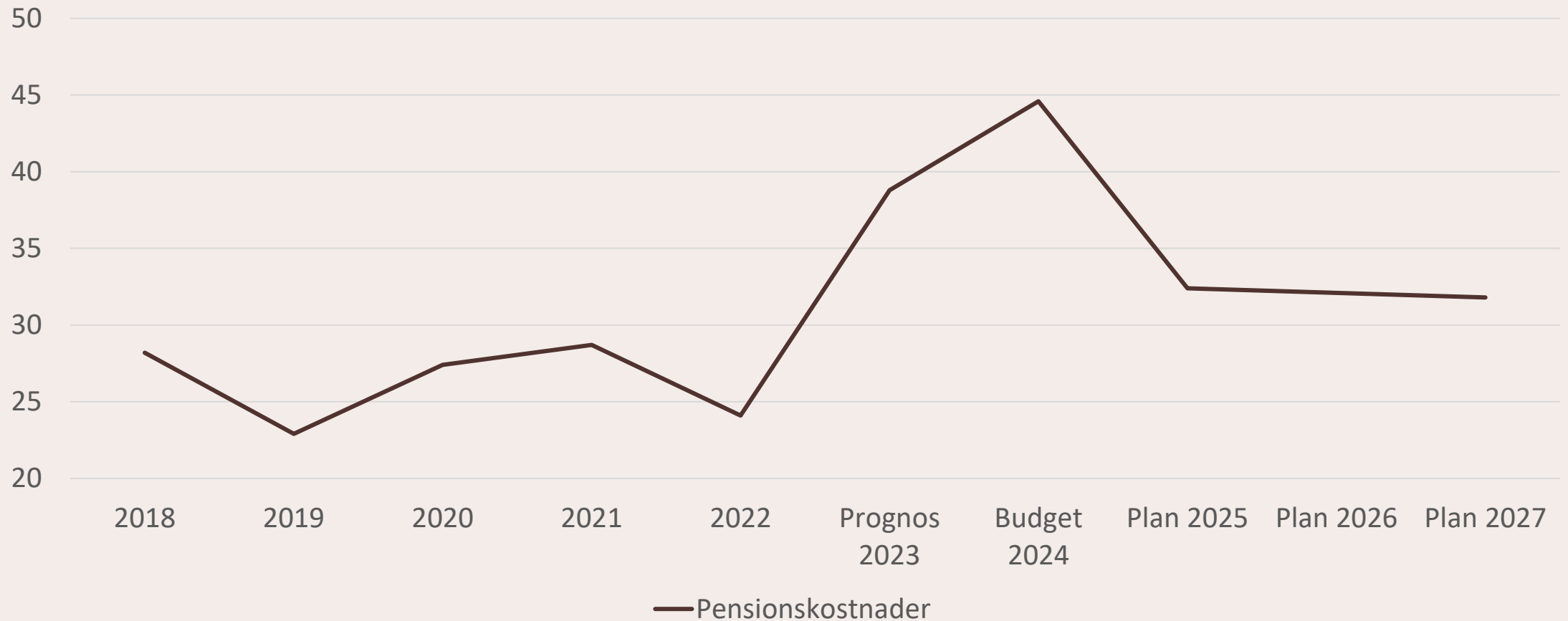
Källor: Statistiska centralbyrån via Macrobond, Sveriges Kommuner och Regioner

Styrräntor når en räntetopp i slutet av 2023
Procent

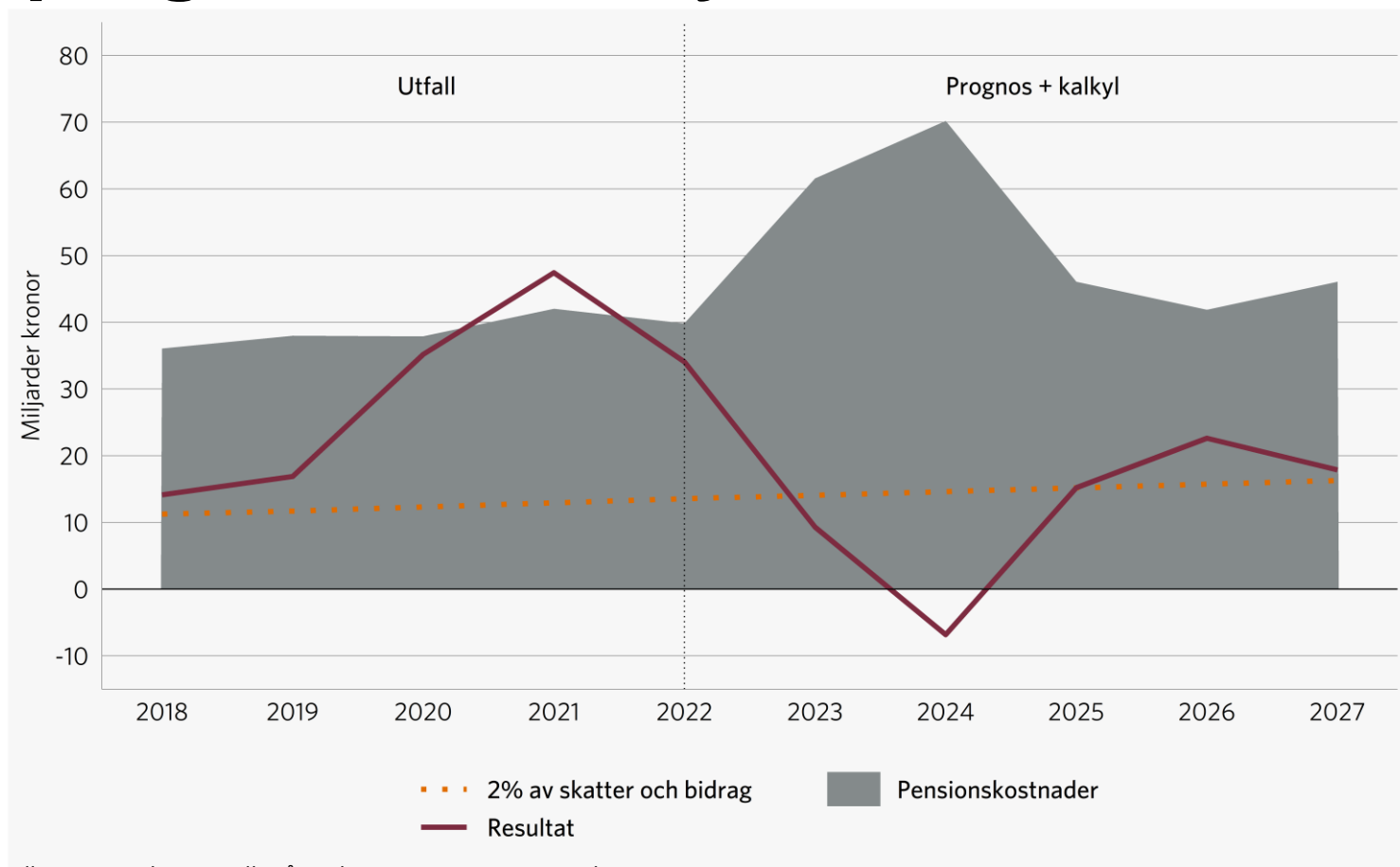

Källor: Macrobond, Sveriges Kommuner och Regioner

Totala pensionskostnader (mkr)

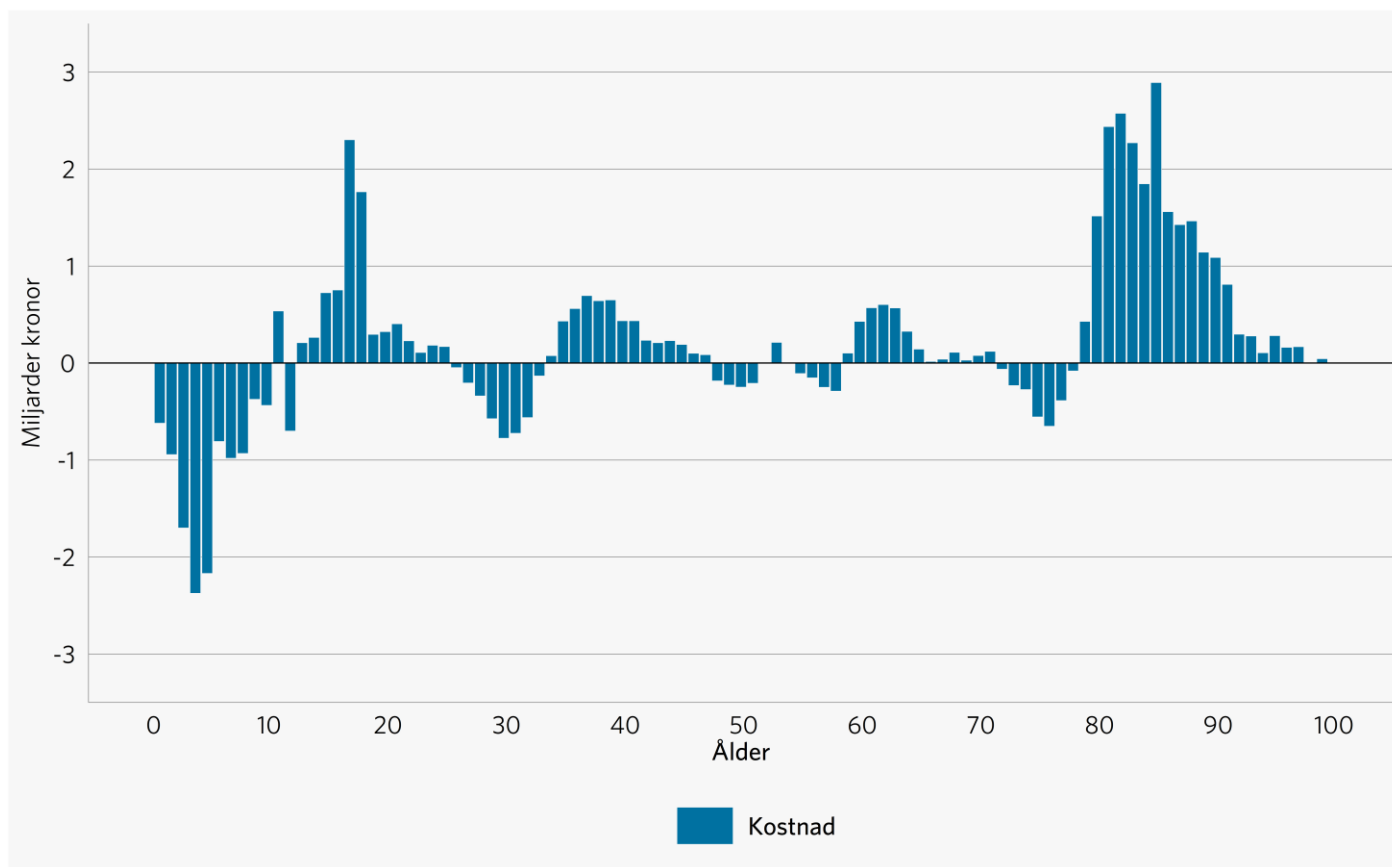

Diagram 14 • Kommunernas resultat som utfall, prognos och kalkyl

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Regioner.

Diagram 12 • Demografiskt beräknade kostnadsökningar 2022–2027

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner

Kommunplan 2024

	Budget 2023	Utfall 2023-08	Prognos 2023	Förslag 2024
Kommunens resultat i mkr	6,6	24	13	2,4
Resultat i % av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	1,3	7,2	2,5	0,5
Investeringar i mkr	85	13	49	130

Förändringar som ej är compensation, för lön, hyror och kapitalkostnader

---

KF, + EU-val
+ Revision
+ Arvoden

KS, + Inköpssamordnare
+ Brand

Strategi, + Livsmedel
+ Gemensamma lokaler
- Inköpssamordnare

Samhälle, - Gemensamma lokaler

Lärande, + Anpassad grundskola,
- Barnomsorg på obekvämlig arbetstid

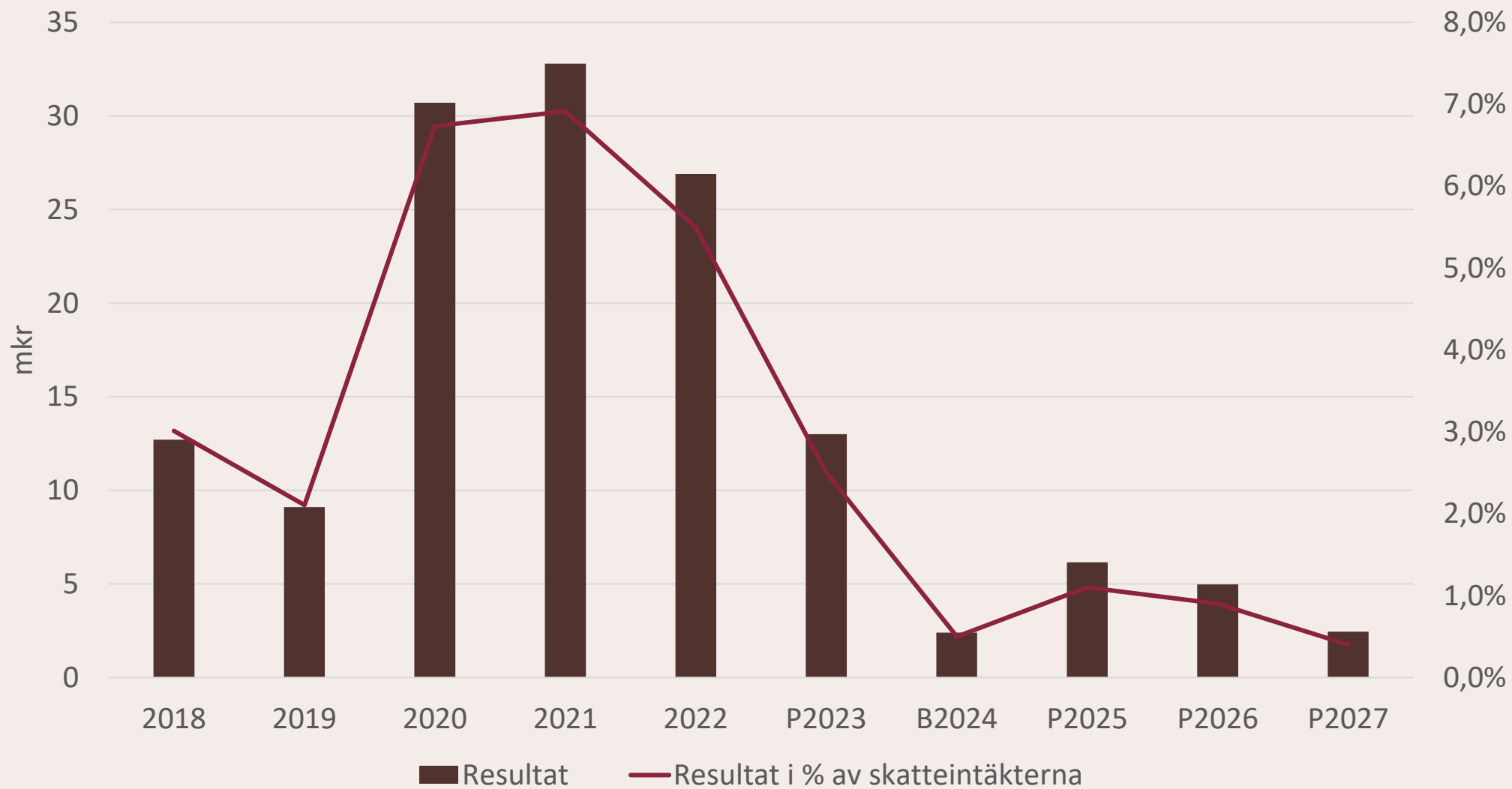

Omsorg, + Äldreomsorg, hemtjänsten
+ Socialpsykiatri

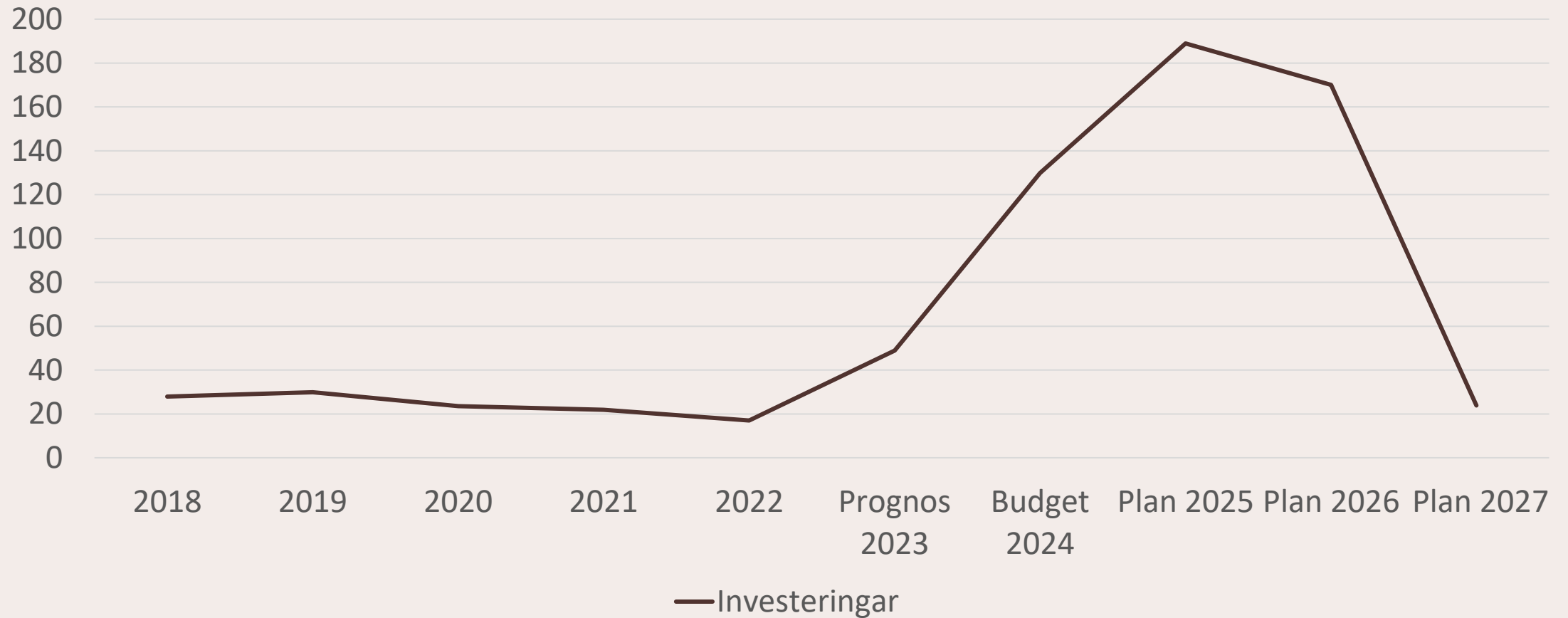
Resultat i sammandrag (tkr)

	Prognos 2023	Förslag 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter	511 932	527 722	540 556	556 860	572 456
Oreälvens Kraft AB	1 500	2 000	1 500	1 500	1 500
Verksamhetens nettokostnader exkl avskrivningar	-482 215	-502 712	-506 020	-518 670	-525 935
Avskrivningar	-15 570	-16 853	-19 038	-20 287	-30 562
Resultat före finans	15 647	10 157	16 998	19 403	17 459
Finansnetto	-2 685	-7 761	-10 842	-14 434	-15 012
Årets resultat	12 962	2 397	6 156	4 969	2 447
Resultat i % av skatteintäkterna	2,5	0,5	1,1	0,9	0,4

Resultat per år och resultat i % av skatteintäkterna

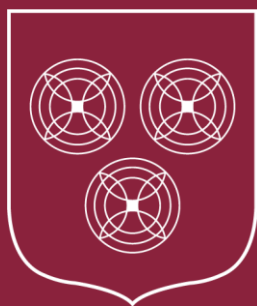

Kommunens investeringar (mkr)

De största investeringarna (mkr)

	2024	2025	2026	2027
Sandhedsbron	9	7		
Blästgatan	15	7		
Gator och vägbelysning	4	4	4	4
Utrivning/reovering Stordammen		5	5	
Inköp av mark, exploatering	10	8	18	12
Bilar hemtjänsten	1	3	3	3
SÄBO	80	150	129	

**ORSA
KOMMUN**

§ 142

KS 2023/507

Kommunalskatt 2024

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår:

Kommunfullmäktige beslutar att skattesatsen för 2024 sänks med ett öre till 22:31 per skattekrone under förutsättning att regeringen bifaller Region Dalarnas hemställan om ändring av länsvisa skattesatsen.

Sammanfattning av ärendet

Varje år fastställs kommunalskatten i samband med budgetprocessen (11 kap § 6, KL). Orsa kommun har en skattesats om 22:32 per skattekrone sedan förra året.

Region Dalarna begär tillsammans med kommunerna i Dalarnas län en skatteväxling om ett öre för att täcka regionens kostnader för färdtjänst och riksfärdtjänst. Skatteväxlingen innebär en höjning av skattesatsen för regionen med 0,01 procentenhet och motsvarande sänkning för kommunerna.

För Orsa kommun ger skatteväxlingen en skattesats om 22:31 för 2024.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande ekonomienheten 2023-09-25

Hemställan om ändring av länsvisa skattesatsen, Region Dalarna 2023-09-18

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige beslutar att skattesatsen för 2024 sänks med ett öre till 22:31 per skattekrone under förutsättning att regeringen bifaller Region Dalarnas hemställan om ändring av länsvisa skattesatsen.

Skickas till

Kommunfullmäktige
Ekonomienheten

Ekonomienheten
Anna-Karin Göthe

Kommunalskatt 2024

Sammanfattning av ärendet

Varje år fastställs kommunalskatten i samband med budgetprocessen (11 kap § 6, KL). Orsa kommun har en skattesats om 22:32 per skattekrona sedan förra året.

Region Dalarna begär tillsammans med kommunerna i Dalarnas län en skatteväxling om ett öre för att täcka regionens kostnader för färdtjänst och riksferdtjänst. Skatteväxlingen innebär en höjning av skattesatsen för regionen med 0,01 procentenhet och motsvarande sänkning för kommunerna.

För Orsa kommun ger skatteväxlingen en skattesats om 22:31 för 2024.

Beslutsunderlag

Hemställan om ändring av länsvisa skattesatsen

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige beslutar att skattesatsen för 2024 sänks med ett öre till 22:31 per skattekrona.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Ekonomienheten

Anna-Karin Göthe

Ekonomichef

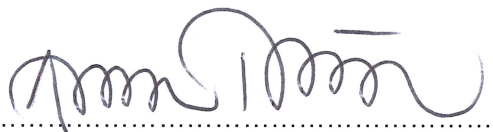
Finansdepartementet

Hemställan om ändring av länsvisa skattesatsen

Region Dalarna begär tillsammans med kommunerna i Dalarnas län hos regeringen att den länsvisa skattesatsen i 2§ och 3§ i förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning för regionen respektive kommunerna från och med 2024-01-01 höjs med 0,01 procentenheter för regionen och sänks med 0,01 procentenheter för kommunerna.

Skatteväxlingen omfattar färdtjänst och riksfärdtjänst.

Samtliga fullmäktigebeslut om förändrad skatt bifogas.

Anna Thörn
Regiondirektör

§ 144

KS 2023/242

Kommunplan 2024

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår:
Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa mål för år 2024 med utblick för år 2025–2026.
2. Fastställa resultatbudget till 2 397 tkr för år 2024, 6 156 tkr för år 2025, 4 969 tkr för år 2026, 2 447 tkr för år 2027.
3. Fastställa styrelsens och nämndernas ramar för år 2024 enligt utskottets förslag.
4. Fastställa investeringsramarna brutto till 129 800 tkr för år 2024.
5. Ekonomiavdelningen ges mandat att göra omföringar mellan utskott och nämnder inom ram för budgeterade kapitalkostnader och eventuellt ändrat personalkostnadspålägg.

Reservation

Marc Ersson (SD), Elisabet Setterlund Alvarsson (M) reserverar sig skriftligt enligt bilaga.
Bengt-Åke Svahn (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Kommunplanen är ett politiskt beslutat dokument som anger mål, uppdrag, ekonomiska ramar och grunduppdrag för kommunens verksamheter.

Kommunplanen bygger på vision Orsa 2050, och mål för kommande år kopplas till visionen.

Budgeterat resultat och resultat i procent av prognostiserade skatteintäkter och generella statsbidrag uppgår respektive år till:

2024: 2 397 tkr motsvarar 0,5 %
2025: 6 156 tkr motsvarar 1,1 %
2026: 4 969 tkr motsvarar 0,9 %
2027: 2 447 tkr motsvarar 0,4 %

De övergripande målen är:

- Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling
- Eleverna är trygga och längtar till skolan
- Undervisningen stimulerar eleverna till lärande
- Orsa har en bra äldreomsorg
- Orsas befolkning ökar
- Orsa har Sveriges bästa företagsklimat
- Kommunen har en god ekonomisk hushållning

Beslutsunderlag

Kommunplan 2024 Orsa kommun med tillhörande bilagor

Bilaga 1: Prioritering av planer 2024, Orsa

Bilaga 2: Investeringsplan, 10-årig

Förslag till ramar 2024 (Underlag till tjänsteutlåtandet)

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa mål för år 2024 med utblick för år 2025–2026.
2. Fastställa resultatbudget till 2 397 tkr för år 2024, 6 156 tkr för år 2025, 4 969 tkr för år 2026, 2 447 tkr för år 2027.
3. Fastställa styrelsens och nämndernas ramar för år 2024 enligt utskottets förslag.
4. Fastställa investeringsramarna brutto till 129 800 tkr för år 2024.
5. Ekonomiavdelningen ges mandat att göra omföringar mellan utskott och nämnder inom ram för budgeterade kapitalkostnader och eventuellt ändrat personalkostnadspålägg.

Skickas till

Kommunfullmäktige
Ekonomienheten
Kommunledningsgruppen

Skriftlig reservation Kommunstyrelsen 231030

2 /Kommunplanen

Jag reserverar mig mot att målformuleringen "Sveriges bästa företagsklimat" inte följer kommunens egen styrmodell där tidsangivelser och mått ska anges - vilka saknas. Reservationen gäller också den bilagda investeringsplanen samt de delar som rör investeringar för SÄBO.

Elisabet Setterlund Alvarsson (M)

Kommunstyrelsen 2023-10-30 § 144

Skriftlig reservation till Kommunplan 2024

Vi inom Sverigedemokraterna reserverar oss, mot kommunplanen då vi hela tiden varit emot placeringen av SÄBO och fruktar att densamma kommer både försena och fördyra projektet.

Marc Ersson (SD)

Kommunledning
Maria Grudin

Kommunplan 2024

Sammanfattning av ärendet

Kommunplanen är ett politiskt beslutat dokument som anger mål, uppdrag, ekonomiska ramar och grunduppdrag för kommunens verksamheter.

Kommunplanen bygger på vision Orsa 2050, och mål för kommande år kopplas till visionen.

Budgeterat resultat och resultat i procent av prognostiserade skatteintäkter och generella statsbidrag uppgår respektive år till.

2024: 2 397 tkr motsvarar 0,5 %

2025: 6 156 tkr motsvarar 1,1 %

2026: 4 969 tkr motsvarar 0,9 %

2027: 2 447 tkr motsvarar 0,4 %

De övergripande målen är:

- Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling
- Eleverna är trygga och längtar till skolan
- Undervisningen stimulerar eleverna till lärande
- Orsa har en bra äldreomsorg
- Orsas befolkning ökar
- Orsa har Sveriges bästa företagsklimat
- Kommunen har en god ekonomisk hushållning

Beslutsunderlag

Kommunplan 2024 Orsa kommun med tillhörande bilagor:

Bilaga 1: Prioritering av planer 2024 Orsa

Bilaga 2: Investeringsplan 10-årig

Förslag ramar 2024 (underlag till tjänsteutlåtandet)

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa mål för år 2024 med utblick för år 2025–2026.
2. Fastställa resultatbudget till 2 397 tkr för år 2024, 6 156 tkr för år 2025, 4 969 tkr för år 2026, 2 447 tkr för år 2027.
3. Fastställa styrelsens och nämndernas ramar för år 2024 enligt utskottets förslag.
4. Fastställa investeringsramarna brutto till 129 800 tkr för år 2024.
5. Ekonomiavdelningen ges mandat att göra omföringar mellan utskott och nämnder inom ram för budgeterade kapitalkostnader och eventuellt ändrat personalkostnadspålägg.

Skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige
Ekonomienheten
Kommunledningsgruppen

Marie Ehlin

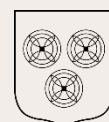
Kommunchef

Kommunplan 2024

Orsa kommun

**ORSA
KOMMUN**

Fastställt av:	
Datum:	
Dokumentet gäller för:	
För revidering ansvarar:	
Diarienummer:	

Innehåll

Inledning	5
Kommunstyrelsens ordförande	5
Vision Orsa 2050	6
Den kommunala koncernen	7
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	8
Mål och uppdrag 2024–2026	10
Beskrivning av mål, indikatorer och uppdrag	11
Ett hållbart Orsa	15
Verksamheterna.....	17
Kommunstyrelsen	17
Utskottet för strategi.....	18
Utskottet för lärande	20
Utskottet för omsorg.....	21
Utskottet för Samhälle	22
Mora Orsa Miljö- och byggnadsnämnd.....	23
Gemensam gymnasienämnd.....	24
Gemensam nämnd för Social Myndighetsutövning	25
Gemensam servicenämnd för Löneadministration	26
Gemensam Servicenämnd IT.....	27
Orsa vatten och avfall AB (kommunalt bolag)	28
Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB (kommunala bolag).....	29
Övriga nämnder och verksamheter	30
Budget 2024 och plan 2025–2027.....	32

Sammanfattning av kommunens ekonomichef	32
Läsanvisningar och förklaringar till ekonomiska tabeller och grafer	34
1.1 Ramar 2024	35
1.2 Budget 2024 och plan 2025 – 2027	37
1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027	39
1.4 Solidiet kommun och koncern	40
1.5 Driftbudget	41
Bilagor till kommunplanen	42
Bilaga 1: Prioritering av planer 2024 Orsa	42
Bilaga 2: Investeringsplan 10-årig	42

Inledning

Detta är Orsa kommuns kommunplan och budget för 2024. Kommunplanen är ett politiskt beslutat dokument som anger mål, uppdrag, ekonomiska ramar och grunduppdrag för kommunens verksamheter. Kommunplanen bygger på vår vision, Orsa 2050, och våra mål har direkt koppling till visionen. Kommunens styrmodell anger hur verksamheterna arbetar med innehållet i kommunplanen. Styrmodellen finns att hitta på kommunens intranät och på orsa.se

Kommunstyrelsens ordförande

Nära och enkelt är ord som ofta nämns när jag samtalar med en företagare eller en kommuninvånare om hur det är att verka och bo i Orsa. Då blir jag glad. Närhet är en bra grund för att skapa en känsla av gemenskap och samhörighet, som är så viktigt i den oroliga tid vi lever i. Därför är delaktighet och inkludering ämnet i de kommande årens arbete med att nå visionen om Sveriges bästa invånardialog.

Kommunplan 2024 med mål och budget pekar ut riktningen för framtiden. Vi har minskat antalet mål och gjort en omarbetning för ökad tydlighet. De ekonomiska förutsättningarna är betydligt tuffare än för något år sedan till följd av en orolig omvärld med hög inflation och stigande räntor. Orsa har ett bra utgångsläge men vi kommer att behöva vidta åtgärder. Kommunstyrelsen har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder inom nio olika områden för att långsiktigt klara 1,5% målet.

Majoritetspartierna C och S har pekat ut äldreomsorg, skola, näringslivsklimat och en aktiv fritid som prioriterade områden. Fler bostäder för äldre, kvalitet inom äldreomsorg och skola, bostads- och kompetensförsörjning, främjande myndighetsutövning samt att i dialog med föreningslivet flytta fram positionerna inom fritidsområdet är exempel på viktiga delar i arbetet.

Vi har stora projekt på gång som kommer att bidra till kommunens utveckling. Spaden är i jorden för ett nytt särskilt boende som ska stå klart 2027. Därefter ska Lillåhem göras om till trygghetsboende. Överföringsledningen till Grönklitt är långt gången och kommer att färdigställas nästa år, vilket öppnar upp för fler detaljplaner. Ett antal intressanta bostadsexploateringsprojekt i centrum och södra Orsa planeras.

Även om jag kan oroas över saker som händer i landet och i vår omvärld känner jag tillförsikt och framtidstro med allt positivt som händer i Orsa!

Mikael Thalín(C), kommunstyrelsens ordförande

Vision Orsa 2050

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

I Orsa får du vara den du är och bli den du vill.

I Orsa har alla människor plats att växa. Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning. Här tar vi till oss utbildningar från hela världen och här finns skolan mitt i byn. Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör. I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling. Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.

Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven. Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung. I Orsa finns gemenskap, mod och skaparkraft.

I Orsa finns livskvalitet.

Att bo i Orsa är att leva.

I Orsa är naturen alltid tillgänglig och synlig. Här finns ett unikt centrum för upplevelser utomhus och här finns den orörda vildmarken och tystnaden. Orsa är en plats som vi är stolta över. Vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur och här behöver ingen vara ensam. Vi har ett liv i balans och det är tryggt att leva just här.

Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda. Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut. Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje. I Orsa har vi tid och kraft att leva.

I Orsa gör vi saker möjliga.

I Orsa möter du det enkla.

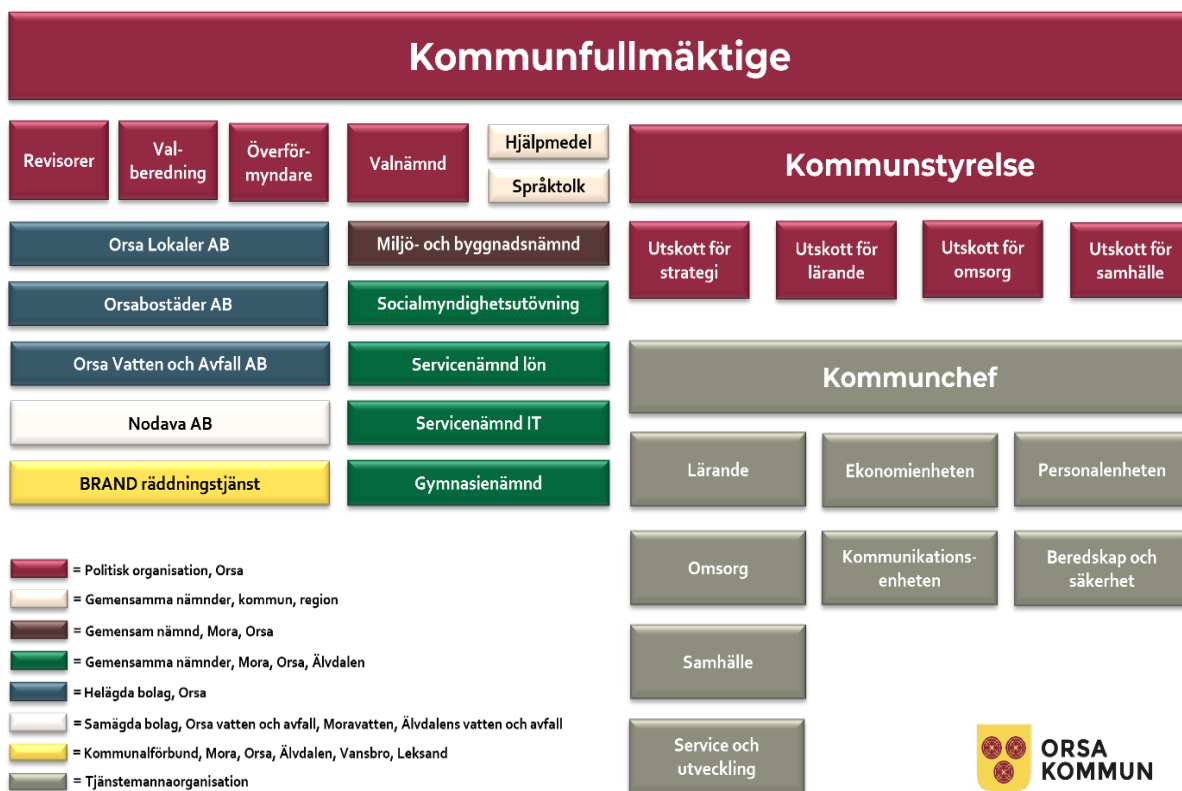
I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.

I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för. Här både vill och hinner vi mer.

Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter. Här finns företagare och entreprenörer som erbjuder tjänster och produkter både lokalt och globalt. Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig. Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet. I Orsa gör vi det möjligt.

Den kommunala koncernen

Kommunkoncernen är det samlade begreppet för hela kommunens verksamheter. Här ingår såväl den politiska organisationen, tjänstemannaorganisationen samt helägda bolag. Kommunens uppgifter och befogenheter regleras ytterst av regeringsformen och kommunallagen.

I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens andel av bolaget ska konsolideras. Kommunen är även delägare i Visit Dalarna AB till 6,67 procent, och Inlandsbanan AB 6 procent.

Valet till kommunfullmäktige i september 2022 resulterade i följande mandat: Vänsterpartiet 2 mandat, Socialdemokraterna 7 mandat, Miljöpartiet 1 mandat, Centerpartiet 11 mandat, Kristdemokraterna 2 mandat, Moderaterna 3 mandat, Sverigedemokraterna 5 mandat.

Centerpartiet och Socialdemokraterna bildar politisk majoritet i Orsa kommun 2022–2026.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Orsa 2050

All styrning i Orsa kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen, *Orsa 2050*. Visionen är beslutad av kommunfullmäktige under våren 2020 och ska fungera som en ledstjärna och vara styrande för hela kommunens utveckling. I det dagliga arbetet ska visionen vara vägledande i allt från målformuleringar till genomförande av uppdrag och aktiviteter.

Kommunens verksamheter styrs också på olika sätt av lagstiftning. Grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Kommunens verksamhet regleras i vissa fall även genom speciallagar för olika områden. Inom kommunen finns dessutom styrdokument som alla verksamheter är skyldiga att följa. I styrdokumentet regleras ramar och gemensamma förhållningssätt för verksamheterna. I kommunens *Riktlinje för styrdokument* beskrivs de olika kategorierna och nivåerna av styrdokument i kommunen.

Mål- och resultatstyrning

Kommunens styrmodell¹ bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar om de övergripande mål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta mot för att röra sig i riktning mot visionen. Målen följs upp med hjälp av indikatorer, som tillsammans med målen också är styrande. Utifrån de övergripande målen tar verksamheterna fram verksamhetsplaner.

Ekonomistyrning

Kommunens resurser ska användas och utnyttjas effektivt. Då resurserna är begränsade måste såväl uppdraget till verksamheterna som de arbetssätt som används inom verksamheterna planeras och genomföras i förhållande till de ekonomiska förutsättningarna.

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt. Kommunerna ska enligt lagen anta mål både för ekonomin och för verksamheten – så kallade finansiella mål och verksamhetsmål. De finansiella målen ger ramar för verksamhetens omfattning och resultat, och verksamhetsmålen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrningen är den politiska ledningens mest konkreta verktyg. Särskilda uppdrag från den politiska ledningen beslutas årligen i kommunplanen. Ett uppdrag ska tydligt beskriva vad som ska utföras eller utredas samt tidpunkt för uppföljning och återredovisning.

---

¹ <https://orsa.se/download/18.16e2d86f1799e2f3ccb9a3/1621863898577/Styrmodell%20Orsa%20kommun.pdf>

Uppföljning och kvalitetssäkring

Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och för att detta sker enligt en väl utarbetad process. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

I kommunens delårsrapport och i den avslutande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de mål som finns i kommunplanen. I såväl delårsrapporten per augusti som i årsredovisningen redovisas måluppfyllelse, resultat, ekonomisk ställning och finansiering. Även en sammanställning av resultatet för hela kommunkoncernen, det vill säga kommunen och bolagen gemensamt, redovisas.

Internkontroll

Orsa kommuns internkontroll genomförs utifrån *Riktlinje för internkontroll*. Syftet med riktlinjen är att säkerställa att kommunstyrelsen och de kommunala bolagen upprätthåller en tillfredsställande internkontroll.

Internkontrollen ska säkerställa lagefterlevnad, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet i verksamheterna och att verksamheternas rapportering och information är tillförlitlig.

Mål och uppdrag 2024–2026

Kommunen har sju övergripande mål. Varje mål hör till ett målområde som har koppling till *Vision Orsa 2050*. Många av målen är kommunövergripande vilket betyder att flera verksamhetsområden tillsammans bidrar till att målen uppfylls. Samordning så att alla mål omhändertas sker via kommunledningsgruppen och ansvarig chef.

Utgångspunkten för de övergripande målen är att de ska rama in de områden som är viktigast. Inom de områden där det finns statlig styrning bör målen anknyta till den statliga målsättningen.

Målområde	Mål	Ansvar
I Orsa skapar vi med människor, inte för	Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	KS/SU/LÄ/SA
	Eleverna är trygga och längtar till skolan	KS/LÄ
	Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	KS/LÄ
I Orsa finns livskvalitet	Orsa har en bra äldreomsorg	KS/OM
	Orsas befolkning ökar	KS/SU/SA
I Orsa gör vi saker möjliga	Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	KS/SU/MBN
	Kommunen har en god ekonomisk hushållning	KS/SU

Förklaring förkortningar i tabellen:

KS = Kommunstyrelsen

SU = Utskott för strategi

LÄ = Utskott för lärande

SA = Utskott för samhälle

OM = Utskott för omsorg

MBN = Miljö och byggnadsnämnden

Beskrivning av mål, indikatorer och uppdrag

I följande avsnitt beskrivs de övergripande målen och hur de följs upp. Målen tillsammans med indikatorerna är styrande. Utöver de beskrivna målen har nämnderna och utskotten fått ett antal uppdrag från den politiska majoriteten. Precis som målen är varje uppdrag² kopplat till ett av de tre målområdena och följs upp och redovisas i årsredovisningen.

Symbolerna under varje målområde visar på hur respektive målområde och *Vision Orsa 2050* hänger ihop med de globala hållbarhetsmålen³.

Målområde: I Orsa skapar vi med människor, inte för...

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	KS, SU, LÄ, SA	Möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter - <i>andel positiva svar ska öka</i> (SCB-medborgarundersökning)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>21%</td> <td>26%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	21%	26%	-	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
	21%	26%	-	öka	öka	öka									
	Möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen (t.ex. genom medborgardialog, samråd) - <i>andel positiva svar ska öka</i> (SCB- medborgarundersökning)	SU													
	Barn och unga (åk 4–9) som har vetskap om sina möjligheter att påverka i samhället – <i>andel positiva svar ska öka</i> (Lupp-enkät+ egen skolenkät)	LÄ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>47%</td> <td>44%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	47%	44%	-	öka	öka	öka
Utfall 2021			Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
47%			44%	-	öka	öka	öka								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>26%</td> <td>38%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	26%	38%	-	öka	öka	öka			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
26%	38%	-	öka	öka	öka										
Eleverna är trygga och längtar till skolan	KS, LÄ,	Jag känner mig trygg i skolan (1–9) <i>andel positiva svar ska öka</i> (trivselenkät)	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>86,9%</td> <td>86,5%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	86,9%	86,5%	-	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
86,9%	86,5%	-	öka	öka	öka										

² Flera av uppdragen löper under flera år och är därmed redan påbörjade.

³ Förenta nationernas 17 globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030)

		Andelen (%) elever (fk-g) med mer än 40% frånvaro ska minska	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>3,5%</td> <td>5,1%</td> <td>minska</td> <td>minska</td> <td>minska</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	3,5%	5,1%	minska	minska	minska	
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
-	3,5%	5,1%	minska	minska	minska										
Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	KS, LÄ	Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen) – ska ligga på grönt/25% bästa kommunerna (Kolada)	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>rött</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	rött	gult	-	grönt	grönt	grönt
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		rött	gult	-	grönt	grönt	grönt								
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%) ska ligga på grönt/25% bästa kommunerna (Kolada)	LÄ														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>rött</td> <td>grönt</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	rött	grönt	-	grönt	grönt	grönt		
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
rött	grönt	-	grönt	grönt	grönt										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Genomföra invånardialoger i enlighet med policy och riktlinje för invånardialoger med fokusområde inkludering. Invånardialogerna med fokus på inkludering ska öka möjligheterna till delaktighet i de frågor som berör invånarna samt öka känslan av tillhörighet till platsen Orsa kommun och samhället i stort.	SU, SA	2023–2025

Målområde: I Orsa finns livskvalitet

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsa har en bra äldreomsorg	KS/OM	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel% Orsa ska vara bland 25% bästa kommunerna/grön nivå (Kolada)	OM												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	gult	-	grönt	grönt	grönt
		Utfall 2021		Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026							
		-	gult	-	grönt	grönt	grönt								
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel % Orsa ska vara bland 25% bästa kommunerna/grön nivå (Kolada)	OM												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	gult	-	grönt	grönt	grönt
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023		Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026									
-	gult	-	grönt	grönt	grönt										
-	gult	-	grönt	grönt	grönt										
Orsas befolkning ökar	KS/SU/SA	Invånarantalet i Orsa ökar - ökar från år till år... (SCB statistik, februari)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6 918</td> <td>6 934</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	6 918	6 934	-	öka	öka	öka
		Utfall 2021		Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026							
6 918	6 934	-	öka	öka	öka										
6 918	6 934	-	öka	öka	öka										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Ta fram ett Program för fritid	SA	2024
Göra investeringar för ett grönare och attraktivare centrum, med fokus på Slipstenstorget.	SA	2024–2026

Målområde: I Orsa gör vi saker möjliga

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	KS/SU/MBN	Orsas plats i Svenskt Näringslivs ranking om lokalt företagsklimat förbättras - <i>ska förbättras från år till år</i>	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>72</td> <td>55</td> <td>48</td> <td>förbättras</td> <td>förbättras</td> <td>förbättras</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	72	55	48	förbättras	förbättras	förbättras	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		72	55	48	förbättras	förbättras	förbättras								
		Sammanfattande omdöme för företagsklimatet i kommunen (Svenskt Näringsliv) – <i>ska förbättras från år till år</i>	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3,93</td> <td>4,21</td> <td>4,34</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	3,93	4,21	4,34	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		3,93	4,21	4,34	öka	öka	öka								
		Företagsklimatet enligt insiktsmätningen (aggregerat NKI företagsärenden delområde bygg, miljö, livsmedel, servering) <i>ska förbättras från år till år</i>	MoB												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>75</td> <td>78</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	75	78	-	öka	öka	öka			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
75	78	-	öka	öka	öka										
Kommunen har en god ekonomisk hushållning	KS/SU	Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5% av skatteintäkterna*	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6,9%</td> <td>5,5%</td> <td>-</td> <td>minst 1,5%</td> <td>minst 1,5%</td> <td>minst 1,5%</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	6,9%	5,5%	-	minst 1,5%	minst 1,5%	minst 1,5%	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		6,9%	5,5%	-	minst 1,5%	minst 1,5%	minst 1,5%								
		* Enligt kommunens ekonomiska riktlinjer ska resultatet över en femårsperiod uppgå till minst 1,5 % av skatteintäkterna Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen ska uppgå till minst 20% (planperioden)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>24,8%</td> <td>28,5%</td> <td>-</td> <td>minst 20%</td> <td>minst 20%</td> <td>minst 20%</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	24,8%	28,5%	-	minst 20%	minst 20%	minst 20%	
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
24,8%	28,5%	-	minst 20%	minst 20%	minst 20%										
Max 2 % avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut.	SU														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0,1%</td> <td>0,4%</td> <td>-</td> <td>max 2 %</td> <td>max 2 %</td> <td>max 2 %</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	0,1%	0,4%	-	max 2 %	max 2 %	max 2 %			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
0,1%	0,4%	-	max 2 %	max 2 %	max 2 %										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Utreda och förbereda anläggandet av en gästbrygga vid ångbåtsudden.	SA	2024

Ett hållbart Orsa

Kommunens *Vision Orsa 2050* berättar om ett hållbart samhälle för alla där vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur. En viktig del i realiseringen av det är kommunens hållbarhetsarbete i enlighet med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

För att styra kommunkoncernens verksamheter i en hållbar riktning finns flera styrdokument som anger riktning och sätter ramar för detta.

Kommunkoncernens resor och fordon är områden som kommunen har betydande rådighet över och de ska organiseras och drivas med så liten miljö och klimatpåverkan som möjligt och med god ekonomi, arbetsmiljö och trafiksäkerhet. Detta lyfts i både kommunens *Riktlinjer för anskaffning av fordon och drivmedel* samt i kommunens *Policy för resor och fordon*.

Svensk offentlig upphandling omsätter cirka 800 miljarder⁴ kronor årligen och kommuner står för en betydande del av detta. Kommuner har därför en stor möjlighet att driva på utvecklingen till ett mer hållbart samhälle genom att efterfråga socialt och miljömässigt hållbara produkter och tjänster.

Kommunens upphandlingspolicy anger att kommunens verksamheter ska jobba utifrån ett genomgående hållbarhetstänk i alla upphandlings- och inköpsfrågor. Kommunen ska sträva efter att reducera den totala miljöpåverkan i hela försörjningskedjan samt främja innovationer och alternativa lösningar. Kommunen ska även bidra till ett socialt hållbart samhälle genom att säkerställa att leverantörer har skäliga arbetsvillkor.

Kommunen kostpolicy anger i sin tur att kommunen ska verka för upphandling av närodlade produkter samt råvaror som bidrar till hållbar utveckling. En långsiktig målsättning är också att öka andelen lokalt producerade livsmedel från mindre och medelstora företag.

I den kommunala planen för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering handlar de övergripande målen bland annat om att mängden avfall som kommunen ansvarar för ska minska till förmån för hållbar konsumtion och ökad återanvändning. Avfallsplanen revideras och ny plan, som framöver kallas kretsloppsplan beslutas i början av 2024.

Det kommunala bostadsföretaget Orsabostäder deltar i Allmännyttans Klimatinitiativ där deltagande organisationer åtar sig att arbeta för Klimatinitiativets två övergripande mål; En fossilfri allmännytta senast år 2030 samt 30 procents lägre energianvändning⁵ till 2030. Orsabostäder har satt ett skarpare mål och arbetar mot 50 procents lägre energianvändning.

---

⁴ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-offentlig-upphandling/>

⁵ (räknat från år 2007)

Det finns också en ambition från kommunens sida att fler av kommunkoncernens fastigheter ska få solcellsanläggningar på taken. Orsa lokaler har tagit fram en prioriteringslista för detta som de arbetar efter.

Alla ska kunna påverka sitt liv och utvecklingen i sin kommun. Det gäller även Orsas unga. I strategin *Dalarna- Sveriges bästa ungdomsregion* som är antagen av kommunfullmäktige i Orsa kommun, finns fyra målområden för perioden 2021–2024. Sammanfattat handlar målen om ungas möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka sina egna liv, kommunen de bor i och länets utveckling.

För att komma dit krävs prioriteringar. Precis som *Vision Orsa 2050* uttrycker ska barn- och ungas perspektiv finnas med hela tiden, och ungdomsperspektivet ska beaktas i samtliga beslut som berör dem.

Som ett led i detta arbetar kommunen med Unga kommunutvecklare. Kommunutvecklare tar fram förslag kring hur Orsa kommun kan förbättra levnadsvillkoren för unga, utifrån ungas eget perspektiv. Från och med 2023 är kommunutvecklare anställda på helårsbasis, i stället för som tidigare endast under sommaren, vilket möjliggör kontinuitet i både dialog och insatser samt i återkopplingen till unga. Inför 2024 arbetar kommunutvecklarna särskilt med målet *Eleverna är trygga och längtar till skolan*.

Kommunen använder sig också av ungdomsenkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) för att ta reda på hur ungas livssituation ser ut i kommunen. Resultatet används både för att följa upp gjorda insatser, ta reda på behov av insatser och som underlag för prioriteringar

Under 2022–2023 gjordes ett större arbete med att undersöka folkhälsan och den sociala hållbarheten i kommunen. Statistik samlades in från Statistikmyndigheten (SCB), Skolverket, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Kolada och Region Dalarna och analyserades i en rapport som presenterades för chefer och politiker i samband med kommunens boksluts- och framtidsdag. Delar av detta arbete kommer fortsättningsvis att följas upp årligen.

Rapporten lyfte bland annat inflytande och delaktighet i samhället samt en bra skolgång för barn och unga som centrala delar i arbetet för social hållbarhet och en jämlik folkhälsa. Skolan är en arena som når alla barn och unga och har därmed en grundläggande roll i arbetet för en god och jämlik hälsa, både i sin roll som ansvarig för utbildning, och som plattform för ett hälsofrämjande arbete. I de övergripande målen för 2024 (s.11–12) återfinns två mål kopplade till barn och ungas skolgång.

Verksamheterna

Kommunstyrelsen

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Magnus Bjurman (S), 2:e vice ordförande: Joakim Larsson (M)

Förvaltningschef: Marie Ehlin, kommunchef

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen har helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens ärenden och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Kommunen har i dagsläget en god ekonomi och planerar långsiktigt för att klara av driftskostnader och investeringar. Den höga inflationen, höjda pensioner och stigande räntor är fortsatta utmaningarna kommande år.

För omsorgens del har inflödet av nya behov att ta hand om ökat inför 2024, vilket är en följd av den demografiska utvecklingen med fler äldre. Fokus kommande år är på att skapa en mer resurseffektiv verksamhet och på kompetensförsörjning.

Inom verksamhetsområde lärande fortsätter arbetet med att skapa ökad likvärdighet mellan kommunens skolor och förskolor. Orsars för- och grundskolor är i behov av renoveringar och anpassningar för att kunna erbjuda elever och personal en god pedagogisk miljö. Arbetet har påbörjats med förbättringar av utemiljö samt lokaler i för- och grundskolor.

Kommunen har ett gott näringslivsklimat och siktar på att bli ännu bättre på detta område. En reviderad näringslivsstrategi gäller för 2023–2026 med kompetensförsörjning, bostadsutveckling samt besöksnäring som prioriterade områden.

Prioriterade detaljplaner under 2024 är kopplade till bostads- och näringslivsutveckling. Kommunen arbetar med detaljplan för Löva Strand för fler bostäder söder om Orsa. Grönklittsgruppen har ett planbesked för en detaljplan och arbete med planprogram pågår parallellt för att utveckla området i stort. Planarbete i Viborg pågår av en privat exploatör som planerar bostäder.

Arbetet med att bygga ut överföringsledning till och från Grönklitt kopplade till det kommunala VA-nätet är påbörjat och planeras färdigställas halvårsskiftet 2024.

Uppdraget *Ett grönare och attraktivare centrum* fokuserar på Slipstenstorget och rondellen vid hotellet. *Riktlinjer för skötsel av kommunens mark* revideras och kommunens strategiska markinnehav ses över. Ett program och en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet arbetas fram.

Byggnationen av det särskilda boendet Slipstenen på Storgärdet påbörjas under året. Slipstenen ska stå klart för inflyttning under 2027.

Utskottet för strategi

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Magnus Bjurman (S), 2:e vice ordförande: Joakim Larsson (M)

Verksamhetsansvarig: Marie Ehlin, kommunchef

Grunduppdrag

Utskottet har i uppgift att bereda strategiska frågor och ärenden som inte bereds av andra utskott inför kommunstyrelsen, till exempel VA-planering, detaljplaner, näringslivsfrågor samt andra övergripande frågor som rör alla verksamheter. I kommunen finns enheter som utifrån sina olika perspektiv arbetar för effektiv och tydlig ledning och styrning av kommunens verksamheter. Det är kommunikationsenheten, personalenheten, ekonomienheten, service och utveckling samt beredskap och säkerhet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Kommunen har i dagsläget en god ekonomi och en viktig del i den ekonomiska styrningen är att ha en långsiktig planering av driftskostnader och investeringar. Ett av kommunens övergripande mål är att soliditeten för koncernen inte ska understiga 20 procent. Den höga inflationen, höjda pensioner och stigande räntor är fortsatta utmaningarna kommande år.

Invånardialoger och delaktighet

Kommunen vill i visionens anda utveckla dialogen med sina olika målgrupper. En inventering av vilka dialoger som pågår och som kommer att genomföras under 2024 görs. Återkopplingen till invånare efter slutförd dialog är mycket viktig. Ett dialogarbete på temat inkludering har påbörjats där flera verksamheter ingår. En arbetsgrupp som tar fram underlag för inkluderingsarbetet finns på plats.

Från och med 2023 har unga kommunutvecklare anställts på årsbasis, och inte bara under två sommarveckor som tidigare. Unga kommunutvecklare är ett sätt att säkerställa att ungas perspektiv finns med i processer och beslut som berör unga. Att detta arbete löper årsvis gör det möjligt för berörda verksamheter att ha kontinuitet både i dialog och insatser samt i återkopplingen till unga.

Digitalisering

Ett nytt lednings- och beslutsstöd, Hypergene, kommer att vara i bruk 2024. Ett ledningssystem är ett verktyg för chefer i arbetet med att planera och följa upp sin verksamhet. Arbetet med ett nytt intranät och en mer effektiv digital arbetsplats för kommunens medarbetare har påbörjats under 2023 och det nya intranätet planeras lanseras under kvartal 2 2024. Utvecklingen av nya e-tjänster som underlättar för kommuninvånarna fortsätter.

Näringslivsutveckling

Kommunen har ett gott näringslivsklimat och siktar på att bli bäst i Sverige. En reviderad näringslivsstrategi gäller för 2023–2026 med kompetensförsörjning, bostadsutveckling och besöksnäring som prioriterade områden. Under våren planeras erfarenhetsutbyte med kommuner som ligger högre än Orsa i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat. Upphandlingsprocessen ska också ses över under året för att öka tillgängligheten för kommunens företag.

Beredskap och säkerhet

Kommunernas ansvar att arbeta brottsförebyggande är utökat och 1 juli 2024 ska kommunen ha tagit fram en åtgärdsplan utifrån framtagna lägesbildsanalys. Ny överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar kommer under 2023. Planering för utökade arbetsuppgifter och utökat statligt bidrag finns kopplat till detta.

Kommunen tar under 2023 en ny risk- och sårbarhetsanalys vilket kan innebära åtgärder under 2024. Under februari ska kommunen rapportera årlig uppföljning av indikatorer, händelser, aktiviteter och ekonomi till länsstyrelserna enligt *Överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023*.

Lokalförsörjning

Kommunen jobbar kontinuerligt med lokalförsörjning via lokalförsörjningsplanen. Fokus är att få balans mellan tillgänglig lokalyta och de behov som finns. En lokalöversyn pågår och olika scenarier prövas för att effektivisera lokalutnyttjandet. Kommunen har i dagsläget större lokalyta än vad som krävs.

Förändrade rutiner inom kostens kök

Kostpolicy 2023–2026 innebär att andelen lokalt producerade livsmedel ska öka och att ekologiskt ska väljas i möjligaste mån. Respektive kök planerar egna matsedlar för att kunna anpassa matsedlar till de råvaror som finns tillgängliga. Genom flexibla matsedlar ska inköp justeras för att få bättre kontroll på kostnaderna när livsmedelspriserna ökat kraftigt.

Effektiv organisation med god arbetsmiljö

2022 infördes *Heltid som norm* inom omsorgens verksamheter och inom kostenheten. 2024 införs det i hela kommunen. Heltid som norm innebär att alla inom kommunals avtalsområde erhåller heltidstjänster med möjlighet att söka partiell tjänstledighet på 15 eller 25 procent.

Under 2024 kommer sidan *Lediga jobb* på externwebben att uppdateras med presentationer av olika yrkesroller för att locka fler sökande till Orsa kommun.

Vid den årliga uppföljningen av arbetsmiljön våren 2023 framkom att intranätet är ett arbetsmiljöproblem då det är svårarbetat för redaktörerna och svårt att hitta information för chefer och medarbetare. Det är därför med stor förväntan vi inväntar ett nytt intranät under kvartal 2 2024.

Utskottet för lärande

Ordförande: Susann Lindblad (C)

Vice ordförande: Elisabet Setterlund Alvarsson (M)

Verksamhetsansvarig: Christine Alexandersson, skolchef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Lärande har i uppdrag att skapa ett gott lärande i en trygg miljö där alla elever ska lyckas. Verksamhetsområdet omfattar grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, förskola och musikskola. De fyra första områdena regleras av statlig styrning i form av skollag, skolförordning, Skolverkets föreskrifter och läroplaner för de olika skolformerna. Tillsynsmyndighet för verksamheten är den statliga myndigheten Skolinspektionen. Kommunen har fyra grundskolor, tre f-6 skolor och en 7–9 skola. Kommunen har också sex förskolor varav en är tillfällig. Det finns två fristående förskolor, där kommunen har tillsynsansvar, samt en fristående skola (f-6).

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Fokus det kommande året är skapa ökad likvärdighet mellan kommunens skolor och förskolor. Alla elever oavsett skolform ska ha en bra lärmiljö och möjlighet att lyckas. Detta präglar ledningsgruppen för lärandes arbete under 2024.

Lärande kommer under året fortsätta att fördjupa, utveckla och analysera kvalitetsarbetet i för- och grundskolorna. Ett fungerande kvalitetsarbete som harmoniserar med Skolverkets nationella kvalitetssystem är enligt Skolverket avgörande för att kunna främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Ett tydligt och långsiktigt kvalitetsarbete bidrar också till att huvudmannens kompensatoriska uppdrag tydliggörs och riktade insatser får ett bättre utfall. Säkerställd dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet ute på skolorna sker genom arbete med den nya läroplattformen Meitner och med hjälp av analysverktyget Digilys.

Orsas för- och grundskolor är i behov av renoveringar och anpassningar för att kunna erbjuda elever och personal en god pedagogisk miljö. Under 2024 är fokus på ny hemkunskap- och slöjdsal på Orsaskolan, ny matsal på Digerberget samt renovering av lokaler på Brantudden. Arbetet med att planera för ett ökat behov av förskoleplatser fortsätter.

I maj 2023 fattade riksdagen beslut om ändringar i skollagen som innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet. I lagändringarna som träder i kraft den 1 januari 2025 finns en struktur för kompetensutveckling och ett meriteringssystem för olika professioner. Lagändringen medför också en precisering av huvudmannens skyldighet gällande kompetensutveckling för personalen.

Skolverket presenterade i mars 2021 förslag om en ny nationell timplan. Om beslut fattas träder den nya timplanen i kraft tidigast läsåret 2024/2025. Kommunens heltidsresa ska vara klar i december 2024 och i augusti förväntas lärande genomgått omställningen. Heltid som norm omfattas av de medarbetare som ingår i kommunals avtalsområde.

Under året kommer lärande att arbeta med de förslag som Unga kommunutvecklarna tagit fram för att Orsas elever ska vara trygga och längta till skolan.

Utskottet för omsorg

Ordförande: Håkan Yngström (C)

Vice ordförande: Bengt-Åke Svahn (KD)

Verksamhetsansvarig: Jesper Karlsson, omsorgschef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Omsorg ansvarar för och genomför delar av det som brukar beskrivas som det sociala skyddsnetet. Här ges vård, stöd och omsorg till äldre eller de som har någon form av funktionsvariation.

Insatserna ska utformas så att de stärker den enskildes möjligheter att leva ett tryggt och självständigt liv. Stöd och hjälp till barn, ungdomar, familjer och vuxna kan även erhållas via individ- och familjeomsorgen.

Verksamheten är lagstyrd, det stöd och den omsorg som ges har den enskilde rätt till efter att ett myndighetsbeslut fattats i enlighet med den lagstiftningen – huvudsakligen socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Inflödet av nya behov att ta hand om har som tidigare prognostiserats ökat de senaste åren. Den trenden ser ut att fortsätta under 2024. Det är således av yttersta vikt att hitta tillbaka till att göra verksamheten än mer resurseffektiv.

Pandemin är slut, men arbetet med att återgå till en vardag som mer liknade hur det såg ut innan covid-19 bröt ut kommer att fortsätta även 2024. Det kan konstateras att äldreomsorgen blivit dyrare att bedriva då den numera kräver mer personella och materiella resurser än innan pandemin. Därtill är det avgörande att den fortsatta implementeringen av heltid som norm fortsätter skruvas till så att omställningen från den tidigare deltidsorganisationen blir så kostnadseffektiv som möjligt.

Satsningen på utbildning av omsorgens medarbetare fortsätter även under 2024. Det planeras för att starta en fjärde klass i den särskilda utbildning som delvis genomförs på arbetstid och leder till examen som undersköterska.

Det systematiska kvalitetsarbetet är fortsatt prioriterat. Här är det viktigt att vara konsekvent och uthållig då man vill åstadkomma genomgripande och beständig förändring. Verksamheten arbetar precis som tidigare i enlighet med årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet.

Byggandet av äldreboendet Slipstenen fortskrider enligt plan och beräknas stå klart för inflyttning under 2027. För att gå i mål med det kommer det naturligtvis krävas förberedelser och arbete med projektet även under 2024.

Utskottet för Samhälle

Ordförande: Magnus Bjurman (S)

Vice ordförande: Lars-Olov Simu (KD)

Verksamhetsansvarig: Birgitta Bogren, samhällschef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Samhälle arbetar med frågor som rör samhällsutveckling och omfattar enheterna Kultur och Fritid, Arbetsmarknad och Integration, Infrastruktur och Näringsliv. Lagar som styr verksamhetsområdet är bland annat plan- och bygglagen, väglagen samt bibliotekslagen.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

I bostadsförsörjningsplanen⁶ prioriteras åtgärder som ska leda till att Orsas befolkning ökar. Markanvisningar är aktuella och enskilda tomter lämnas till mäklare. Kommunen arbetar med detaljplan för Löva Strand med syfte att åstadkomma fler bostäder söder om Orsa. Ny vägsträckning E45 Vattnäs – Trunna projekteras och upprustning av Sandhedsbron påbörjas.

Uppdraget ett grönare och attraktivare centrum har fokus på Slipstenstorget och rondellen vid Orsa hotell. *Riktlinjer för skötsel av kommunens mark* ska revideras och kommunens strategiska markinnehav ses över. Ett program och handlingsplan med åtgärder och prioriteringar för ökad trafiksäkerhet arbetas fram.

Program för Kultur, som är framtagen i dialog med föreningar och andra aktörer, prioriterar områden och insatser på kulturområdet. Biblioteket samverkar i Dalabiblioteken, utvecklar programverksamheten, stärker läsfrämjande och utvecklar den digitala tillgängligheten för besökarna. En revidering av biblioteksplanen ska genomföras.

Program för fritid arbetas fram under året i dialog med föreningar. Målsättningen är att stärka föreningslivet, tillgängliggöra och utveckla befintligt utbud samt utveckla nya förslag. Organisationen stärks med en Fritidssamordnare.

Arbetsmarknad och Integration fortsätter utveckla processen ATA (Alla till Arbete), där deltagarna erbjuds arbetspraktik i interna verksamheter och i samverkan med näringslivet. Syftet är att deltagarna går vidare i sysselsättningen eller studier. En organisationsöversyn av enheten Arbetsmarknad och Integration ska göras under året.

Uppdraget Ökad Integration sker i samverkan med kommunens övergripande inkluderingsarbete.

Kompetensrådet för Mora, Orsa och Älvdalen samordnar det gemensamma arbetet inom kompetensförsörjning. Den lokala besöksnäringen har tagit fram en handlingsplan i samverkan med Visit Dalarna AB. Handlingsplanen är en del av näringslivsstrategin. En ny serviceplan upprättas i samverkan med Region Dalarna och Tillväxtverket. En avtalssamverkan föreslås mellan stadsnätet i Orsa och Mora i syfte att framtidssäkra stadsnätet bland annat genom ökad anslutningsgrad, dokumentation och säkerhetsarbete.

---

⁶ Bostadsförsörjningsplanen revideras under hösten 2023.

Mora Orsa Miljö- och byggnadsnämnd

Ordförande: Joakim Linder (MOP), Mora kommun

1:e vice ordförande: Per-Erik Wiik (C), Orsa kommun, 2:e vice ordförande: Peter Helander (C), Mora kommun

Förvaltningschef: Lena Bergman, Miljö- och byggnadsförvaltningen

Grunduppdrag

Miljö- och byggnadsnämnden är en gemensam nämnd i samverkan Mora/ Orsa och fullgör de uppgifter som inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, inom byggnadsväsendet och byggnadsverksamheten enligt plan och bygglagen (PBL). Undantaget är översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser vilket är kommunstyrelsens ansvar.

Nämnden ansvarar också för bostadsanpassningsbidrag, mät- och kartfrågor, geografiska informationssystem (GIS), belägenhetsadresser och lägenhetsnummer, miljö- och hälsoskyddsområdet, energi- och klimatrådgivning, naturvård och kalkningsverksamheten för de samverkande kommunerna. Nämnden fullgör även kommunens uppgift och ska besluta i myndighetsärenden (tillsyn och tillstånd) enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, och därtill hörande regelverk samt vara remissinstans till spelinspektionen

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Runt om i Sverige är det en tydlig trend att det råder stor brist på bostäder vilket märks av även lokalt. Bygglovsansökningarna har under de senaste åren varit rekordhögt vilket påverkat hela förvaltningen, men nu kan en markant avmattning ses. Förvaltningen ser en stor utmaning med att bedöma ärendeflödet både på kort och lång sikt.

Behovet av bostäder är dock fortsatt stort i både Mora och i Orsa så framtagande av nya detaljplaner är prioriterat. Där det är möjligt ska resurser ställas om från bygglov till detaljplanering.

Digitalisering blir en viktig utvecklingsfråga de närmsta åren. Det nya handläggarstödet för bygglov med integrerade e- tjänster har effektiviserat bygglovsprocessen väsentligt. Motsvarande utveckling behöver nu genomföras för ärenden i ärendehanteringssystemet Ecos med integrerade e- tjänster och automatiserade processer. Integrerade e- tjänster digitaliserar all kommunikation och hantering av ärenden. Återkoppling sker automatiskt när det kompletteras med robotfunktion för att ge kunden löpande information i det pågående ärenden. Tvåvägskommunikationen från ärendehanteringssystemet är nyckeln för detta arbete.

Det nya lagkravet på digitala detaljplaner innebär ett nytt arbetssätt som implementeras allteftersom. Införande av en obruten digital samhällsbyggnadsprocess fortsätter där nästa steg är byggnader och digitala översiktsplaner. Något som kommer är även arbetet med att digitalisera äldre detaljplaner, där en förstudie är första steget, vilket kommer att kräva resurser. Förbättringsarbete av olika slag, inte minst digitala lösningar och integreringar mellan olika system, väntas behöva fortsatt fokus framåt för att ge än bättre effektivitet och enklare vardag för medborgare och företagare.

Den gemensamma förvaltningen och nämnden ger stora möjligheter till utveckling och förändring. Ett förvaltningsövergripande administrationsteam införs i syfte att samordna och förstärka nämndens administrativa processer ur ett service-, kvalitets- och effektivitetsperspektiv.

Gemensam gymnasienämnd

Ordförande: Johan Hed (C), Mora kommun

1:e vice ordförande: Anders Rosell (S), Orsa kommun, 2:e vice ordförande: Henrik Skottheim (C), Älvdalens kommun

Förvaltningschef: Lena Rowa, gymnasiechef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar i den gemensamma gymnasienämnden – Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Syfte med samverkan är att optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen och verka för kvalitetsförbättringar.

Mora gymnasium erbjuder sex högskoleförberedande program, nio yrkesprogram och idrottsutbildningar inom ett flertal idrotter. Mora gymnasium bedriver även lärlingsutbildning, fyra introduktionsprogram, anpassad gymnasieskola, grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkeshögskola, Komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå, SFI och hjälp till distansstudier för elever som läser på högskolor via högskolecentrum. Totalt har Mora gymnasium cirka 1000 gymnasieelever och cirka 500 elever inom vuxenutbildningen.

Tillsammans med vuxenutbildningen utgör gymnasieskolan en bas för arbetsmarknadens kompetensförsörjning. En fullföljd gymnasieutbildning är ett led i ett livslångt lärande.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Unga från Mora, Orsa och Älvdalen har fortfarande i hög utsträckning Mora gymnasium som sitt förstahandsval och idrottsutbildningarna är fortsatt populära med sökanden från hela landet. Elevantalet ser ut att öka de kommande åren, främst från Mora kommun. Med det ställs krav på utökade lokaler och att befintliga lokaler renoveras och anpassas för dagens och framtidens pedagogik.

En ökning av elever från grundskolan som har en relativt lång väg för att bli behöriga till ett nationellt program kan ses. Där är samarbetet med grundskolorna en viktig pusselbit för att brygga över mellan de båda skolformerna. I de enkätundersökningar som genomförts på skolan ser vi att eleverna är trygga och att det är god studiero på skolan. Under 2024 genomförs ett arbete för att öka elevernas tillhörighet till klassen och elevernas delaktighet med målsättningen att bland annat minska den anmälda frånvaron.

Vuxenutbildningen ska under 2024 fortsätta verka för god samverkan med kommuner, företag och näringsliv kring kompetensförsörjning. I projektet Yrkesväg där målet är att fler utrikesfödda får relevanta utbildningsinsatser som ökar anställningsbarheten och leder till egen försörjning samverkar vuxenutbildningen med kommunernas enheter för arbetsmarknad och integration samt individ- och familjeomsorgen. Projektet har uppmärksammat behovet av att alla kurser på SFI har ett arbetslivsfokus i undervisningen. Eleverna på SFI ska därmed komma närmare arbete och egen försörjning.

Vuxenutbildningen har inlett projektet *Steget före* tillsammans med Mora, Orsa och Älvdalens kommuner för att hitta vägar framåt för personer som är utan jobb och/eller försörjning.

Gemensam nämnd för Social Myndighetsutövning

Ordförande: Bert Persson (C), Mora kommun

Verksamhetschef: Camilla Mahlberg, T.f. Myndighetschef, Norra Dalarnas myndighetservice

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma nämnden för Social Myndighetsutövning - Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning gällande äldreomsorg, funktionsvariationer, familjerätt samt för systemadministratörer.

I verksamheten för äldre och de med funktionsvariationer regleras verksamheten främst av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De personer i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner som uppfattar sig ha ett behov av stöd har rätt att få sin ansökan om bistånd/stöd prövad. Prövningen sker genom en formaliserad process, där myndighetsutövaren står för bedömningen av hjälpbehovet samt beslutar om eventuell insats. Respektive kommuns socialförvaltning ansvarar för att verkställa det bistånd som har beviljats.

För familjerätten regleras verksamheten främst av föräldrabalken (FB) och SoL. Familjerätten handlägger ärenden gällande vårdnad, boende och umgänge samt faderskap och adoption. Flertalet av dessa beslutas av allmän domstol där familjerätten lämnat yttranden/upplysningar/utredningar, i vissa frågor kan nämnden själv bestämma. En annan viktig del av familjerättens verksamhet är en rådgivande verksamhet, frivilliga samarbetsamtal.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Förutom att kunna möta behoven hos den ökade andelen äldre i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner behöver nämnden även ta höjd för stora pensionsavgångar. Därför planeras en översyn av hela organisationen.

Genomlysningen påbörjas redan 2023 genom ett omfattande arbetsmiljö- och utvecklingsarbete inom Norra Dalarnas Myndighetservice som syftar till att få en långsiktigt hållbar och effektiv organisation. Målet är att över tid ha kompetent personal i alla delar av verksamheten och att en effektiv och rättssäker myndighetsutövning bedrivs. Detta ger förutsättningar för kommuninvånare att få rätt stöd och hjälp och att verksamheten kan hantera den ökade ärendemängden som förväntas fortsätta de närmsta åren.

Effekter av samsjuklighetsutredningen samt lag- och regeländringar inom LSS kommer troligen att medföra ett ökat antal komplexa och omfattande ärenden.

En ny Socialtjänstlag väntas presenteras under 2024. Den preliminära tidsplanen för införande av ny lagstiftning är i juli 2025. Den nya lagen kräver, men ger även möjlighet, till ett förebyggande, tillgängligt, tillitsskapande och kunskapsbaserat nytt arbetssätt.

Gemensam servicenämnd för Löneadministration

Ordförande: Kjell Tenn (C), Älvdalens kommun

Förvaltningschef: Jennie Mörk, Lönechef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma servicenämnden för Löneadministration - Mora, Orsa och Älvdalen. Älvdalen är värdkommun⁷. Nämndens verksamhet genomförs av Norra Dalarnas Löneservice och är en gemensam enhet för löneadministration i kommunerna Älvdalen, Orsa och Mora.

Norra Dalarnas Löneservice hanterar även löner åt de kommunala bolagen Morastrand AB, Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsabostäder AB, Norra Dalarnas Fastighets AB och ägarbolag till dessa bolag samt Brandkåren Norra Dalarna. Totalt 14 organisationer.

Uppdraget är att ge service och stöd till chefer inom det löneadministrativa området. Förutom handläggning av löner består en stor del av verksamhetens arbete av support och utveckling av systemstöd inom löne- och personalområdet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Enheten är en resultatenhet som finansierar verksamheten genom sålda tjänster i form av producerade lönespecifikationer per kommun och genom månadsavgifter från de kommunala bolagen och kommunalförbundet.

Den digitala utvecklingen och komplexiteten inom löneområdet sätter allt högre krav på vilken kompetens som krävs inom enheten. Löneservice är på god väg att stärka kompetensen inom områden som systemunderhåll och systemfunktioner, samt att utbilda slutanvändare.

Under 2024 inleds en förstudie om upphandling av Lön/HR-system. Upphandlingen är planerad till 2025. Om nytt system vinner upphandlingen ska det införas under 2026. Nuvarande avtal kan förlängas som längst till 2027. Upphandlingen kommer att belasta verksamheten både ekonomiskt och resursmässigt. I budget för 2024 ligger kostnad för experthjälp under förstudien i form av konsult.

Utveckling och förbättring av funktioner är ett ständigt pågående arbete. Övriga prioriterade mål under närmaste åren är; att slutföra införandet av digitala anställningsavtal, fortsätta med utbildningsinsatser, flytta kvarvarande delar i systemen från klient till webbmiljö, förbättringar av schemahantering, fler digitala möjligheter till lönerapportering och automatisering av manuella, återkommande och regelmässiga processer.

---

⁷ Ordförandeskapet roterar mellan deltagande kommuner.

Gemensam Servicenämnd IT

Ordförande: Anna Hed (C), Mora kommun

Förvaltningschef: Matthias Grahn, IT-chef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma servicenämnden för IT - Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Ordförandeskapet roterar mellan de deltagande kommunerna.

Den gemensamma partsavsikten avser samverkan kring gemensamma IT-resurser inom strategisk utveckling, projekt, objektförvaltning, samt drift och IT-säkerhet.

Nämnden ska genom samordning av verksamheter optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen, och verka för kvalitetsförbättringar. Nämnden ansvarar för och ska ge ett effektivt IT-stöd till de samverkande kommunernas verksamheter. Stödet till kommunerna tillhandahålls i form av tjänster.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Behovet av IT, digitalisering och tillhörande tjänster är fortsatt stort och det ökande behovet kommer inte att avstanna. I och med det instabila säkerhetsläget som Europa befinner sig i så är fortsatt fokus på hållbar och säker utveckling. Idag finns i stort sett den IT-utrustning som behövs ute i verksamheterna och nu vänds blickarna till hur de digitala verktygen kan nyttjas på bästa sätt.

Ett viktigt utvecklingsarbete under 2024–2025 är att enheten för digitalisering, innovation och teknik ställer om organisationen så att rätt resurser och kompetens finns för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. De tekniska plattformarna måste vara säkra och uppdaterade med de tjänster som krävs för att kunna ha en bra digital process. Exempel på sådana är exempelvis betalnings-, identitets- och signeringstjänster. IT-driften ska fortsätta att standardiseras och konsolideras för en stabil och säker drift till en rimlig kostnad.

Händelser som kommer att ha betydande påverkan på vår och övriga kommunala verksamheter är:

- Instabila säkerhetsläget i omvärlden med ökade cyberangrepp
- I och med allt snabbare digitaliseringstakt så ökar behovet och kravet på informationssäkerhet och därmed IT-säkerhet och en god infrastruktur
- Medborgarnas krav på e-tjänster
- Arbetsgivarens behov att effektivisera med hjälp av digitalisering för att kunna möta de demografiska utmaningarna
- Kompetensförsörjningen
- Osäker kostnadsutveckling på grund av brist på komponenter och hög inflationstakt som driver upp kostnaden för hårdvara och tjänster.

Det ställs högre krav på att verksamheterna ska digitalisera och det är svårt att förutse vilken takt det kommer att ske. Detta påverkar i sin tur dimensioneringen av enheten för digitalisering, innovation och teknik och dess resurser. Det ställer krav på att finansieringsmodellen för digitaliseringen tydliggörs och kommuniceras.

Orsa vatten och avfall AB (kommunalt bolag)

Ordförande: Leif Dahlfors (C)

Vice ordförande: Per Rudfeldt (M)

VD: Marilou Hamilton Levin

Grunduppdrag

Orsa Vatten och Avfall är huvudman för de allmänna Vatten och Avlopps (VA) -anläggningar i Orsa kommun. Bolaget äger även återvinningscentral samt avfallsanläggningar. Bolaget ägs till 100 procent av Orsa kommun. Driften och administrationen av VA- och avfallsverksamheten hanteras av NODAVA AB.

NODAVA AB ägs gemensamt av Orsa Vatten och Avfall AB, Moravatten AB och Älvdalen vatten och avfall AB och ansvarar för verksamhetsdriften inom vatten- och avfallsområdet inom de tre kommunerna. NODAVA AB har sitt huvudsäte i Orsa kommun.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Enligt ägardirektivet ska Orsa Vatten och Avfall bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att kostnaderna för verksamheten täcks genom taxor. Vidare ska bolaget uppvisa ett nollresultat utifrån bibehållen standard på Va-anläggningar och VA-nät.

Orsa Vatten och Avfall har en investeringsplan som sträcker sig i 10 år. Enligt planen kommer bolagets investeringar att uppgå till dryg 180 MSEK de närmaste tre åren. Bland de stora investeringarna kan nämnas Löva Strand och VA-utbyggnad i Stenberg som finns i kommunens plan. Investeringar i Grönklittsområde samt Bunk avloppsreningsverk är också exempel på stora investeringar de närmaste åren. Samtliga investeringar inom VA finansieras genom lån. Driftbudgeten påverkas i form av högre kapitalkostnader.

Avfallshantering bedrivs enligt självkostnadsprincipen. Principen är att avgifterna ska täcka hela kostnad för avfallshanteringen. Driften av kommunens återvinningscentral sker i egen regi, medan insamling och behandling av avfall sker via entreprenörer och externa behandlingsanläggningar.

Den 1 januari 2024 träder en ny förordning i kraft vilket innebär att ansvaret för insamlingen av hushållens förpackningar övergår till Sveriges kommuner. I samband med det kommer hela FTI:s (Förpackningsinsamlingen) verksamhet att avvecklas. Så även Materialbolagens hela verksamhet kopplad till insamling av förpackningar. För att kunna överta ansvaret för insamling av förpackningar har Orsa Vatten och Avfall tecknat avtal med FTI om övertagande av återvinningsstationerna inklusive insamlingsbehållarna från och med årsskiftet.

Senast 2027 ska fastighetsnära insamling (FNI) ske gällande förpackningar av papper och kartong, plast, metall och glas. Detta alltså utöver den fastighetsnära insamlingen av matavfall och restavfall som redan sker i dag.

Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB (kommunala bolag)

Ordförande: Bernt Westerhagen (C)

Vice ordförande: Leif Altner (M)

VD: Roland Fällby

Grunduppdrag

Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB ska erbjuda attraktiva, trygga och livskraftiga miljöer för människor som vill bo och / eller verka i Orsa kommun nu och i framtiden. Bolagen ägs till 100 procent av Orsa kommun. Bolagen har egna organisationer inom fastighetsskötsel, lokalvård och köper administrativa tjänster mellan bolagen.

I nuläget har Orsabostäder cirka 2 000 boende i 760 bostäder samt 27 affärs- och kontorslokaler i sitt bestånd. Orsa Lokaler förvaltar lokaler där kommunen driver sin verksamhet; exempelvis skolor, förskolor, biblioteket, kulturhuset, gamla brandstationen, kommunhuset, Lillåhem, brandstationen och folkparken SKEER. Orsa Lokaler äger och förvaltar också en industrifastighet på Borns industriområde, där ett tjugotal hyresgäster driver olika verksamheter.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Orsabostäder har ett eftersatt underhåll på sina bostäder. En prioriteringsordning gällande byggnader och åtgärder finns därför i underhållsplanen och ett arbete kring effektiva och ekonomiska bad- och köksrenoveringar har påbörjats.

Orsabostäder utför NKI (nöjd-kund-index) mätningar vartannat år för att ta reda på hur hyresgästerna trivs och vad de önskar utveckla i bostadsområdena. Under 2023 har NKI-mätning utförts och underlaget från den ligger som en del i det långsiktiga budgetarbetet. Orsabostäder fortsätter också arbetet med besparingar på 3 000 tkr som styrelsen beslutade om 2021.

Kommunen har som mål att öka inflyttningen. Som ett led i detta kommer Orsabostäder under 2024 utveckla ett kontor/affärsbyggnad i centralt läge till lägenheter. I den markanvisning på Kvarteret Hästen som bolaget gett Lillskär pågår projektering för bostadsrätter där planen är att markavtal ska upprättas under 2024.

Orsa Lokaler har flera beställningar från kommunens verksamheter på olika om-, till- och nybyggnader. Projektet Slipstenen är under genomförande och ombyggnationen av köket på Lillåhem som påbörjades under 2023 intensifieras under 2024. Kommunens lokalförsörjningsplan ligger som grund för hur bolaget ska prioritera sina underhållsåtgärder och energiprojekt, samt för hur fastighetsportföljen ska formas långsiktigt.

Bolagens fastighetssystem kommer att fasas ut under slutet av 2025 och en översyn av behov och krav gällande nytt fastighetssystem påbörjas under 2024 för att sedan upphandlas och implementeras under 2025.

Bolagen är idag organiserade för att klara av den dagliga driften inom förvaltning och vara byggherrar för beställda och egna projekt inom renovering, tillbyggnad samt nyproduktion. Bostad- och lokalförsörjningsplanerna kommer också att vara ett verktyg för bolagens organisationsstrukturer i framtiden. Inför 2024 ska bolagen ta fram en ny affärsplan och verksamhetsplan som harmoniserar med kommunens vision och övergripande mål.

Övriga nämnder och verksamheter

Brandkåren i norra Dalarna - kommunalförbund

Brandkåren Norra Dalarna bedriver verksamhet till skydd mot olyckor i de fem medlemskommunerna Leksand, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalen.

Syftet är att tillgodose krav och intentioner i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor samt att skapa goda förutsättningar att uthålligt arbeta med trygghet och säkerhet i det komplexa samhället. Kommunalförbundet ska också vara en aktiv part i kommunernas samlade arbete och samordning för skydd mot oönskade händelse och samhällsstörningar.

Överförmyndare i samverkan

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av lagar i föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen. Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen.

Orsa kommun samverkar med kommunerna Mora, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand kring överförmyndarfrågor. Det gemensamma överförmyndarkansliet har sitt säte i Mora.

Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna har till uppdrag att på ett enhetligt och rättssäkert sätt driva och utveckla verksamheten.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Mora kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun och Sätters kommun.

Den gemensamma nämnden möjliggör ett långsiktigt arbete där god kvalitet på språktolkverksamheten samt tillgången till språktolkar blir lättare att bibehålla. Borlänge kommun är värdkommun för språktolknämnden i Dalarna

Hjälpmedelsnämnden i Dalarna

I hjälpmedelsnämnden ingår Region Dalarna och länets 15 kommuner. Regionen är värdkommun och hjälpmedelsnämnden ingår i dess organisation.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag är att erbjuda hjälpmedel, tillbehör och förbrukningsmaterial till de personer som omfattas av kommunernas och regionens ansvar. Nämnden ska också erbjuda tjänster inom bland annat behandling, förflyttning, kommunikation, kontinens och personlig medicinsk behandling.

Valnämnd

Valnämnden är på kommunal nivå ansvarig för att genomföra allmänna val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige och till EU-parlamentet, samt för folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.

Budget 2024 och plan 2025–2027

Sammanfattning av kommunens ekonomichef

Det läge som idag råder med hög inflation, höjda pensioner och stigande räntor ger en stor osäkerhet till budgeten trots de till synes stora ramökningarna. De ökade skatteintäkter räcker inte för att fullt ut täcka de ökade kostnaderna. Realt sett minskar kommunens utrymme vilket inte är unikt för Orsa kommun, de allra flesta kommuner har motsvarande utmaningar.

De förändringar som skett efter kommunstyrelsens beslut om ekonomiska ramar 2023-06-19 är:

- Inför 2024 kommer kommunens skattesats att sänkas från nuvarande 22,32 procent till 22,31 procent vilket sker till följd av en överenskommen skatteväxling med regionen avseende färdtjänstadministrationen. Förändringen blir resultatneutral då skatteintäkterna sjunker samtidigt som kostnaderna för färdtjänstadministrationen inte längre kommer att faktureras.
- En ny skatteprognos kom den 25 augusti 2023. Den visar att de totala skatteintäkterna för Orsa kommun 2024 beräknas bli 2,2 mkr högre än prognosen i april, vilket främst beror på högre inkomstutjämnning. Den senaste skatteprognos kom 5 oktober 2023, enligt den ökar intäkterna med ytterligare 2,4 mkr tack vare högre generella bidrag.
- Den senaste pensionsprognosen visar på stora kostnadsökningar för 2024 men även för 2025. Kostnadsökningen 2024 beräknas bli 2,2 mkr högre än beräkningen i april. Anledningen till ökningen är inflationen och med den stigande prisbasbelopp vilket i sin tur ger högre pensionskostnader.
- Inflationen har fortsatt att stiga under sommaren och uppgick i juli till 9,3 procent men har i augusti sjunkit till 7,5 procent att jämföra med 9 procent i augusti 2022. Förra året utgjorde energi- och livsmedelskostnaderna en stor del av förklaringen till inflationsökningen. I år utgör boräntor och livsmedel en stor del i uppgången samtidigt som energipriserna sänker inflationen.
- Investeringar, vilka bland annat påverkar avskrivningarna, eventuella räntekostnader och likviditeten, har skjutits framåt i tiden. Allt som planerats för 2023 kommer inte att genomföras 2023.

Budgerat resultat för 2024 är 2,4 mkr vilket gör att resultatet uppgår till 0,5 procent av skatteintäkterna. Kommunen har de senaste åren genererat överskott vilket varit nödvändigt med tanke på de stora investeringar som planeras och kommer att kräva en god likviditet för att hålla nere lånebehovet och klara det höjda ränteläget.

Enligt kommunens ekonomiska riktlinjer ska resultatet över en femårsperiod uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna. Bedömning för perioden 2023–2027 är 1,1 procent. En osäkerhetsfaktor i planen för 2024–2027 är ränteutvecklingen som påverkar budgeten då kommunen kommer att

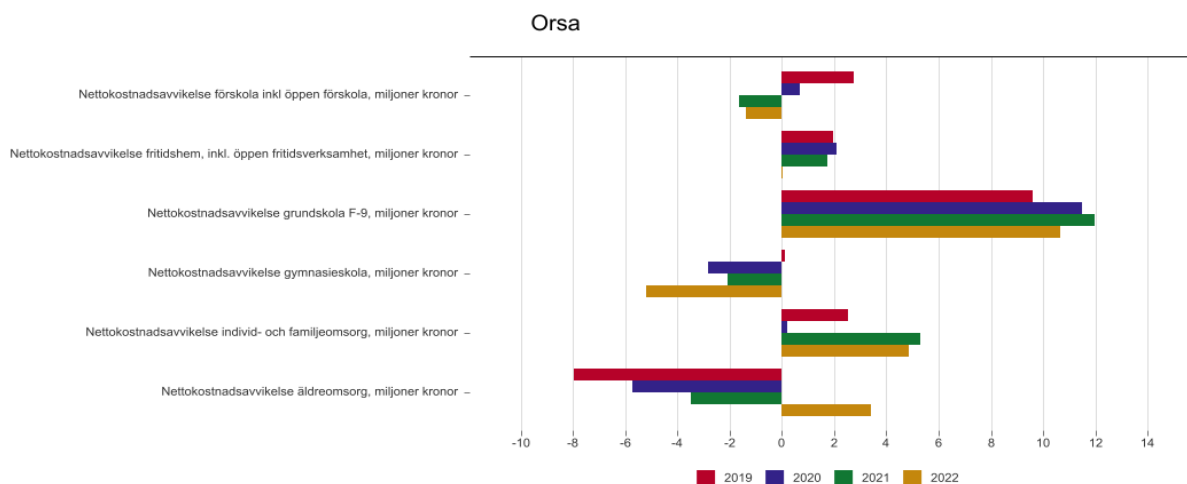

behöva låna för att finansiera planerade investeringar. För perioden ligger den budgeterade låneräntan i ett spann mellan 4,0–4,5 procent.

I delårsbokslutet 2023-08-31 prognostiserar nämnder och utskott ett samlat underskott om 4,6 mkr där samtliga nämnder, förutom kommunstyrelsen, räknar med ett underskott jämfört med budget. Det enskilt största underskottet redovisas av omsorgen där det i första hand är äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen som har högre nettokostnader än budgeterat. Trots att verksamheterna redovisar underskott visar prognosen på ett positivt resultat för helåret på 13 mkr vilket är 6 mkr bättre än budgeterat, förklaringen är att skatteintäkterna prognostiseras bli 10 mkr bättre budget.

Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden som är den "statistiskt förväntad" kostnaden. Ett resultat över noll indikerar högt kostnadsläge på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Nettokostnadsavvikelsen för skolan visar att förskolan och gymnasiet är billigare än referenskostnaden medan grundskolan är 11 mkr dyrare än förväntan. Kostnaderna för fritidshem motsvarar förväntad referenskostnad.

Nettokostnadsavvikelsen för omsorgen visar att IFO de två senaste åren varit 5 mkr dyrare än förväntan. Vad gäller äldreomsorgen har en stor förändring skett de senaste åren, kostnaden har gått från att vara 3 mkr lägre än förväntat 2021 till att vara 4 mkr högre än förväntat 2022.

Figur 1 Nettokostnadsavvikelse

Läsanvisningar och förklaringar till ekonomiska tabeller och grafer

1.1 Ramar 2024

Här visas budget 2023 efter att nämnderna kompenserats med samtliga löneökningar under 2023 samt den ram för 2024 som föreslogs och beslutades i Strategiutskottet 17 oktober 2023.

I siffrorna har hänsyn tagits till de äskanden som inkommit efter Kommunstyrelsens beslut i samband med höstens budgetarbete vilket gör att budgetarna har förändrats men inom den av Kommunstyrelsen fastställda ramen.

Här framgår också budgeterat och prognostiserat resultat i förhållande till skatteintäkterna.

1.2 Budget 2024 och plan 2025–2027

Här sammanfattas resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen för budget 2024 men även planen för 2025–2027. Budget 2024 och plan till och med 2027 beräknas utifrån ett antagande om 6 926 invånare och en skattesats om 22,31 procent.

Hänsyn har tagits till de nya skatte- och pensionsprognoserna som kommit i september och augusti, prognoserna har påverkat såväl budget 2024 som planerna för 2025–2027.

1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027

Här sammanfattas kommunens planerade investeringar och avyttringar per verksamhet för åren 2024–2027.

1.4 Soliditet kommun och koncern

Diagrammet visar soliditeten i kommunen och koncernen både med och utan hänsyn till den ansvarsförbindelse för pensioner som ligger utanför bokföringen. Det är viktigt att se soliditeten ur ett koncernperspektiv. I de fall investeringsbeslut flyttas mellan kommun och bolag så blir koncernsoliditeten ett mer neutralt nyckeltal.

Målet för kommunkoncernens är att "Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen skall uppgå till minst 20 procent år 2025 (planperiodens slut)". Koncernsoliditeten kommer att sjunka de närmaste åren då investeringarna ökar och medföra ett större lånebehov. Investeringar som tidigare planerats börjar nu komma i gång vilket gör att det kommer att vara utmanande att nå en soliditet om 20 procent 2025.

1.5 Driftbudget 2024

Driftsbudget 2024 utgår från 2023 års budget (efter compensation för löneökningar) och ger en detaljerad information om respektive nämnds budget då den visar ramarna uppdelade på verksamhets- eller ansvarsnivå. Här framgår även jämförelse mellan budget 2023 och utfall 2022 samt skillnaden mellan budget 2024 och budgeten 2023.

Jämfört med budget 2023 föreslås en ökning av budgetramarna med 32 Mkr och jämfört med utfallet 2022 är höjningen 63 Mkr till budget 2024.

1.1 Ramar 2024

Ramar förslag	Budget 2023 efter kompensation löneökning	Förändring, ökning tkr jfr BU23 efter kompensation löneökning	Ram 2024 förslag	Ökning i %, jfr BU2023
<i>Hänsyn prognos cirkulär 2023 36 efter strategiutskottet 23-10-17</i>				
Kommunfullmäktige	2 583	601	3 184	23%
<i>KS, kommunchef och stab</i>	32 403	1 211	33 614	4%
<i>Gymnasienämnden</i>	41 102	745	41 847	2%
Miljö- och byggnadsnämnden	7 943	0	7 943	0%
<i>Utskott för Strategi</i>	22 910	1 293	24 203	3%
<i>Utskott för Samhälle</i>	50 698	1 666	51 864	4%
<i>Utskott för Lärande</i>	139 656	1 370	141 026	1%
<i>Utskott för Omsorg</i>	179 949	7 059	187 007	4%
Summa kommunstyrelsen	474 661	12 843	487 504	2%
Löne-, pensions- och PO- kompensation mm 24		18 186	18 273	
Summa	477 244	31 029	508 874	7 %
6 926 invånare 1 nov 2022	6 934 invånare 5 sept. 2023		511 270	2 396 0,47%
Resultatförslag BU2024 och plan 2025–2027 jämfört med 1,5 % av skatteintäkter				0,73%
Resultatprognos 2023 samt BU2024 och plan 2025–2027 jämfört med 1,5 % av skatteintäkter				1,07%

Ramarna mellan budget 23 och budget 24 har i första hand räknats upp med ökade kapitalkostnader och lönekostnader. Ramarna för KS, kommunchef och stab har i budget 24 främst ökat på grund av ökad budget till Brand samt att budget för inköpsamordnare flyttats från utskottet för Strategi till ekonomi.

Förändringarna för Utskott för Strategi beror på att medel för inköpsamordnaren har flyttats till ekonomi samtidigt som budgeten för gemensamma lokaler har flyttats från Samhälle till utskottet för Strategi, i budgeten finns även en ökade livsmedelskostnader.

Utskott för Samhälles budgetökning förklaras av att verksamheten har en stor del av de ökade hyreshöjningar budgeten har även sänkts med den lokalbudget som flyttats över till utskottet för Strategi.

Lärande är den verksamhet som fått den största justeringen för hyreshöjningar, den totala utökningen av ramen är relativt liten då det finns ett effektiviseringskrav. Omsorgens budgetökning ligger främst på äldreomsorgen där bland annat efterfrågan på hemtjänst ökat kraftigt.

1.2 Budget 2024 och plan 2025 – 2027

<i>Förslag ramar strategiutskottet 2023-10-17</i>	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos	BU 2024	Plan	Plan	Plan
				Cirkulär 2023 36	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41
RESULTATRÄKNING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antal invånare 1 nov året före. Prognos	6 900	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926
Förändring nettokostnad jfr bokslut respektive budget i %	0,0	3,34	2,94	8,09	5,62	3,33	3,13	4,60
Förändring nettokostnad jfr bokslut respektive budget i tkr	199	13 987	12 736	36 041	27 076	16 946	16 453	24 934
Nämndernas nettokostnader	-419 034	-433 021	-445 757	-481 798	-508 874	-525 820	-542 272	-567 206
Varav avskrivningar	-13 563	-14 052	-14 732	-15 570	-16 853	-19 038	-20 287	-30 562
Interna justeringar	10 473	4 292	-5 540	7 406	16 290	19 957	23 296	29 258
Oreälvens Kraft	137	1 864	5 041	1 500	2 000	1 500	1 500	1 500
Individuell pension och skuldförändring	-16 525	-18 179	-13 229	-23 393	-26 981	-19 195	-19 981	-18 548
Totalt pensionskostnader	-27 428	-28 699	-24 119	-38 797	-44 588	-32 423	-32 085	-31 818
Verksamhetens nettokostnader	-424 950	-445 044	-459 485	-496 285	-517 565	-523 558	-537 457	-554 997
Skatteintäkter	455 906	470 462	489 100	511 932	527 722	540 556	556 860	572 456
Finansiella intäkter/kostnader	-265	-265	-2 749	-2 685	-7 761	-10 842	-14 434	-15 012
Årets resultat	30 691	32 829	26 866	12 962	2 397	6 156	4 969	2 447
<i>Enligt BU23, plan 2024–2026</i>			36 415	6 603	6 817	4 293	5 314	
<i>Skillnad förslag vs BU23, plan 24–27</i>			-9 549	6 359	-4 420	1 863	-345	
Disponibelt resultat	30 691	32 829	26 866	12 962	2 397	6 156	4 969	2 447
Resultat + avskrivningar jfr investeringar	20 630	24 947	24 598	-20 718	-110 550	-164 200	-144 694	9 124
1,5 % av skatteintäkter	6 839	7 057	7 336	7 679	7 916	8 108	8 353	8 587
Disp. resultat i % av skatteintäkter	6,7	7,0	5,5	2,5	0,5	1,1	0,9	0,4
FINANSIERINGSANALYS								
Resultat från verksamheten	44 254	46 881	41 598	28 532	19 250	25 195	25 256	33 009
Återföring investeringsinkomster	-1 132	-1 237		-1 000	-1 000	-600	-600	-600
Nedskrivningar/utrangeringar	621							
Förändring pensionsavsättning, KPA	4 470	6 304	-1 614	8 736	12 378	1 728	2 027	2
Sålda kortfristiga placeringar	2 644				59 255			
Upplåning					50 000	150 000	135 000	
Investeringsbidrag/anslutningsavgifter	330		262					
Justering rörelsekapital förändring	-10 780	-15 121	-11 497		800	800	800	800
Summa tillförda medel	40 407	36 827	30 576	37 068	140 683	177 123	162 483	33 211
Investeringar exkl. exploatering	23 624	21 095	16 307	46 100	120 300	176 895	146 450	11 385

Förslag ramar strategiutskottet 2023-10-17	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos	BU 2024	Plan	Plan	Plan
				Cirkulär 2023 36	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
RESULTATRÄKNING								
Exploatering och inköp mark netto		839	693	2 750	9 500	12 500	23 500	12 500
Ökning korta placeringar		15 308	-906					
Ökning finansiella anläggnings-tillgångar/ökning aktiebolag					30 000			
Justering ej likvidpåverkande								
Återbetalning lån (vår fordran)		-15	-2	-350				
Fordran Orsa SK	0	281	201	-400	-400	-400	-400	-400
Summa använda medel	23 624	37 508	15 943	48 850	159 400	188 995	169 550	23 485
Förändring av likvida medel	16 783	-681	14 634	-11 782	-18 717	-11 872	-7 067	9 726

BALANSRÄKNING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Anläggningstillgångar	276 451	283 761	285 440	318 720	460 867	630 824	780 087	773 010
Kortfristiga placeringar	44 853	60 161	59 255	59 255	0	0	0	0
Omsättningstillgångar	64 434	61 755	80 464	80 464	80 464	80 464	80 464	80 464
Likvida medel KVK	42 149	41 468	56 102	44 320	26 002	14 130	7 063	16 879
Summa tillgångar	427 887	447 145	481 261	502 759	567 334	725 418	867 614	870 263
Eget kapital	276 569	309 399	336 265	349 227	351 623	357 780	362 748	365 195
Avsättningar	33 561	39 865	41 480	50 216	62 594	64 322	66 349	66 351
Kortfristiga skulder	105 922	87 283	93 802	94 602	95 402	96 202	97 002	97 802
Långfristiga skulder	11 835	10 598	9 714	8 714	57 714	207 114	341 514	340 914
Summa ek, avsättning o skulder	427 887	447 145	481 261	502 759	567 334	725 418	867 614	870 263

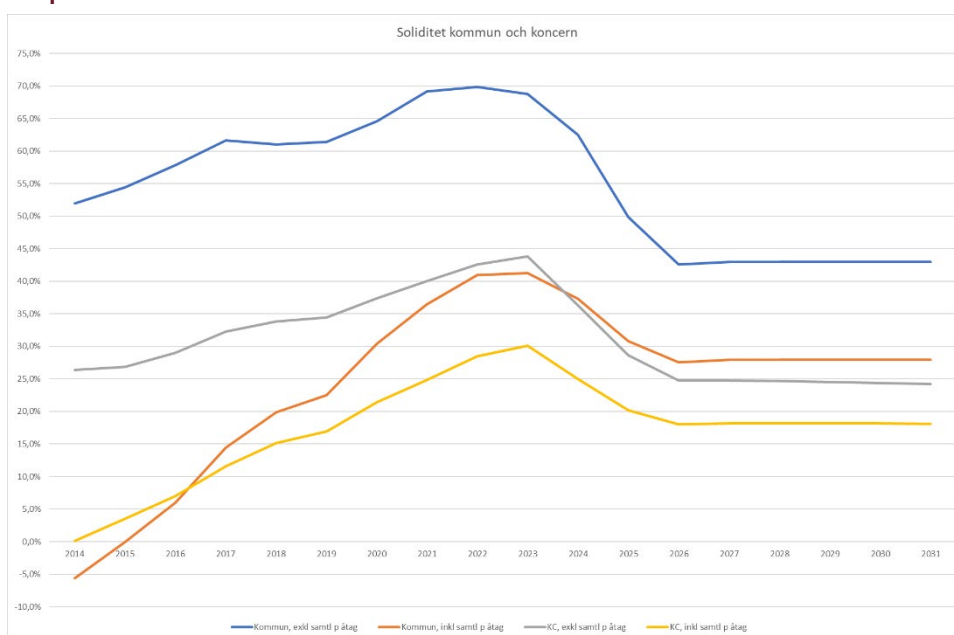
1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027

Investeringar	2024	2025	2026	2027
Kommunstyrelsen				
Reservkraftsbehov Lillåhem	1 700	0	0	0
Summa	1 700	0	0	0
1				
Service och utveckling				
Köksutrustning	400	1 600	400	400
Datorer		100		
Summa	400	1 700	400	400
Samhälle				
Sandhedsbron	9 000	7 000		
Blästgatan, inklusive pumpstation o belysning	15 000	7 200		
Ombyggnad gator	1 000	1 000	1 000	1 000
Gång- och cykelbanor	500	500	500	500
Vägbelysning	1 000	500	500	500
Vägbelysning samförläggning el	500	500	500	500
Gata samförläggning VA	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa Gata	28 000	17 700	3 500	3 500
Stadsnät	4 000	1 000	3 000	1 000
Utrivning/renovering Stordammen		5 000	5 000	
Inköp av mark	1 500	1 000	1 000	1 000
Ospectat Mark och exploatering	500	500	500	500
Exploatering Löva strand	3 000	6 000	13 000	7 000
Kommande exploateringar	4 500		4 000	4 000
Summa mark	9 500	12 500	23 500	12 500
Kultur och bibliotek	150		150	
Fordon	300			
Bollplaner	100	100	100	100
Ridhuset	300	300	500	300
Ungdomens hus	50		50	
Ishallen	500	500	500	500
Rörliga friluftslivet	300	300	300	300
Tallhed kartläggning underhålls- och utvecklingsplan	300			
Summa fritid	1 850	1 200	1 450	1 200
Summa Samhälle brutto	43 500	32 400	31 600	18 200
Försäljning av tomter	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200

Summa Samhälle netto	41 700	26 600	21 600	5 000
Lärande				
Centralt inventarier 10 år	1 000	500	500	500
Centralt IT 3 år	1 500	1 500	1 500	1 500
Utemiljö	800	100	100	
Summa lärande	3 300	2 100	2 100	2 000
Omsorgen				
Centralt datorer 3 år	300	310	320	330
Övrigt	100	90	155	120
Bilar	500	2 600	2 625	2 650
ÄHO inventarier		195	3 950	185
Särskilt äldreboende SÄBO	80 000	150 000	128 800	
Summa omsorgen	80 900	153 195	135 850	3 285
Summa investeringar kommunen, netto	128 000	183 595	159 950	10 685

1.4 Soliditet kommun och koncern

1.5 Driftbudget

VERKSAMHET Inför kommunstyrelsen 23-10-30	Budget 2023 efter lönekomp.	Budget 2024 KS förslag	Budget 24 VS 23	Utfall 2022	Bu 23 vs utfall 2022
Kommunfullmäktige					
Kommunfullmäktige	399	500	101	298	101
Partistöd	377	357	-20	357	20
Revision	750	970	220	697	53
Valnämnd	30	230	200	65	-35
Överförmyndare	646	727	81	623	23
God man och förvaltare	381	400	19	400	-19
Kommunfullmäktige	2 583	3 184	601	2 440	143
Kommunstyrelsen					
Kommunstyrelsen	5 466	5 666	200	9 391	-3 925
Kommunchef	4 332	4 203	-129	3 528	804
Ekonomienheten	5 081	5 772	691	5 449	-368
Personalenheten	2 950	2 997	47	2 635	315
Kommunikation	3 753	3 771	18	2 589	1 164
Brandkåren Norra Dalarna	7 571	7 900	329	7 353	218
Gymnasiet	41 102	41 847	745	37 555	3 547
Upphandlingsenheten	1 345	1 345	0	820	525
Löneservice	1 905	1 960	55	1 777	128
Miljö- och byggnadsnämnden	7 943	7 943	0	5 971	1 972
Kommunstyrelsen	81 448	83 404	1 956	77 069	4 379
Utskott för Strategi					
VO chef Service och utveckling	3 369	3 564	195	2 729	641
Gemensamt och administrativt stöd	10 167	9 505	-662	9 486	1 322
Utredning och utveckling	1 940	1 940	0	1 900	40
Kostenheten	4 765	5 565	800	3 673	1 092
Intendent	2 669	3 368	699	2 575	94
Kvar att fördela		261	261		
Utskott för strategi	22 910	24 203	1 293	20 362	2 548
Utskott för Samhälle					
VO chef Samhälle	2 291	2 391	100	2 213	78
Näringsliv	4 307	4 307	0	3 527	780
Integration	-300	-300	0	-879	579
Arbetsmarknad	6 586	6 586	0	5 998	588
Infrastruktur	17 384	17 734	0	17 351	33
Skog och mark	661	661	0	777	-116
Fastighet	1 232	533	-699	470	762
Kultur och bibliotek	7 190	7 190	0	6 933	257
Fritid	11 347	11 717	0	11 441	-94
Kvar att fördela		1 045	1 045		
Samhälle	50 698	51 864	1 166	47 832	2 866

VERKSAMHET Inför kommunstyrelsen 23-10-30	Budget 2023 efter lönekomp.	Budget 2024 KS förslag	Budget 24 VS 23	Utfall 2022	Bu 23 vs utfall 2022
Utskott för Lärande					
Nämnd- och styrelseverksamhet	278	400	122	264	-14
Musikskola	4 655	4 655	0	4 492	163
Förskola	37 895	37 376	-750	35 603	2 273
Grundskola och fritidshem	87 971	86 746	-1 000	79 030	8 716
Anpassad grundskola	2 550	4 300	1 750	3 775	-1 225
BUU admin. (inkl. buffert m.m.)	6 307	5 551	0	5 115	1 192
Kvar att fördela		1 998	1 998		
Lärande	139 656	141 026	1 370	128 279	11 377
Utskott för Omsorg					
Socialförvaltning gemensamt	2 364	3 213	849	2 459	-95
Äldreomsorg (bidrag 3 680 tkr)	80 727	84 300	3 573	80 097	467
HS-enheten	16 991	16 191	-800	13 434	3 557
Socialpsykiatri	4 498	5 622	1 124	3 599	899
LSS	27 570	26 000	-1 570	24 864	2 680
Individ och familjeomsorg	23 491	23 000	-491	25 610	-2 119
Ekonomiskt bistånd	7 030	7 000	-30	5 789	1 241
Familjerätt och rådgivning	1 641	1 641	0	1 530	111
SOC admin. (inkl. buffert m.m.)	16 836	17 500	664	14 000	3 026
Integration (EKB)	-1 200		1 200	-1 604	404
Kvar att fördela		2 540	2 540		
Omsorg	179 948	187 007	7 059	169 776	10 172
Summa Kommunstyrelsen	474 660	487 504	13 122	443 318	31 342

Löneökning, pension och PO ej fördelad		18 186	18 186		
Summa nämndernas nettokostnad	477 243	508 874	31 308	445 758	31 485
			6,6%		7,1%

Bilagor till kommunplanen

Bilaga 1: Prioritering av planer 2024 Orsa

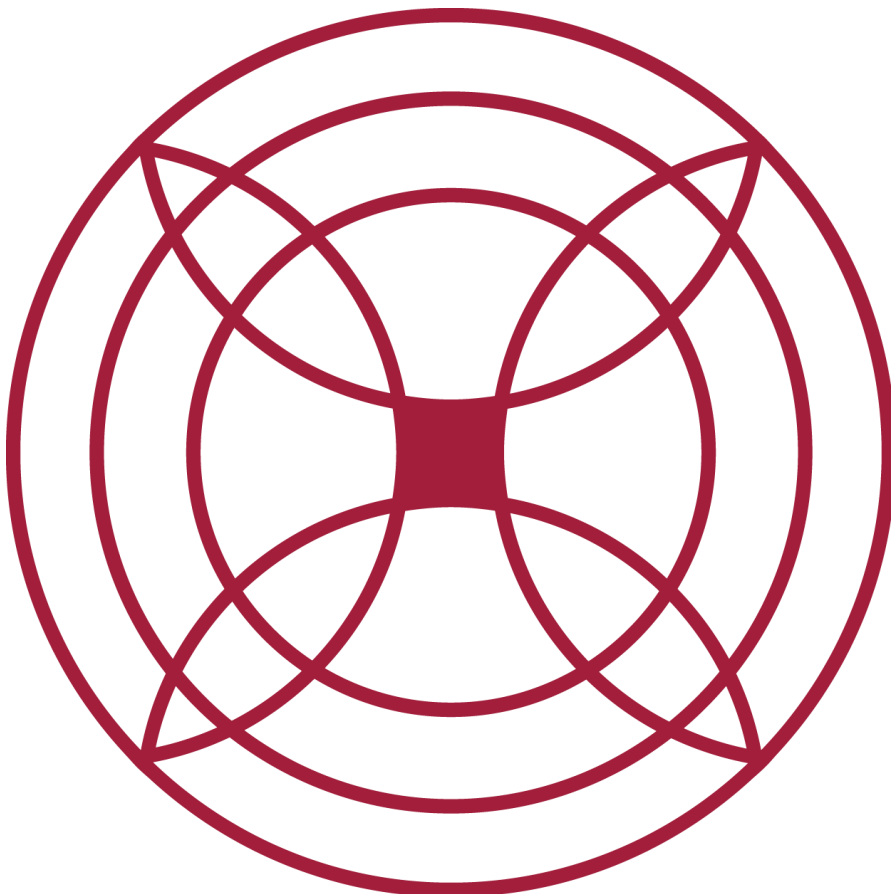
Bilaga 2: Investeringsplan 10-årig

**ORSA
KOMMUN**

PRIORITERING AV PLANER 2024

Innehållsförteckning

Strategi för prioritering av planer.....	3
Syfte	3
Kriterier för prioritering av planarbeten	3
Prioritering av inkomna ansökningar om planändring eller ny detaljplan.....	3
Beslut om planprioritering.....	4
En röd tråd i samhällsplaneringen	4
Detaljplaneprocessen.....	5
Vilande planer och borttagande av beviljade planuppdrag	5
Ersätta äldre detaljplaner	5
Särskilda prioriteringsområden för år 2024	7
Bostäder.....	7
Utveckling av Grönklitt	7
Prioriterade planer 2024.....	8
Detaljplan för Löva strand	8
Detaljplan för Sydöstra Grönklitt	9
Planprogram för Grönklitt.....	10
Detaljplan för bostäder på Viborg 37:1 m.fl.	11
Planeringsstrategi Orsa.....	12
Översikt planprioritering åren 2024 och framåt	13

Strategi för prioritering av planer

Syfte

För att tydliggöra dels hur privata planer, genom inkomna ansökningar om planbesked för planändring eller ny detaljplan hanteras och prioriteras, dels hur kommunens egna planuppdrag ska prioriteras av kommunstyrelsen, har följande strategi tagits fram.

Strategin syftar till att förenkla handläggningen för förvaltningen samt göra prioriteringen och handläggningen av planarbeten mer lättförståelig.

Kriterier för prioritering av planarbeten

För att kunna fokusera på de viktiga planerna men samtidigt se till att alla planer som bedöms lämpliga kan upprättas sker prioritering av planarbeten enligt nedan angivna kriterier.

- Genomförande av ÖP/FÖP och målsättningar i strategiska planer.
- Planer som är av stor betydelse för kommunens verksamheter och som är av stor betydelse för kommunens utveckling.
- Planer som ger exploaterbar mark för verksamheter av stort allmänt intresse. Planerna ska bedömas skapa sysselsättning samt vara attraktiva, lämpliga och aktuella för genomförande.
- Planer som ger exploaterbar mark för bostäder där det finns stort allmänt intresse och som bedöms attraktiva, lämpliga och aktuella för genomförande.
- Särskilda planer av stort allmänt intresse som ej innefattar bostäder eller verksamheter, exempelvis infrastruktursatsningar.

Planerna bedöms även utifrån hur många bostäder eller arbetstillfällen som planen skapar, där ett större antal bostäder eller arbetstillfällen ger en högre prioritering. Om det rör en plan för kommunens verksamheter eller särskilda planer av stort allmänt intresse prioriteras planerna efter hur stor nytta de bedöms göra.

Planerna värderas efter planområdets geografiska närhet till kommunikationer, service och infrastruktur samt efter den rådande efterfrågan av det planen möjliggör, exempelvis bostäder eller arbetstillfällen.

Prioritering av inkomna ansökningar om planändring eller ny detaljplan

När en ansökan om planbesked för planändring eller ny detaljplan inkommer till kommunen alternativt i de fall där kommunen själv vill planlägga gör planenheten en bedömning av hur många av kriterierna och bedömningsgrunderna som planen uppfyller.

Miljö- och byggnadsförvaltningen prioriterar sedan tillsammans med samhällsbyggnadsgruppen mot de pågående prioriterade planarbeten och eventuellt övriga ansökningar som tas upp i kommunstyrelsen för beslut vid samma tillfälle. För de planer som kommunstyrelsen ger positivt planbesked beslutar kommunstyrelsen om planens prioritering efter förslag i ett tjänsteutlåtande.

Om flera planer bedöms uppfylla lika många kriterier och bedömningsgrunder prioriteras de efter när ansökan inkom till kommunen.

Om en ansökan anses vara extra prioriterad finns möjlighet för kommunstyrelsen att prioritera upp planen samtidigt som beslut om planbesked tas. Nya planer som kommunstyrelsen bedömer att inte prioritera upp läggs alltid till sist i planprioriteringen.

En detaljplan med planuppdrag som bedöms som relativt enkel att upprätta och handlägga kan utan beslut av kommunstyrelsen påbörjas och färdigställas trots att den inte ligger överst i prioriteringen om det innebär att handläggarnas arbetstid nyttjas optimalt.

Beslut om planprioritering

Prioriteringen av planer tas upp till beslut i kommunfullmäktige i samband med att kommunplanen tas varje år eller när ny prioritering behöver ske av någon orsak. Kf har delegerat till Ks att fatta beslut om prioriteringar under året. Vid detta tillfälle kan de planer som finns med i prioriteringslistan prioriteras om ifall det känns angeläget. Utöver kriterierna och bedömningsgrunderna ovan kommer hänsyn även att tas till hur länge en plan har väntat i listan och när det är angivet i planuppdraget att planen bedöms kunna antas.

En röd tråd i samhällsplaneringen

Planprioriteringen hanterar framtagandet av såväl översikts- som detaljplanering. Planeringsarbetet bör följa en röd tråd genom vilken lokalisering och utbyggnad/exploatering följer antagna planer och strategier.

För att planering ska ske i den riktning som kommunen förordar krävs att planering och beslutsprocesser går i samma riktning. För att fullfölja den röda tråden i samhällsbyggnadsprocessen och möjliggöra ett framgångsrikt genomförande av översiktsplaner och strategier krävs ett brett samarbete och samverkan mellan många olika aktörer.

Samhällsplanering är en process där kommunen har stor rådgighet och som kräver bred kunskap, involverar många aktörer och påverkas av lagstiftning. Våra livsmiljöer ska formars utifrån en helhetssyn, det vill säga planeringen ska sträva mot att den byggda miljön har goda sociala och fysiska egenskaper. Till sociala egenskaper hör socialt deltagande och människors tillit till varandra och till institutioner.

Kontinuerlig översiktsplanering

Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen av översiktsplan med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Avsikten med en planeringsstrategi är att den ska vara mer framåtsyftande än aktualitetsprövningen i och med att kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen ska vara i fokus. Därför är det också möjligt att ändra strategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom första halvan av mandatperioden behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi inom samma period.

Lokaliseringsutredningar

Kommunen ser utmaningar med att skapa framtida bostadsområden samtidigt som lagstiftaren ställer höga krav på ett områdes lämplighet exempelvis vad avser geoteknik, översvämningar och risker. Därför finns ett behov av att jobba med tidiga lokaliseringsutredningar för att ta fram lämplig mark för utveckling.

Detaljplaneprocessen

Kommunstyrelsen ska ta beslut vid följande skeden i detaljplaneprocessen:

- Uppdrag om och godkännande av Start-PM (om sådant upprättas).
- Godkännande av programhandling (om sådant upprättas) samt ge Miljö- och byggnadsförvaltningen i uppdrag att gå ut på samråd i programskedet.
- Besluta om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det särskilda beslutet ska fattas efter att undersökningen är klar. Om arbetet med att ta fram eller ändra detaljplanen påbörjats efter 31 mars 2020 ska det särskilda beslutet fattas inom ramen för samrådet, det vill säga innan granskningen påbörjas.
- Godkänna samrådshandlingar.
- Godkänna granskningshandlingarna i de fall då planförslaget är av principiell art eller i övrigt av större vikt eller har ändrats väsentligt jämfört med samrådshandlingarna.
- Godkänna ett planförslag som kommunfullmäktige ska anta *eller* anta ett färdigt planförslag i de fall då kommunfullmäktige har delegerat uppgiften att anta detaljplaner till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen behöver inte godkänna upprättade planhandlingar eller ge förvaltningen i uppdrag att gå ut på samråd i planskedet om det inte är av principiell art eller i övrigt av större vikt. Detta kan göras genom att kommunstyrelsen fattar beslut om delegation i samband med planuppdrag.

I de fall där en strategisk miljöbedömning ska genomföras ska kommunstyrelsen fatta nödvändiga beslut. Även eventuella exploateringsavtal eller andra typer av avtal som berör planen ska godkännas samtidigt som planen antas av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Vilande planer och borttagande av beviljade planuppdrag

Påbörjade planer som blir vilande, t.ex. för att planintressenten inte är aktiv i planprocessen eller för att de inväntar beslut eller långa utredningar, flyttas till separat lista för vilande detaljplaner. När en detaljplan är antagen och Miljö- och byggnadsförvaltningen ska påbörja handläggningen av nästa detaljplan går Miljö- och byggnadsförvaltningen först igenom de planer som ligger i sektionen för vilande planer och ser om det har hänt något som gör att det går att fortsätta handläggningen av någon av planerna. I så fall plockas den detaljplanen åter upp till "Pågående planer" och i annat fall påbörjas den detaljplan som ligger överst i planlistan.

Planarbeten som inte sätts i gång, blir vilande under en längre tid eller som inte kan slutföras finns kvar i plankatalogen till dess att de avslutas genom beslut av kommunstyrelsen.

Ersätta äldre detaljplaner

Det finns många äldre detaljplaner som sällan uppfyller dagens krav eller önskemål kring hur planering ska ske och på så sätt är inaktuella. Av den anledningen bör kommunen kontinuerligt fatta beslut om att omarbета och ersätta eller upphäva äldre detaljplaner. Samma kriterier som för övrig

planläggning gäller, se sidan 3. Beslut om att omarbete och ersätta en äldre detaljplan innebär att ett nytt planarbete påbörjas.

Särskilda prioriteringsområden för år 2024

Bostäder

Kommunstyrelsen i Orsa ansvarar för planprioriteringen och även om översyn sker löpande så är det viktigt att årligen besluta om vilka insatser som ska prioriteras under året. Kommunen vill få fram mer mark som går att bebygga med bostäder. Av detta skäl är detaljplaner för bostäder ett prioriterat område. Under år 2023–2024 pågår planarbete med bland annat Löva strand med syftet att skapa nya bostäder.

Utveckling av Grönklitt

Friluftsområdet Grönklitt är aktuellt för utveckling. Ägaren Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB ser potential att växa och vill utöka antalet bostäder i området. Under 2023–2024 arbetar miljö- och byggnadsförvaltningen med både detaljplan och planprogram i Grönklitt. Planprogrammet syftar till att skapa långsiktiga förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av bostäder i Grönklitt, samt att studera frågor som vägar, natur, miljö, parkering osv. i ett större perspektiv.

Prioriterade planer 2024

Detaljplan för Löva strand

Planens syfte

Tillskapa byggrätter för bostäder av blandat slag i naturnära och vackert läge invid Orsajön i Orsas södra delar strax norr om byn Vattnäs.

Huvudman

Kommunen är markägare men detaljplanen kan komma att omfatta flera angränsande fastigheter.

Läge, areal och markägoförhållanden

Invid Orsajön i Orsas södra delar strax norr om byn Vattnäs. Området är stort och bedöms kunna inrymma en större mängd bostäder.

Tidplan

Tidplanen och framskridandet är beroende av att framför allt vägfrågan löses. Orsa kommun behöver ordna en trafiksäker och bra lösning för trafik till och från området.

Uppskattad kostnad för kommunen

Projektet är kommunalt.

Detaljplan för Sydöstra Grönklitt

Planens syfte

Grönklittsområdet växer och Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB har givits positivt planbesked för att tillskapa byggrätter för bostäder i ett område som ligger intill Råtjärnen och området Rovdjursbyn.

Huvudman

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB är ägare till området och är även den part som tagit initiativ till planläggning.

Läge, areal och markägoförhållanden

Planområdet ligger i Grönklittsområdet. Området är relativt stort och bedöms kunna inrymma en stor mängd bostäder. Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB äger marken.

Tidplan

Beslut om planbesked har fattats. Enligt den preliminära tidplanen ska detaljplanen antas under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal har tecknats.

Planprogram för Grönklitt

Planens syfte

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB har målet att Grönklitt ska växa med 8 000 bäddar under de kommande 15 åren. Planprogrammet syftar till att skapa långsiktiga förutsättningar för den stora utbyggnationen och ska peka ut och avgränsa framtida nybyggnadsområden. Infrastrukturen, natur- och rekreationsvärden, omdragning av längdskidsspår och tillgången till liftar är aspekter som behöver studeras i planprogrammet.

Huvudman

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB är ägare till området.

Läge, areal och markägoförhållanden

Planområdet omfattar hela Grönklittsanläggningen (Hansjö 135:68) som ägs av Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB.

Tidplan

Enligt den preliminära tidplanen ska planprogrammet samrådats och godkännas under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal ska tecknas.

Detaljplan för bostäder på Viborg 37:1 m.fl.

Planens syfte

Privat projekt som syftar till att tillskapa byggrätt för bostäder på ett område intill Digerbergets skola i Orsa.

Huvudman

Initiativ till exploatering kommer från privat ägare. Detaljplaneringen avser ett antal privatägda fastigheter.

Läge, areal och markägoförhållanden

I området Viborg intill Digerbergets skola. Området omfattar cirka 15 000 m² och ägs av en privat aktör.

Tidplan

Beslut om planbesked fattades av kommunstyrelsen 19 september 2022. Planen har givits hög prioritet. Under 2023 har detaljplanearbetet, som drivs av konsulter som anlits av exploitören, pausats efter att det visade sig att mer utredning krävdes innan detaljplanearbetet kunde fortsätta. Om utredningsarbetet leder fram till förändrade förutsättningar som gör det möjligt att återuppta detaljplanearbetet är kommunen redo att göra det under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal behöver tecknas.

Planeringsstrategi Orsa

Planens syfte

Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Översikt planprioritering åren 2024 och framåt

Prioriterade planer 2024

DP Löva strand
DP Sydöstra Grönklitt
Planprogram Grönklitt
Planeringsstrategi
DP Viborg

Preliminär start 2025

DP Söder om Grönklitt (Hansjö
168:1)

Ej tidsatta planer

Vindbruksplan
DP Skeer

Orsa Kommun	Prognos		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
	2023	2024									
KS											
Reservkraftsbehov Lillåhem		1 700									1 700
Reservkraftsbehov Kommunhuset, lagt under kommunchef	300										300
Reservkraftsbehov Kommunhuset, Bidrag fr MSB, under kommunc	-50										-50
SÄBO	20 000	80 000	150 000	128 800							378 800
Summa Kommunstyrelsen	20 250	81 700	150 000	128 800	0	0	0	0	0	0	380 750
SoU											
Nytt ledningssystem	1 369										1 369
IT projektsystem	744										744
Köksutrustning	700	400	1 600	400	400	400	400	400	400	400	5 500
Intendent / vaktm	350					800					1 150
Datorer			100			100					200
Summa Service o Utveckling	3 163	400	1 700	400	400	1 300	400	400	400	400	8 963

Samhälle	Prognos										Summa
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
Ospec invest gata-park Sandhedsbron	2 000	9 000	7 000								18 000
Blästgatan, 22,2 mkr, inkl pumpstation o belysning		15 000	7 200								22 200
Ombyggnad gator	2 300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	11 300
Gång och cykelbanor	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Vägbelysning	2 400	1 000	500	500	500	500	500	500	500	500	7 400
Vägbelysning samförläggn el	1 400	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 900
Gata samförläggning VA	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 000
Summa Gata	9 600	28 000	17 700	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	79 800
Stadsnät	3 000	4 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	17 000
Reservkraftsbehov Stadsnätsnoden	337										337
Summa Stadsnät	3 337	4 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	17 337
Utrivning alt. renovering Stordammen	250		5 000	5 000							10 250
Inköp av mark	1 000	1 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 500
Ospec Mark-och exploatering	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Exploatering Löva strand (oklart hur planenhet fakturerar) kolla investeri	1 000	3 000	6 000	13 000	7 000						30 000
Kommande exploateringar		4 500		4 000	4 000	4 000					16 500
Summa Mark	2 750	9 500	12 500	23 500	12 500	5 500	1 500	1 500	1 500	1 500	72 250
Kultur och bibliotek		150		150		150		150		150	750
Summa Kultur o bibliotek	0	150	0	150	0	150	0	150	0	150	750
Fordon	100	300									400
Bollplaner	300	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 200
Ridhuset	600	300	300	500	300	300		300		300	2 900
Ungdomens hus		50		50		50		50		50	250
Ishallen	2 300	500	500	500	500	500	500	250	250		5 800
Rörliga friluftslivet	300	300	300	300	300	300		300		250	2 350
Tallhed kartläggning underhålls- och utvecklingsplan		300								300	600
Summa Fritid	3 600	1 850	1 200	1 450	1 200	1 250	600	1 000	350	1 000	13 500
Sa Samhälle brutto	19 287	43 500	32 400	31 600	18 200	11 400	6 600	7 150	6 350	7 150	183 637
Försäljning tomter Löva Strand				-10 000	-10 000	-10 000					-30 000
Försäljning tomter		-1 000	-5 000		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000			-18 000
Försäljning tomter (utökat preliminärt)	0	-800	-800		-200	-200			-200		-2 200
Summa Försäljning	0	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200	-13 000	-3 200	-3 000	-200	0	-50 200
Summa Samhälle	19 287	41 700	26 600	21 600	5 000	-1 600	3 400	4 150	6 150	7 150	133 437

	Prognos											
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa	
Lärande												
Centralt invent 10 år	1 000	1 000	500	500	500	500	500	500	500	500	6 000	
Centralt invent 5 år												0
Centralt IT 3 år	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	15 000	
Utemiljö		800	100	100			100		100		1 200	
Summa Lärande	2 500	3 300	2 100	2 100	2 000	2 000	2 100	2 000	2 100	2 000	22 200	
Omsorg												
Centralt datorer 3 år	250	300	310	320	330	340	350	360	370	380	3 310	
Övrigt	300	100	90	155	120	120	150	115	80	100	1 330	
ÄHO inventarier	0		195	3 950	185	130	175	170	165	165	5 135	
Centralt bilar 5 år	3 100	500	2 600	2 625	2 650	2 140	2 700	2 725	2 750	2 220	24 010	
Summa Omsorg	3 650	900	3 195	7 050	3 285	2 730	3 375	3 370	3 365	2 865	33 785	
Summa investeringar kommunen, brutto	48 850	129 800	189 395	169 950	23 885	17 430	12 475	12 920	12 215	12 415	629 335	
Avyttringar	0	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200	-13 000	-3 200	-3 000	-200	0	-50 200	
Summa investeringar kommunen, netto	48 850	128 000	183 595	159 950	10 685	4 430	9 275	9 920	12 015	12 415	579 135	
Orsa Lokaler AB	25 620	58 000	17 000	5 000	19 000	17 000	17 000	22 000	8 000	8 000	196 620	
Orsabostäder AB	15 950	34 800	30 600	15 600	35 000	15 000	35 000	15 000	35 000	35 000	266 950	
Orsa Vatten och Avfall AB	48 965	73 990	55 970	20 720	16 650	45 050	24 050	13 900	8 900	8 900	317 095	
Summa investeringar kommunkoncernen, brutto	139 385	296 590	292 965	211 270	94 535	94 480	88 525	63 820	64 115	64 315	1 410 000	

	KS,K-				Miljö o			Lärande	Omsorg	Lönekomp	Summa
	KF	KS	chef,stab	Gymnasiet	Bygg	Serv o utv	Samhälle				
Utfall 2022	2 440	443 316	33 542	37 555	5 970	20 363	47 832	128 278	169 776		445 756
Budget 2022	2 803	452 608	34 571	41 000	7 418	21 480	47 259	132 508	168 372		455 411
Avvikelse 2022	363	9 292	1 029	3 445	1 448	1 118	-573	4 230	-1 404		9 655
Budget 2023 efter lönekompensation	2 583	474 661	32 403	41 102	7 943	22 910	50 698	139 656	179 949		477 244
Förändring jfirt utfall 2022	143	31 345	-1 139	3 547	1 973	2 548	2 866	11 378	10 173	0	31 488
Förändring jfirt budget 2022	-220	22 053	-2 168	102	525	1 430	3 439	7 148	11 577	0	21 833
Utgångsläge Budget 2024 = B 2023	2 583	474 661	32 403	41 102	7 943	22 910	50 698	139 656	179 949	5 400	482 644
Ej verksamhetsfördelat		5 929	85			261	1 045	1 998	2 540		5 929
Utökad höjd för lönekomp										3 200	3 200
Höjt PO		2 700									2 700
Förändring kap kostn avskrivningar		800									800
Förändring kap kostn ränta		4 800									4 800
Övrig reserv		1 286									1 286
Ökade arvoden	100										
Partistöd		0									0
Revisionen	220	0									220
Folkomröstning	200	0									200
Överförmyndare	81	0									81
Yrkes arb förtroendevalda o lpads		100	100								100
Brottsförebyggande åtgärder (finansieras via bidrag)		0									0
Medel till KS förfogande		100	100								100
Utvecklingsmedel		-150	-150								-150
Visselblåsarfunktion (personal)		30	30								30
Brand		329	329								329
Gymnasiet löneökningar och hyra		745		745							745
Upphandlingsenheten		0									0
Löneservice		55	55								55
Miljö och Bygg		0									0
Licenskostnad, Hypergene och Stratsys		195					195				195
Inköpssamordnare från SoU till ekonomi		0	662				-662				0
Livsmedel kosten		800					800				800
Fastigheter från Samhälle till SoU		0					699	-699			0

	KF	KS	KS,K-chef,s Gymnasiet	Iljöö o Bygg	Serv o utv	Samhälle	Lärande	Omsorg	Lönekomp	Summa	
Utskottet för Samhälle		100				100				100	
Verksamhetsledare Geopark och Visit Dalarna		0								0	
Drifttekniker Gata Park		200				200				200	
Fritidskordinator 50%		100				100				100	
Bidrag vägar OBS		150				150				150	
Förvaltningsavtal OLAB		270				270				270	
Utskottet för Lärande		122					122			122	
Barnomsorg på obekvämt arbetstid		-500					-500			-500	
Anpassad grundskola		1 750					1 750			1 750	
Föreslagen besparing		-1 000					-1 000			-1 000	
Administration inkl buffert		-1 000					-1 000			-1 000	
Utskottet för Omsorg		49						49		49	
Utökad vikariepool		1 000						1 000		1 000	
Äldreomsorg		1 573						1 573		1 573	
Hemtjänsten		2 000						2 000		2 000	
Hs-enheten		-800						-800		-800	
Socialpsykiatrin		1 124						1 124		1 124	
LSS		-500						-500		-500	
Insatser BoU		500						500		500	
Myndighetsservice		500						500		500	
Våld i nära relationer (bidraget försvinner)		250						250		250	
Färdtjänst skatteväxling		-200						-200		-200	
LSS		-1 070						-1 070		-1 070	
IFO		-992						-992		-992	
Ekonomisk bistånd		-30						-30		-30	
ÄHO-chef		800						800		800	
Administration		-886						-886		-886	
Integration		1 200						1 200		1 200	
Summa ramar 2024	3 184	497 090	33 614	41 847	7 943	24 203	51 864	141 026	187 007	8 600	508 874
		0								0	
	3 184	497 090	33 614	41 847	7 943	24 203	51 864	141 026	187 007	8 600	508 874
Förändring	601	22 429	1 211	745	0	1 293	1 166	1 370	7 058	3 200	26 230
Ramar till kommunplan	3 184	497 090	33 614	41 847	7 943	24 203	51 864	141 026	187 007	8 600	508 874

§ 143

KS 2023/242

Prioritering av planer 2024

Beslut

Kommunstyrelsen fastställer prioritering av planer 2024.

Sammanfattning av ärendet

Orsa kommuns övergripande planprioritering syftar till att säkerställa den politiska viljeinriktningen för kommunens fysiska planering och skapa förutsättningar för att uppnå kommunens långsiktiga mål om till exempel tillväxt. Underlaget utvisar prioriteringsordning för framtagande av detaljplaner, planprogram och översiktsplaner.

Miljö- och byggnadsförvaltningen och planenheten har tagit fram förslag till övergripande planprioritering.

För att tydliggöra hur kommunala och privata detaljplaner ska prioriteras tar kommunen fram strategi för hantering av planer. Detaljplaner prioriteras utifrån givna kriterier och bedömningsgrunder. Hänsyn tas även till hur länge en plan har legat på väntelistan och när det är angivet i planuppdraget att planen bedöms kunna antas.

Särskilda prioriteringsområden 2023–2024 är bostäder och utveckling i Grönklittsområdet.

Om det under året framkommer behov av omprioritering så har dock kommunstyrelsen delegation att fatta sådana beslut.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande från planenheten 2023-09-25

Prioritering av planer 2024, 2023-09-13

Förslag till beslut

Utskottet för strategi föreslår:

Kommunstyrelsen fastställer prioritering av planer 2024.

Skickas till

Samhälle Orsa

Planenheten Miljö- och byggnadsförvaltningen

§ 148

KS 2023/273

Revidering kart-, mät- och byggtaxa

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige:

1. anta reviderad kart-, mät- och byggtaxa.
2. den reviderade taxan börjar gälla 1 januari 2024.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har gjort en översyn av taxor och avgifter inom förvaltningens olika områden.

Då förvaltningen ser en ökad efterfrågan om utlämnande av allmän handling i andra format än A4, exempelvis kartor och ritningar, ses ett behov av en taxa som stöd för att kunna ta betalt vid dessa förfrågningar. Nuvarande taxa saknar denna möjlighet.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljö- och byggnadsförvaltningen 2023-04-12

Reviderad kart-, mät- och byggtaxa 2023-04-12

Protokollsutdrag Miljö- och byggnadsnämnden 2023-04-26 §58

Förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden föreslår utskottet:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige:

1. anta reviderad kart-, mät- och byggtaxa
2. den reviderade taxan börjar gälla 1 januari 2024

Skickas till

Kommunfullmäktige

MORA • ORSA

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2023-04-12
Dnr: 2023/105, 2.0.6

1(1)

Avdelning

Miljö- och byggnadsnämnden

Revidering kart-, mät och byggtaxa

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har gjort en översyn av taxor och avgifter inom förvaltningens olika områden.

Då förvaltningen ser en ökad efterfrågan om utlämnande av allmän handling i andra format än A4, exempelvis kartor och ritningar, ses ett behov av en taxa som stöd för att kunna ta betalt vid dessa förfrågningar. Nuvarande taxa saknar denna möjlighet.

Beslutsunderlag

Reviderad kart-, mät- och byggtaxa

Förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige i Mora respektive Orsa kommun:

1. att anta reviderad kart-, mät- och byggtaxa.
2. att den reviderade taxan börjar gälla 1 januari 2024

Sändlista

Kommunstyrelsen Mora
Kommunstyrelsen Orsa

Lena Bergman
Förvaltningschef

MORA • ORSA

BYGGLOV, KART- OCH MÄTTAXA **MILJÖ- OCH** **BYGGNADSFÖRVALTNINGEN**

Bygglov, kart- och mättaxa

Fastställd	Kommunfullmäktige, Mora 2022-05-30 § 46
	Kommunfullmäktige, Orsa 2022-11-28 § 35
Reviderad	-
Produktion	Miljö- och byggnadsförvaltningen
Dnr	MBN 2023/102

Innehåll

Inledning	4
Kommunfullmäktiges beslut om taxa	4
Avgiftsbestämning	4
Betalning av avgift.....	4
Avräkning	4
Överklagande av avgiftsbeslut i enskilda fall	5
Beräkning av avgifter enligt taxan	6
Benämningar av faktorer för beräkning av avgifter	6
Tabeller	8
Tabell 1 Tidsersättning	8
Tabell 2 Underrättelse och expediering.....	8
Tabell 3 Handläggningsfaktor för bygglov HF1.....	8
Tabell 5 Justering av bygglovsavgifter.....	9
Tabell 6 Avgift för besked/dispens	10
Tabell 7 Beslut om ny kontrollansvarig (KA).....	10
Tabell 8 Nybyggnad-Bygglovavgift.....	11
Tabell 9 Enkla byggnader/anläggningar.....	12
Tabell 10 Nybyggnad av balkong och inglasning av balkong (flerbostadshus).....	12
Tabell 11 Fasadändring/murar och plank.....	12
Tabell 12 Anmälan (icke lovpliktig åtgärd)	13
Tabell 13 Rivning.....	14
Tabell 14 Bygglov för skyltar och ljusanordningar.....	14
Tabell 15 Marklov	15
Tabell 16 Master, torn, vindkraftverk	15
Anläggning på land.....	16
Anläggningar i vatten.....	16
Tabell 18 Avslag/avvisning/återkallande av ansökan.....	17
Tabell 19 Avgift för anvisning av fastighetsgräns.....	18
Tabell 20 Avgift för nybyggnadskarta	18
Tabell 21 Avgift för utstakning	17
Tabell 22 Lägeskontroll.....	17
Tabell 23 Avgift för tillfälligt nyttjande av digital geografisk information	18
Tabell 24 Avgifter för kopior, skanning, avskrift mm. av allmänna handlingar.....	19
24:1 Avgifter för skanning i andra format än A4, levereras som pdf För utskrift på papper tillkommer kostnad enligt tabell 24:2.....	19

Inledning

En väl fungerande taxa är ett viktigt hjälpmedel för att kommunerna ska kunna få täckning för sina kostnader för den verksamhet i enlighet med plan-och bygglagen (PBL) som kan finansieras via avgifter. Denna taxa bygger på Sveriges kommuner och regioners (SKR) förslag på taxa för åtgärder som handläggs enligt plan-och bygglagen 2010:900. Förändringar i lagen som trädde i kraft 2019 innebär ett förändrat arbetssätt och nya begrepp och för att täcka kostnader för dessa nya och förändrade uppgifter behövs en uppdaterad taxa.

Kommunfullmäktiges beslut om taxa

Av 12 kap 10 § PBL framgår att grunderna för hur avgifterna ska beräknas ska anges i en taxa fastställd av kommunfullmäktige och ett beslut om ändring av taxor kan inte delegeras till nämnden. Taxan gäller från och med det datum då protokollet med kommunfullmäktiges beslut om taxa har justerats, om inte senare tidpunkt angivits.

Avgiftsbestämning

Avgiften för ärende beräknas efter den taxa som gäller vid påbörjad handläggning. Finner nämnden att det finns särskilda skäl som motiverar en höjning eller minskning av avgiften, får nämnden besluta detta för visst slag av ärenden eller för särskilt ärende. Om en åtgärd inte kan hänföras till en särskild grupp i tabellerna, beslutar nämnden om skälig avgift grundad på tidsersättning.

Miljö- och byggnadsnämndens rätt att i varje särskilt fall bestämma om avgift får beslutas av tjänsteman vid nämnden enligt särskild delegationsordning.

Betalning av avgift

Betalning av avgift ska ske till nämnden inom den tid som anges i faktura. Betalas inte avgift vid den förfallodag som anges i fakturan utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) från förfallodagen tills betalning sker. Avgifter kan tas ut i förskott.

Avräkning

Om sökanden så begär ska nämnden återbetala i förskott erlagda avgifter för åtgärder som inte vidtagits. Ovanstående gäller startbesked under förutsättning att kontrollplan följts och projektet inte fullföljts inom föreskriven tid.

Slutavräkning sker när slutbesked utfärdas.

Om slutlig avgift för startbesked och upprättande av kontrollplan avviker ifrån i förskott betald avgift ska avräkningen ske senast när slutbesked överlämnas.

Ränta utgår ej på belopp, som återbetalas respektive tilläggsdebiteras, för tid innan betalningen ska ske.

Tid för begäran om återbetalning hanteras enligt preskriptionslagen.

Överklagande av avgiftsbeslut i enskilda fall

Beslut om påförande av avgift i enskilda fall kan överklagas enligt 13 kap. 3 § plan- och bygglagen hos Länsstyrelsen. Den som vill överklaga ska ge in handlingarna till miljö- och byggnadsnämnden inom tre veckor från den dag han fick del av beslutet.

Beräkning av avgifter enligt taxan

Denna taxa gäller för bygglov-, kart- och mätverksamheten inom Miljö- och byggnadsförvaltningen Mora Orsa. Avgifterna tas ut med stöd av plan- och bygglagen (2010:900), eller kommunallagen (1991:900), om inget annat anges. Avgifterna är avsedda att täcka kommunens kostnad för den aktuella myndighetsutövningen eller tjänsten. Avgifterna är inte momsbelagda, om inget annat anges. Taxan består av bestämmelser med tillhörande tabeller och bilagor.

Flertalet av avgifterna beräknas som en funktion av ett värde som utgör en tusendel av gällande prisbasbelopp (mPBB) enligt lagen (1962:381), om allmän försäkring samt ärendeberoende faktorer som grundar sig på den tidsåtgång och komplexitet som handläggningen av respektive ärendetyp kräver. Därutöver justeringsfaktor N vars syfte är att anpassa avgiftsnivån till förhållanden inom kommunen.

I denna taxa är justeringsfaktorn N satt till 1,0.

Benämningar av faktorer för beräkning av avgifter

HF	Handläggningsfaktor
KOM	Faktor för kommunikering
KF	Kartfaktor
mPBB	”Milliprisbasbelopp” en tusendels prisbasbelopp ¹
MF	Mättningsfaktor
N	Justeringsfaktor
NKF	Nybyggnadskartefaktor
OF	Objektfaktor
UF	Utstakningsfaktor

Grundprincip för beräkning av avgift: Faktor x mPBB x N.

Avgift för bygglov/startbesked: beräknas efter bruttoarean (BTA) + öppenarean (OPA).

Mättningsavgift: beräknas efter byggnadsarean BYA + OPA.

Kartavgift: beräknas efter markarean.

Nybyggnad: Uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats.

Tillbyggnad: Ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym.

Ombyggnad: Ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas.

Ändring: En eller flera åtgärder som ändrar en byggnads konstruktion, funktion, användningssätt, utseende eller kulturhistoriska värde.

Vid beräkning av BTA, OPA och BYA skall mätreglerna enligt Svensk Standard SS 21054:2009 utgåva 1 gälla i tillämplig omfattning. Arean bestäms med den noggrannhet som inlämnade ritningar medger.

Vid definition av byggnadshöjd, sluttningsvåning, källare m.m. skall beräkningsregler och definitioner enligt plan- och byggförordningen tillämpas.

---

¹ PBB för 2023 = 52 500 kr enligt SCB. mPBB är således lika med 52,5

Avgiften kan också tas ut genom tidsersättning enligt fastställd timtaxa. Vid tidsersättning tas kostnad för administration ut med minst en timme.

Vid tidsersättning kan också ersättning för resa utgå om så erfordras.

Tabeller

Tabell 1 Tidsersättning

Timersättning kan tas ut enligt nedanstående tabell.

Timpris	872 kr/h ¹
---------	-----------------------

Miljö- och byggnadsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) besluta att höja de i denna taxa antagna fasta avgifterna och timavgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på SKL:s webbplats i oktober månad.

Utgångspunkt för indexuppräkningsen är oktober månad 2021.

Tabell 2 Underrättelse och expediering

Denna taxa används när kommunikering krävs. Taxan tillämpas även vid kommunicering av avslagsbeslut och vid tillsyn.

Avgift = KOM x mPBB x N

Antal	Kommentarer	KOM	Avgift
Sakägare 1-5		10	473
Sakägare 6-10		20	946
Sakägare 11-25		30	1 419
Sakägare 26-		60	2 838
Kungörelse	+ faktiskt annonskostnad	40	1892
Kungörelse av beslut i Post-och Inrikes Tidning	+ faktiskt annonskostnad	6	284

Tabell 3 Handläggningsfaktor för bygglov HF1

Avgift för bygglov = Summan av alla tillämpliga HF 1 x OF x mPPB x N (OF enligt tabell 8)

Se tabell 3 och tabell 6 för eventuellt tillkommande

Åtgärd	HF 1
Administration inkl. arkivering	7
Planprövning	3
Planenlighet inom detaljplan	
Byggnaden	7
Placering, yttre utformning och färgsättning Användbarhet och tillgänglighet	

¹ Indexuppräknad enligt Miljö- och byggnadsnämndens beslut 2023-01-02, § 5.

Tomten (Gäller oftast nylokalisering)	7
Tomts ordnande inkl utfart och parkering Enkel kontroll av handlingar för grundläggning och dagvattenanslutning Fyllning och schaktning (då marklov ej erfordras) Skyddsåtgärder mot skred och högvatten Utrymnings- och räddningsvägar Måttgranskning Besiktning (platsbesök)	

Tabell 4 Handläggningsfaktor för startbesked HF 2

Avgift = Summan av alla tillämpliga HF2 x OF x mPPB x N (OF enligt tabell 8)

Åtgärd	HF 2
Administration, inkl. arkivering och registrering av kontrollansvarig	7
Startbesked	
Startbesked inkl. tekniskt samråd och fastställande av kontrollplan, eller	1
Startbesked och fastställande av kontrollplan, eller	0
Startbesked (gäller även rivning)	5
	5
Arbetsplatsbesök	5
Extra arbetsplatsbesök/per styck	5
Slutsamråd, inkl. slutbesked	6
Slutbesked, avslut eller interimistiskt slutbesked	3

Tabell 5 Justering av bygglovsavgifter

Bygglovsavgift avser lovprövning utom HF2

Åtgärd	Avgift
Lämplighet/lokaliseringsprövning, inget förhandsbesked och utanför detaljplan	1,25 bygglovsavgift
Tillägg för prövning av avvikelser mot detaljplan	1,2 bygglovsavgift
Varsamhet	1,1 bygglovsavgift
Tillbyggnad	Ingen justering
Ombyggnad och ändrad användning	Ingen justering

Tidsbegränsat bygglov	0,75 bygglovsavgift
Tidsbegränsat bygglov, evenemang (1–4 veckor)	0,3 bygglovsavgift
Tidsbegränsat bygglov, förlängning	0,5 bygglovsavgift
Tidsbegränsat bygglov, säsong	0,75 bygglovsavgift
Tidsbegränsat bygglov, säsong, förlängning	0,5 bygglovsavgift
Enkel byggnad (oisolerad, t.ex. lagerhall)	0,3 bygglovsavgift

Tabell 6 Avgift för besked/dispens

Typ av besked	Avgift	Avgift
Förhandsbesked (avgift per prövad tomt)	100 mPBB-utanför planlagt område (x N)	4 730
Strandskyddsdispens	100 x mPBB x N	4 730
Strandskyddsdispens, i samband med prövning av förhandsbesked eller bygglov	50 x mPBB x N	2 365
Strandskyddsdispens, för båthus, bryggor samt komplementbyggnad inom befintlig tomtplatsavgränsning	50 x mPBB x N	2 365
Ingripandebesked	Tidsersättning	
Villkorsbesked	Tidsersättning	

Avgift för kommunikering tillkommer enligt tabell 3.

Tabell 7 Beslut om ny kontrollansvarig (KA)

Avgift = HF x mPBB x N

Åtgärd	Avgift
Ny KA	Tidsdebitering

Tabell 8 Nybyggnad-Bygglovavgift

Gäller för ”standardärende” inom detaljplan, utan avvikelse och kommunikering

Avgiften utgör summan av avgifterna för de åtgärder som byggnadsnämnden vidtar i samband med bygglov respektive startbesked. Avgift för att upprätta eller ändra detaljplan, områdesbestämmelser eller fastighetsplan tillkommer enligt särskild taxa eller genom upprättat planavtal.

Se tabell 4 och 5 angående tillämpliga HF. Avgiften inkluderar ett arbetsplatsbesök (utom vid mycket enkla byggnader).

$$\text{Bygglovavgift} = \text{mPBB} \times \text{OF} \times (\text{HF1} + \text{HF2})^2 \times \text{N}$$

Area (m ²) – BTA + OPA	OF	HF 1	HF 2	Avgift
Mycket enkla byggnader, < 49 m ²	2	20	20	3 784
0-24	2	24	28	4 919
25-49	4	24	28	9 838
50-129	6	24	28	14 757
130-199	8	24	28	19 676
200-299	10	24	28	24 752
300-499	14	24	28	34 434
500-799	20	24	28	49 192
800-1199	26	24	28	63 950
1 200-1 999	36	24	28	88 546
2 000-2 999	46	24	28	113 142
3 000–3 999	56	24	28	137 738
4 000-4 999	64	24	28	157 414
5 000-5 999	72	24	28	177 091
6 000-7 999	88	24	28	216 445
8 000-9 999	100	24	28	245 960
10 000-14 999	125	24	28	307 450
15 000-24 999	170	24	28	414 900

25 000-49 999	235	24	28	578 006
50 000-100 000	400	24	28	983 840
Enkel byggnad (ex. oisolerad tälthall)	0,3x OF (intervall enl. ovan)	24	28	
Flytt av befintlig komplementbyggnad inom fastighet	2	20	20	3 784

² Bygglov inklusive startbesked

Tabell 9 Enkla byggnader/anläggningar

Bygglovavgift = mPBB x OF x (HF1 + HF2) x N

Typ	Yta BTA	OF	HF1	HF2	Avgift
Enkel fäbodstuga, skogskoja	< 60 m ²	3	14	15	4 115
Transformatorstation/pumpstation	< 25 m ²	4	14	13	5 108

Tabell 10 Nybyggnad av balkong och inglasning av balkong (flerbostadshus)

Bygglovavgift = mPBB x HF x N

Typ	HF	Avgift
Balkong 1-10 st	130	6 149
Balkong 11>	200	9 460
Inglasning av balkong 1-10 st	65	3 075
Inglasning av balkong 11>	200	9 460

Tabell 11 Fasadändring/murar och plank

Bygglovavgift = mPBB x OF x (HF1 + HF2) x N

Övrigt – utan konstr.	OF	HF1	HF2	Avgift
Fasadändring, mindre (ex. färgbyte på enbostadshus)	2	11	10	1 987

Fasadändring, större (ex. fasadbyte på flerbostadshus)	4	11	10	3 973
Mur och eller plank vid enbostadshus	2	11	10	1 987
Mur och/eller plank – bullerplank/stabilitet – oavsett material	6	11	10	5 960

Tabell 12 Anmälan (icke lovpliktig åtgärd)

Avgift = HF 2 x mPBB x N

Typ	HF 2	Avgift
Eldstad/st	50	2 365
Eldstad ingående i ny- och tillbyggnad	25	1 182
Ventilationsanläggning enbostadshus	50	2 365
Ventilationsanläggning övriga	150	7 095
Ändring av bärande konstruktion/brandskyddet, mindre	50	2 365
Ändring av bärande konstruktion/brandskyddet, större	150	7 095
Installation eller väsentlig ändring av VA i en byggnad eller inom tomt	50	2 365
Fett-/oljeavskiljare	50	2 365
Rivningsanmälan	50	2 365
Installation eller väsentlig ändring av hiss	100	4 730
Installation av enklare typ av hiss (stoltrapp)	50	2 365
Tillbyggnad av en- eller tvåbostadshus med högst 15 kvm BTA (Attefall)	OF = 2	3 533

Komplementbyggnad högst 25 kvm (Attefall)	OF = 2	3 533
Komplementbostadshus högst 25 kvm (Attefall)	OF = 4	6 854
Inreda ytterligare bostad i enbostadshus	OF = 4	6 854

Typ	HF 2	Avgift
Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk (alt tidsersättning vid enklare typ av vindkraftverk/vindsnurror)	200	9 460
Därutöver per vindkraftverk	100	4 730
Takkupor - Attefall som ej berör bärande konstruktion	50	2 365

Tabell 13 Rivning

Avgift = HF x mPBB x N

Rivning	HF	Avgift
Rivning mindre/enklare komplementbyggnader (som inte kräver rivningsplan)	50	2 365
< 250 m ² BTA	100	4 730
250-999 m ² BTA	200	9 460
>1000 m ² BTA	400	18 920

Tabell 14 Bygglov för skyltar och ljusanordningar

Avgift = HF x mPBB x N

Administrationsavgift ingår i avgiften för skyltar och ljusanordningar

Åtgärd		HF om liten påverkan på stads- eller landskapsbilden	Avgift	HF om stor påverkan på stads- eller landskapsbilden	Avgift
Vepa	≤ 20 m ²	50	2 365		
Stor vepa	≥ 20 m ²			100	4 730

Skyltar och ljusanordningar	1 -5 m ²	50	2 365	100	4 730
Skyltar och ljusanordningar större än fem kvadrat	> 5 m ²	100	4 730	150	7 095
Därutöver per skylt		10	473	25	1 183
Pylon, skyltpelare, stadspelare		50	2 365	150	7 095

Tabell 15 Marklov

Åtgärd	Avgift
Marklov såväl schaktning som fyllning	Tidersättning

Tabell 16 Master, torn, vindkraftverk

Avgift = (HF1 + HF2) x mPBB x N

Master, torn, vindkraftverk	Beskrivning	HF 1 alt tidersättning	HF 2 Tidersättning	Avgift
Radio- och telemast eller torn + en teknikbod	ett torn	250	Antal timmar (minst 1)	11 825
Radio- och telemast eller torn + en teknikbod	fler än ett	550	Antal timmar (minst 1)	26 062
Vindkraftverk	ett verk	550	Antal timmar (minst 1)	26 062
Vindkraftverk	upp till 4 st	1 200	Antal timmar (minst 1)	56 807
Vindkraftpark (>5 verk)		2 500	Antal timmar (minst 1)	118 250

Tabell 17 Bygglov för anläggningar ³**Anläggning på land**

Avgift = (HF 1 + HF 2) x OF x mPBB x N

Objekt	Beskrivning	OF	HF1	HF 2	Avgift
Anläggningens yta	2 000-4 999 m ²	50	24	28	122 980
"-	5 000-10 000 m ²	70	24	28	172 172
"-	≥ 10 000 m ²	90	24	28	221 364
Mindre anläggningar t.ex. parkeringsplats	Antal timmar (minst 2)				
Upplag/materialgård	Antal timmar (minst 2)				
Tunnel/bergrum	Antal timmar (minst 2)				

Anläggningar i vatten

Objekt	Beskrivning	OF	HF1	HF2	Avgift
Småbåtshamn	för fler än 10- 12 båtar, < 5 000 m ²	10	24	28	24 596
Marina 5 000-10 000 m ² , flera bryggor	för fler än 10- 12 båtar	80	24	28	196 768

³ Exempel på anläggning (enligt plan- och byggförordningen): begravningsplats, campingplats, idrottsplats, friluftsbad, golfbana, kabinbana, minigolf, motorbana, nöjespark, skidbacke med lift, skjutbana.

Tabell 18 Avslag/avvisning/återkallande av ansökan

Avgift = HF x mPPB x N

Ärendetyp	Beskrivning	Avgift
Anstånd	ingen avgift	
Avslag bygglov, marklov och rivningslov	Halv avgift HF 1 alternativt tidsersättning	
Avslag förhandsbesked och strandskyddsdispens	Halv avgift	
Avvisa ansökan	Tidsersättning minst 2 tim	

Tabell 19 Avgift för anvisning av fastighetsgräns

Anvisning gräns består av utredning och efterforskning i Lantmäteriets arkiv samt mätning och markering i fält. Några nya, rättsligt bindande, gränsmarkeringar görs inte vid en gränsutvisning.

Beskrivning	Avgift
Utstakning, detaljpunkter, mätninglinjer och arbetsfixar	Tidsersättning, se tabell 1. Minsta debitering 2 timmar.

Tabell 20 Avgift för nybyggnadskarta

Nybyggnadskarta krävs om byggnadsnämnden anser det nödvändigt. Nämnden anger riktlinjer för när nybyggnadskarta ska upprättas. För nybyggnadskartor som tillhandahålls utanför samband med bygglovsprövning tillkommer 25 % moms.

Åtgärdsfaktor (kartavgift = NKF x N) vid upprättande av nybyggnadskarta m.m. Avgift

= mPBB x NKF x N

Nybyggnadskarta ⁴	NKF eller tidsersättning (med fältarbete)
Enbostadshus/enstaka byggnad, oavsett tomtyta	150
Övriga byggnader; sammanbyggda enbostadshus, flerfamiljshus samt alla övriga byggnader och anläggningar. Tomtyta mindre eller lika med 1 999 m ² .	150
2 000-4 999 m ²	250
5 000-9 999 m ²	350
10 000-15 000 m ²	450
Tomtyta större än 15 000 m ²	Skälighetsbedömning/nedlagd tid
Nybyggnadskarta eller särskilda kompletteringar utanför primärkartområdet	Tidsersättning
Granskning av nybyggnadskarta	10
Komplettering av nybyggnadskarta	40

Förhandskopia alt, preliminär nybyggnadskarta	Tidsersättning
Nybyggnadskarta eller särskilda kompletteringar utanför primärkartområdet	Tidsersättning
Alla övriga åtgärder	Tidsersättning

Tabell 21 Avgift för utstakning

Utsakning⁵ kan utföras av byggnadsnämndens personal eller annan med verifierad mätningsteknisk kunskap som byggherren föreslår.

Beskrivning	Avgift
Utsakning, detaljpunkter, mätninglinjer och arbetsfixar	Tidsersättning, se tabell 1

Tabell 22 Lägeskontroll

Beskrivning	Avgift
Lägeskontroll inom kommunens primärkartområde sker för ny-och tillbyggnader större än eller 50 m ² .	Tidsersättning, se tabell 1

⁴ Kartan innehåller fastighetsgränser, höjder, befintliga byggnader, planinformation och anslutningspunkter

⁵ Utsakning skall minst ske enligt följande: Vid nybyggnader inom detaljplan. Vid permanentbostäder, affärs-, kontors- och industribyggnader utanför detaljplan. Annan byggnad utanför detaljplan på byggherrens begäran.

⁶ Moms 25 % tillkommer

Tabell 23 Avgift för tillfälligt nyttjande av digital geografisk information

Kommunen finansierar sina kostnader för kartproduktionen med en blandning av skattemedel och avgifter.

För *permanenta användare (nyttjare)* av kommunalt kartmaterial träffas vid uttagande av avgift normalt avtal, som löper flera år.

Nedanstående taxa avses tillämpas för *tillfälliga nyttjare* av det kommunala kartmaterialet. Kommunens kartmaterial är upphovsrättsligt skyddat. Vid upplåtelse av kommunalt kartmaterial överläts normalt endast rätten att nyttja materialet för visst ändamål (icke exklusiv rätt).

Nyttjanderätten bör normalt begränsas i tiden och till visst angivet ändamål.

Avgift per HA = mPBB x KF x N⁷

Primärkarta Innehåll i kartan	Informationsandel i %	KF
Byggnader och övriga topografiska objekt	50	7
Vägar, järnvägar	35	5
Höjdinformation	15	2

Övriga digitala kartprodukter	KF
Informationskarta	1,5
Detaljplan	3

Stadsmodell 3D	KF
Höjdgitter, laserskanning	5

Digital adressinformation	KF
Adresspunkt inkl koordinat	0,0125

---

⁷ Moms 6 % tillkommer

Tabell 24 Avgifter för kopior, skanning, avskrift mm. av allmänna handlingar

Kommunens service inom PBL-området för kopiering, skanning och utskrift

Miljö- och byggnadsförvaltningen tillhandahåller service vad gäller kopiering, skanning och utskrift av handlingar och ritningar enbart i de fall uppdraget har anknytning till förvaltningens myndighetsutövning och ärendehantering. För andra tjänster av det slaget hänvisar kommunen till kommersiella aktörer på den öppna marknaden. Avgifterna för kopiering och skanning mm. regleras inte av plan- och bygglagen. Avgifterna grundas på att de ska täcka förvaltningens omkostnader, såsom för hyra av kopieringsmaskiner, lokalhyra, papper, toner och serviceavgifter.

Miljö- och byggnadsförvaltningen har ingen kontanthantering, utan avgifter tas ut mot faktura. Faktureringskostnaden är inkluderad i avgiften för kopiering, skanning, och utskrift. Expediering över disk eller via e-post ingår i avgiften. Vid expediering per post tillkommer porto

Om det, i kommunfullmäktiges beslut om taxa för kopior av allmänna handlingar, inte finns reglerat vilken avgift som ska tas ut för visst efterfrågat format gäller i stället avgift enligt denna plan- och bygglovstaxa.

24:1 Avgifter för skanning i andra format än A4, levereras som pdf

För utskrift på papper tillkommer kostnad enligt tabell 24:2

Originallets storlek	Avgiftsbelopp, kr/st
A3	15
A2	35
A1	55
A0	80

24:2 Avgifter för utskrift på standardpapper i andra format än A4

Format	Avgiftsbelopp, kr/st
A3	27
A2	70
A1	110
A0	175

I avgiften ingår material och tidsersättning.

MORA • ORSA

§ 58

MBN 2023/105

Revidering av Kart-, mät och byggtaxa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige i Mora kommun respektive Orsa kommun:

- att anta reviderad kart-, mät- och byggtaxa.
- att den reviderade taxan börjar gälla 1 januari 2024

Detta beslut är prövat, i enlighet med den strategiska planen, utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har gjort en översyn av taxor och avgifter inom förvaltningens olika områden.

Då förvaltningen ser en ökad efterfrågan om utlämnande av allmän handling i andra format än A4, exempelvis kartor och ritningar, ses ett behov av en taxa som stöd för att kunna ta betalt vid dessa förfrågningar. Nuvarande taxa saknar denna möjlighet.

Beslutsunderlag

Reviderad Kart-, mät- och byggtaxa

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige i Mora respektive Orsa kommun:

- att anta reviderad kart-, mät- och byggtaxa
- att den reviderade taxan börjar gälla 1 januari 2024

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår Miljö- och byggnadsnämnden att besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner att Miljö- och byggnadsnämnden bifaller ordförandeberedningens förslag till beslut.

Sändlista

Kommunfullmäktige Mora kommun

Kommunfullmäktige Orsa kommun